

Kádár Tamás György

Ébredés

kézirat

Alázzátok meg magatokat az Úr előtt, és ő felmagasztal titeket.

Jak 4,10

Alapvetés: Mi az Isten országa?

János evangéliuma elején arról olvasunk, hogy egy zsidó vezető felkereste Jézust, hogy tanítása felől kérdezze őt. Nikodémus a mesterhez érve beszélgetést kezdeményezett, elismerve csodái nagyságát és tanítása isteni voltát. A beszélgetés azonban nem a megszokott sémák szerint folytatódott, Jézus ugyanis kapásból az első mondatában így fogalmazott: „Bizony, bizony, mondom neked: ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát.” (Jn 3,3)

Jézus egy nagy tudású, magas rangú, köztisztelőben álló emberrel beszélt, de szavai mégsem ezt tükrözik. Nem reagált Nikodémus pozitív megnyilatkozására, mint talán mások tették volna. Sőt, Jézus még azt sem várta meg, hogy a beszélgetés kellő mélységre érjen. Nem készítette elő a terepet, nem tett udvariassági köröket. Látogatóját falhoz állította. Verbális intervenció.

Nikodémus egészen meghökkent. Válaszából legalábbis ez olvasható ki. Ő nem ehhez volt hozzászokva. Nem gondolta volna, hogy Jézus ilyen ellenségesen fog viszonyulni hozzá. „Hogyan...?” – érkezett az értetlen kérdés. Majd miután Jézus bővebben kifejtette, mit jelent belépni az Isten országába, Nikodémus szinte ugyanazt a kérdést tette fel újra: „Hogyan...?” Láthatóan semmit sem értett. Különös beszélgetés volt ez, amiben Nikodémus szájából csak ez a három mondat hangzott el: „Mester, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítoul...” Majd a két kérdés: „Hogyan...?”; és újra: „Hogyan...?” De talán a beszélgetés legjelentősebb szempontja az, amit ezután Nikodémustól látunk; hogy elhallgat.

Jézus számára – egész életútja erről tanúskodik – Isten országa volt a legfontosabb. Ez a kérdés volt számára az első, ami megelőzött minden mást. Nikodémussal folytatott beszélgetése is példázza, hogy Isten országa volt Jézus küldetésének és tanításának abszolút középpontja, fókusza és origója. Messze a legtöbb példázat erről a titokzatos uralomról szólt és arról, hogyan valósul meg az az ember életében.

Isten országát tekintve Jézus szavaiból nem valamiféle távoli, később bekövetkező mennyei város képe rajzolódik ki, hanem a jelen. „Elközelített”, „közöttetek van”, „bennetek van”. Nikodémusnak mondott szavaiban is erre utalt: újjá kell születned. Jóllehet Jézus arról beszél, hogyan láthatja meg az ember; az „ország” szó itt mégsem lokális-geografikus értelmű, nem is történelmi, kronológiai egység, hanem erőter. Nehéz ezt elképzelnünk. Ennek az országnak nincs időisége, habár az emberi történelemre ezért hatással van. Nem hasonlítható a földi királyságokhoz, bár királya azért van.

Jézus lehetetlen feladatot adott Nikodémusnak, vagy a tanítványainak, amikor azt várta, hogy megértsék ezt az országot. Nem csoda, ha még a jól képzett tanító sem értett Jézus szavaiból semmit, és hogy a tanítványok valamiféle katonai értelemben várták az ország beteljesedését. Elvégre földi gondolkozásmóddal, emberi szemmel, tapasztalatokkal összeegyeztethetetlen tanítást hallottak. Az örökkévalóságot és az abban megmutatkozó erőt és erőhatást

Persze Jézus maga is tudta, hogy igazából egy szót sem értenek a tanításából, de ez őt mégsem akadályozta. Minél közelebb akarta vinni az embereket az Isten országának megismeréséhez. Mindent megtett, hogy legalább valamiféle fogalmuk lehessen róla. Általában még nem is emberekkel szemléltette, nehogy félreértsék, hanem növényekkel: mag, fa, gyümölcs, termőföld. Hasonlatokkal próbálkozott, így talán jobban megértik. Küldetésének

legfőbb célja volt, hogy valamiképpen bevonja az embereket az ő országába, hogy megértve lényegét annak polgárai lehessenek.

A Jézust körülvevő emberek mindeközben csak egy tanítót láttak. Valakit, aki tömegeket vonz és ereje van. Nem az Isten királyságát látták, hanem egy földi hatalmasságot, akire az életüket is rábízták volna. Csakhogy ez az elképzelés Jézus valóságához mérve semmi, elvégre ő az örökkévalóságról tanított. A soha véget nem érő életről, ami már a földön elkezdődött. Ám amíg húsvét nem érkezett el, lehetetlen volt, hogy megértsék őt. Jézus tanított, tudva, hogy tanítása csak hónapokkal később nyer értelmet a szemükben, amikor a keresztre feszített és eltemetett halottat meglátják újra élve.

Ezért fogalmaztak úgy az apostolok, hogy Isten országa betört az emberek valóságába. Elvégre Istenben az ő Fia az egyetlen kivétel, mert ő az egyetlen időhöz és térhez kötött aspektus ebben a hatalmas birodalomban. A Fiú, aki Isten közelségét jelképezi és a belépést jelenti az országba. Ő az az Isten, aki már nem távoli, már nem érthetetlen, már nem homályos, hanem hús és vér, tér és idő. Ezért nevezi őt az írás „Immánuelnek” („velünk az Isten”). Dióhéjban ez Jézus tanításának lényege, az Isten országa. Legalábbis ezt jelentette kétezer évvel ezelőtt.

Az ő országa persze azóta sem változott, de az ember igen. Ma már másképp élünk, másképp gondolkodunk, mint Jézus akkori hallgatósága. Változott a világlátásunk, többet tudunk elődeinknél, hála Isten áldásának. Mára az emberiség Jézus tanításának hatására lehetőségei csúcsára ért.

Így már nem jelent újdonságot Jézus neve, igazsága. Nem jelent nóvumot a túlvilági valóság, de a csodák ténye, a gyógyulás vágya sem vezeti az emberiséget hitre és megtérésre. Elvégre a nyugati társadalmak alapvetően még mindig a keresztyénség tanbeli alapjairól építkeznek, mégis magát Istent a legtöbb ember kihagyja a képletből. Jézus tanítása úgy közismert, hogy az emberek mégsem értik igazán, mit is jelent az ő országa.

Bár tudnak róla, ismerik nevét, sőt rokonszenvesnek is találják, bizonyos kérdésekben még egyet is értenek vele, mégsem fogadják el őt életük Urának. Az Isten országa elérhető és közismert, mégis egyre kevesebben lépnek be ajtaján.

Hogyan valósulhat meg így Jézus uralma jelen korunkban?

A gátszakadás

„Valljátok meg azért egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok.”

Jak 5,16a

Az elveszett ember

A Biblia első könyve rögtön azzal kezdődik, hogy a teremtett világ az első ember bűne miatt elromlott. A Szentírás szerzői gyorsan tisztázzák, hogy Isten mindent jónak alkotott, és hogy az emberek rontották el ezt. Nem akartak engedelmeskedni Istennek. Az emberiség bűne néhány ezer év alatt odáig fajult, hogy Isten majdnem mindent elpusztított haragjában.

Ha ma körülnézünk a világban, továbbra is engedetlen emberiséget látunk. Jézus követőinek száma Európában rohamosan fogy. A digitális forradalom utáni korban, amikor annyi sok lehetőség kínálkozik a jóra, az ember továbbra is Isten akaratával ellentétes módon él, sőt egyre inkább. A tudás gyarapszik, az internet korában az ismeret széles körben elérhető; mégis minél több lehetőség áll az ember előtt, annál inkább rosszra használja fel.

Isten igéje azt tanítja, hogy ne lopj. Ne okozz kárt másoknak, ne rövidítsd meg embertársadat. Mégis, amikor egy bevásárlóközpont polcait böngésszük, egyre romló minőségű termékeket találunk, egyre drágábban. A cégvezetők nem akarnak lemondani a profitról, ezért árat emelnek. A legtöbb médiacég feltett szándéka, hogy az emberek gondolkozásmódját piaci igényekhez igazítsa a még nagyobb profit érdekében. A vendéglátás szintén iparaggá lett, a pihenés ideje mégsem lett pihentetőbb. Az ünnepeink üzleti célokat szolgálnak, miközben a család egyre inkább háttérbe szorul. Az emberek fogyasztók csupán, akiktől mások profitot remélnek.

Ha videókat nézünk, vagy bekapcsoljuk a tévét, lebutított, közhelyes tartalmakat látunk. A kommunikáció fejlődésével az információáramlás felgyorsult. A különböző médiumok néhány perc alatt értesítenek a világ bármely részén történt eseményekről. De amint néhány óra eltelt, a vezércikk a lap aljára kerül: újabb friss hír, újabb cikk. Az ember nem képes lépést tartani ezzel az információáradattal. Ezért néhány médium úgy döntött, hogy az üzeneteiket egyszerűsítik, sematizálják. A híradó ezeken a platformokon így már csak néhány vezényszó ismétléséből áll.

Ennek hatására a nézők gondolkozásmódja átalakult. Az észérvek, a józanész helyére üres közhelyek kerültek, elvégre az információdömping követhetetlen, a leredukált tartalom pedig már nem a valóságot közvetíti. Az igazság helyett az érdekkörök manipulálta információkkal találkozunk. Elvégre könnyebb olyan tömegeket vezetni az orruknál fogva, akik eleve rá vannak nevelve, hogy az adott érdekcsoport céljait kövessék.

A relativizmus hasonlóan hatalomgyakorlási eszközzé vált: ha mindenkinek igaza van, akkor igazából senkinek sincs igaza. Ehhez mérten a világ vezetői helyére kirakatemberek, a hírességek helyére celebek, a nagy hatású gondolkodók helyére influenszerek kerültek, tovább mélyítve a civilizációs válságot, amibe az emberiség a hatalomgyakorlással belesodródott. Újra és újra a bűnbeesés történetének céljai jelennek meg az emberiség történetében.

A folyamatok eredményeként bár a világról sok mindent megtudunk, ez mégsem eredményez boldogabb életet. Önmagunkról, gyermekeinkről, sőt még környezetünkéről sem tudunk megfelelően gondoskodni, miközben tudásunk róluk egyre bőségesebb. Több lehetőségünk van elődeinknél a sikeres életre, az áldás mégis elmarad. Sőt, az eszközeinket inkább egymás ellen és a természet ellen használjuk, mintsem a jóra.

Az emberiség ezen elveszettsége Isten akaratával teljes mértékben összeegyeztethetetlen. Ő ugyanis nem az üresség és a káosz Istene: mindent jónak alkotott. Szeretete és kegyelme az ember öröméért adatott, nem profitál belőle. Egyszülött Fia is azért jött a földre, hogy az

emberiséget az ő országának részesévé tegye. Isten ígéje önzetlen szeretetet hirdet, tartalmas kapcsolatokkal. Békét és bizalmat akar adni. Igazsága valóságos, rendje az életet szolgálja, ezért nem tolerálhatja az önhittséget. Az önző, szeretetre képtelen embernek ezért ítéletet hirdet. Isten ugyanis nem tűrheti, ha valaki megkárosítja embertársait. Nem tűrheti, ha a szeretet helyét a profit és az önérdek veszi át.

Isten szava méltóságot és tisztaságot hirdet, egymás tárgyiasításával szemben. Örömteli, kiteljesedett életet, szeretetkapcsolatot, mely egyébként alkotásának legfőbb célja volt. Isten látta, hogy nem jó az embernek egyedül, ezért házastársi szövetséget adott neki, igazi intimitással. Ő érzelmi biztonságra alkotta az embert, egyéjszakás kalandok helyett. Az ő közelsége felszabadult örömet hirdet a függőségek helyett. Ezt a fajta önzetlen szeretetet össze sem lehet hasonlítani a közösségi médiával. Jelen korunk valósága éppen ezért szöges ellentétben áll Isten teremtető akaratával. (v.ö. Jak 4,4) Ez az akarat biztosítaná az ember számára a békét, a fejlődést és a szeretet-kapcsolatot. A világ azonban szembemegy Isten teremtető akaratával, ezért az már magára az emberre jelent minden eddiginél nagyobb veszélyt.

A zsoltáros úgy fogalmaz: „A bűnös ember szíve mélyén ott suttog a bűn.” (Zsolt 36,2) Ez a bűnből fakadó gondolkodásmód a szó szoros értelmében vett méreg. (Jak 3,8) Így a háttérben minden hiba, minden elkövetett bűn mögött ez áll, az ember gondolkodásmódja, melyet a ma információ-forradalma soha nem látott mértékben felerősített. Roncsolja mindazokat az ajándékokat, melyeket Isten adott az embernek.

A mérgezés velünk született teher. Lényünk legmélyebb pontjáig terjed, hogy a teremtményt a Teremtő akaratával újra mindenestül szembeállíthassa. Ez a méreg elsősorban nem a testre hat, hanem az ember mentális egészségét károsítja. A látásmódját, a mindennapjait, a kapcsolatait és ezzel együtt az emberben minden mást is hatalma alá hajt. Hatása hosszútávú, az Isten alkotta rendtől való lassú torzulást eredményez óráról-órára, évről-évre. Alig lehet tetten érni. A tünetek bár feltűnőek, de maga a méreg észrevétlen. Lassan hatol be az ember mélyére, ahol végül visszafordíthatatlan károkat okoz. A mérgezés az ember félelmeire, leginkább a halálfélelmére épít (Zsid 2,14-15). Az ember ugyanis élni akar, ez teremtettségéből fakadó, Istentől kapott ösztöne. Az alattomos méreg pedig ezt az önvédelmi reflexet játssza ki, így észrevétlenül keríti hatalma alá az embert. A munka köré kialakított életmód, a gazdagság és előrejutás vágya, a hatalom és a luxus istenítése és az intimitás és a kapcsolatok torzulása mind-mind a mérgezés tünetei csupán.

Mindez persze egyáltalán nem újkeletű jelenség. Amióta az ember él a földön, ez a károsító tényező jelen van. Már a Babel tornyának építéskor is erre figyelmeztetett Isten szava: „Most még egy nép ez, és mindnyájuknak egy a nyelve. De ez csak a kezdete annak, amit tenni akarnak. És most semmi sem gátolja őket, hogy véghezvigyék mindazt, amit elterveznek.” (1Móz 11,6) Akkor Isten azért zavarta össze a nyelveket, hogy meggátolja ennek a méregnek a felgyorsult terjedését.

Jelen korunk az eddigiekhez képest azonban egészen más. A ma embere ugyanis kialakított egy új közös nyelvet, egy közös kommunikációs formát, amelyen keresztül a méreg soha nem látott módon, globális méretekben terjedhet. Ha úgy tetszik, ez az újkeletű Babel. A mérgezett látás így átszövi a mindennapokat, akár a gázszámlánk befizetéséről vagy a híradóról legyen szó. Ez példa nélküli a történelemben.

Személyes kapcsolataink, sőt még az oktatási rendszerünk is mind-mind kényszerítő erőként vonzzák be a ma emberét az online térbe, ahol a Krisztushoz tartozókat is mindenki mással együtt a világhoz való igazodásra készítetik, teljesen észrevétlenül. A web virtuális pókhálója keresztyének millióit az egész emberiséggel együtt ejti rabul napról napra, átformálva gondolkodásmódunkat a világ képére és hasonlatosságára.

Ezzel párhuzamosan a ma emberének életmódja is segíti a mérreg terjedését. Miközben a világ felgyorsult, és az ember lelkét lassú mérgezés fojtogatja, az üres idők szinte eltűntek az életmódunkból. A tisztánlátást az információ túláramlása gátolja, és az impulzusáradat még a gyógyulás vágyát is eltompítja. A mérreg így akadálytalanul terjedhet.

Ettől a veszélytől a keresztyének sem szabadulhatnak. A világban élünk, részesei vagyunk az életmódnak, a mérgezett látás felénk is árad, igazodásra készítve minden embert. Pál apostol azonban óva int a behódolástól: „ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmek megújulásával, hogy megítélhessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” (Róm 12,2)

Úgy tapasztalom, a keresztyének háromféle választ adnak erre a mérgezettségre. Vannak, akik tudomást sem vesznek a mérgezésről. Megint mások bár tudnak róla, mégsem állnak érdemben ellene a rájuk ömlő világnak. Végül vannak a lázadók, a rebellisek, akiken sehogy sem tud fogást találni a mérgezés.

Akik tudomást sem vesznek a veszélyről

A legtöbben, akik belépnek az országába, Isten ígését örömmel fogadják, a világ mérgéről azonban nem vesznek tudomást. Az ige tanítása bennük a méreggel elegyedik. Ezek az emberek a világ módján élnek, használják annak „javait”, ahogy sokan mások. Időnként olvassák Isten szavát, hallanak igehirdetéseket, és az igazság formálja őket. Ennek hatására olykor feleszmélnek, hogy a mérreg kárt tett bennük. Így időnként odafordulnak az ígéhez, és gyógyulást kérnek Istentől.

A világ javaival élő keresztyének hitélete rendkívül változó. Harcol bennük az ige és mérreg. Időnként változik, hogy melyik kerekedik felül, melyik lesz az irányadó. Ezeknek az embereknek a gondolkodásmódja azonban a mérgezés hatására az évek alatt sokat torzul, így az ígét is idővel a világ szemüvegén át vizsgálják. Elvégre a mérreg észrevétlenül formálja át az embert, így nem is lehet azt kordában tartani.

Akik bár tudják, mégsem akadályozzák

Vannak mások, akik hitüket mindennaposan megélik. Ők gyakrabban érzékelik a mérgezés hatását. Az ige világossága idővel segít nekik felismerni a veszélyt, ezért a feléjük áradó impulzusokat lassan megtanulják megszűrni. Az igazság felvértezi őket ismeretekkel, így lassan képessé válnak a világ mérgének leleplezésére is.

Az embernek azonban van egy – egyébként hasznos – tulajdonsága: ha valamit sokat hallunk, még ha nem is értünk vele egyet, idővel a részünkké válik. Bizonyos impulzusok mindig átjutnak a szűrőn. A kismértékű mérgezés hatása csak idővel érzékelhető. A nagyobb mérgezettség miatt az ember vészharangot szokott kongatni, azonban minél kisebb a mennyisége és lassabb a mérreg hatása, annál nehezebb észrevenni azt. A világ gondolkodásmódja így hatással van az emberre, akár észleli azt, akár nem. Míg az ember minden erejével arra törekszik, hogy Isten akaratát kövesse, addig a mérreg olyan helyeken okoz károkat, amire soha nem is gondolnánk. Igaz, ez nem újkeletű jelenség: a mérreg a

kezdetektől az egyházat, a vallási gyakorlatot: az imaéletet, az igeértést, a látásmódot törekszik deformálni.

Alattomos csapda ez, elvégre a hatására idővel magunk is egyetértünk a világ gondolkodásmódjával. Sőt, frusztráltságunkban elkezdjük a keresztyénséget hibáztatni a mellékhatások miatt. Ki-ki a saját felekezetét látja hibásnak, ki a más keresztyéneket. Van, aki a gyülekezetét hagyja ott végül, más a hitében hoz végleges döntést a mérgezés eluralkodásával. Idővel ugyanis belemerülünk a méreg okozta keserűségébe, melyből a világ „javai”, az áradó impulzusok hamis vigaszt kínálnak. A mérgező gyökér csak lassan, észrevétlenül fonja át környezetét. Persze időben felismerve a veszélyt, van rá gyógymód. Isten igéje hathatós.

Mint látható, ma soha nem látott ellenszélben kell a Krisztushoz tartozóknak kitartani. Ha valaki a világ része akar lenni, kénytelen felvállalni a mérgezéssel járó mellékhatásokat. Folyamatos készenlét és tisztánlátás nélkül idővel a méreg utat talál az emberszívekbe, ezért újból és újból radikális megújulásra, megmosatásra van szükség.

A lázadók

Isten némely gyermeke életében azonban idővel eljön az a pont, amikor a világ mérgezése már annyira tűrhetetlenné válik, hogy döntenünk kell. Ők a lázadók. Okostelefonjuktól megszabadultak, vagy tartalmát szigorúan lekorlátozták. A médiát legfeljebb tájékozási forrásnak használják, de semmiképpen sem életmód szerint. Kapcsolataikat személyesen élik meg, már akivel így lehetséges. Megelégtették a sok éves küzdelmet, békére vágytak, hát fellázadtak.

Ők azok a rebellisek, akiknek bár őemberük mérgezett, az újjászületés lassú vízmosása apránként szinte minden mérget kitakarított belőlük, lelkük legmélyebb szegletéig. A sok-sok órányi igeolvasás és Isten közelsége tartós békét adott a számukra. Tisztán látnak, mérgezés nélkül. Isten igéjének teljességében élnek, teljes mértékben az ő útmutatásai szerint.

Nincs jelentős részük újabb mérgezésben, elvégre csupán érintőlegesen kapcsolódnak a világhoz. Őemberüktől fokozatosan megtisztulva hagyják hátra a mérgezés mellékhatásait. Teljes életükkel teljesítik Jézus parancsát, és nem szeretik e világot, nem közösködnék vele, figyelmük legkisebb morzsáit hagyják hátra csupán. Korábbi mérgezett életterükről lemondtak, kizsákmányoló munkahelyüket otthagyták, új életet kezdtek.

Ezek a lázadók aztán minden nap újra súlyos döntéseket kénytelenek hozni békességük érdekében. Gyermekeiket eltilthatják az okoseszközöktől? Olyan óvodát, iskolát kénytelenek keresni, mely megfelel új életük rendjének. Azonban újra és újra felvillan a kérdés a számukra is, hogy valóban megéri vállalni a megvetést, a kirekesztettséget annak érdekében, hogy magukat és szeretteiket megóvják? Barátaikat, akik a világ szerint élnek, valóban mellőzniük kell a méreg miatt? Mi az a határ, amíg védve vagyunk a mellékhatásoktól?

A lázadók, ha kitartóan ellenállnak a világ gondolkodásmódjának, következőképpen az őket körülvevő mérgezetektől egyre inkább eltávolodnak. Világi kapcsolataik leépülnek, ennek következtében idővel csak a kitartó hittársaik körében találhatnak menedékre.

Ha nem lelnek krisztusi gyülekezetekre, ami nem elképzelhetetlen, annak hiányában sokan beadják a derekukat. Újra felvállalják a világ mérgezését és annak mellékhatásait. Mivel a tisztulás időszaka új látásmóddal ruházta fel őket, a világ mérgezését ideig-óráig képesek kívül tartani.

Isten mégis Úr marad

A különböző keresztyén életgyakorlatok mindegyikének megvan a maga veszélye. Ebből is látszik, hogy az életterünket átszövő mérgezés mennyire kikezdhetetlen, elpusztíthatatlan; sőt kikerülhetetlen. Isten az ő akaratát mégis érvényesíti örökösein, akik az ő tulajdonai. Emberi ésszel felfoghatatlan Isten munkálkodása az övéi életében. Talán még sosem volt ennyire jelentős tapasztalat, hogy a kiválasztottakat valóban semmi sem szakíthatja ki az Isten kezéből. Még korunknak ez a mérhetetlen bűnnel szennyezett valósága sem szabhat határt Isten üdvözítő tervének.

Mi sem mutatja az ő nagyságát jobban, hogy még a mérgezés ellenére is, sőt annak minden mellékhatása ellenére is Isten képes megtartani azokat, akiket üdvösségre rendelt. Számomra ez a gondviselés minden képzeletet felülmúl. Még igen súlyos mérgezettségéből is képes az Úr kiszabadítani az övéit.

Semmi sem szakíthatja el a kiválasztottakat. Isten mindvégig vezeti és tisztogatja azokat, akik az ő nevében újjászülettek. Bár a mellékhatások mindig érzékelhetők, maga a méreg képtelen az embert Istentől elszakítani. A gonosznak ugyanis nincs hatalma rajtunk. Képtelen elrángatni minket Istentől, hacsak önként el nem szakadunk, a mérgezés hatására.

A világ elfelejtené, Isten kirakatba tenné

Ahogy Keresztelő János is azt hirdette, hogy „Egyengessétek az Úr útját!”, úgy Isten népének ma is megtisztulásra, detoxikálásra van szüksége. A göröngyös utat simává, a bukkánókat egyenessé kell tenni. A bűnt néven kell nevezni, a mérgezésre az embereket figyelmeztetni kell.

A mai közbeszéd azonban nem tud mit kezdeni a bűnnel. Ezt a fogalmat, az Isten akaratával szembeni lázadást vagy kisarkítva értelmezik, vagy eleve negligálják. Az Isten nélküli életet, a Pokolt a ma embere túlzónak véli. A tűz, a szenvedés számára összeegyeztethetetlen a saját elveszettségével. Nem is csoda, mivel a mérgezés jelentős része alig észrevehető, sőt jól megmagyarázható. A társadalomban gyökerező hibák, melyek az egyénre is kihatnak, az ember saját felelősségét vonják kétségbe. „Mi rosszat tettem, hogy pokolt érdemelnék?” – kérdezi a ma embere. „Csak egy lelki krízis, van gyógyulás.” – hangsúlyozzák a szakértők. Sőt, sok igehirdető is lefekszik ennek a látásmódnak és az elfogadó, befogadó Jézust hirdetik.

Sok keresztyén fórumon az ateizmus, Isten létezésének tagadása a téma. Véleményem szerint azonban sokkal veszélyesebb az a vélekedés, hogy bár Isten létezik, de nem olyan határozott és kérlelhetetlen, mint a Bibliában, hanem úgy fogad el, ahogy vagyok. Elvégre ha Isten szeretet, akkor nem lehet könyörtelen, akkor a kis stikliket is megbocsátja. Egy kis méreg, egy kis félreecsúszás még belefér. És aki nem ölt embert, nem rabolt bankot, nem vált alkoholistává, annak az embernek az életében csupán apróbbnak tűnő kisiklások történnek. A mérgezés alattomos hatása pedig szinte észrevétlen. Látszólag tehát a ma emberének igaza is lenne: elvégre mi rosszat tesz egy átlagember, hogy a pokolban keljen bűnhődni?

Ugye a mérgezés az ember gondolkozásmódjára hat. Vakká teszi őt saját mérgezettségének felismeréséhez. Aki pedig nincs tisztában saját elveszettségével, az miért is keresne gyógymódot? Ezért a ma emberének nincs is miért Istent keresnie. De ha mégis vágyódást érezne, vagy ha a mérgezés tünetei tűrhetetlenné válnának, akkor bármely ember

megtalálhatja akármelyik természetgyógyásznál a maga (látszat)békéjét, vagy az újkeletű New Age vallásokban a spiritualitást.

Csak és kizárólag a Biblia beszél az ember elveszettségéről és ezzel együtt a szabadulás útjáról, a kegyelemről. Igaz, a ma embere számára a Biblia szóhasználata idegen. Ráerősít erre a régebbi fordítások használata is. Már a szavak hangzása is, mint buzgóság, bűn, kegyesség, paráználkodás önmagukban távolságot eredményeznek sokaktól. A ma embere nem érti, miért fogalmaz végletekben a Szentírás, miért nem árnyaltabb az igehirdetés. Hozzá vagyunk szokva ahhoz, hogy az információkat készen, érthetően és kellően kifejtve kapjuk.

A ma embere nem igazán érzékeli a kontrasztos tanítást. Az isteni igazság ugyanis a valóság mindkét aspektusától lesz igazzá. Felismerni a bűnt csak úgy lehet, ha egyáltalán tudjuk, hogy mi is a bűn. Külön kell választani a jótól, hogy a kontraszt érvényesülhessen. És ehhez ismerni kell az eredetit, az egészségest ahhoz, hogy megérthessük, mi romlott el.

Ma azonban mondvacsinált megváltók hada hirdeti a maga praktikáit. Arról beszélnek, milyen a boldog ember, és önmagukat állítják a középpontba: nézzétek emberek, nincs semmi baj. Az Ószövetségben a hamis prófétákhoz hasonlóak: „mondogatják, hogy békesség-békesség, pedig nincs békesség.” Kontraszt helyett torz ideált állítanak az emberek elé, melyet nem is kell teljesen követni, vagy azonosulni vele, legfeljebb néhány aspektust illetően.

A csoport-tudat tovább mélyíti ezt a zűrzavart. Mit jelent ez a gyakorlatban? Ha az ember egymaga áll az autójával egy vasúti átkelőnél piros jelzés alatt, nem szívesen hajt át a síneken még akkor sem, ha messze még a vonat. Azonban ha jön egy másik autós, aki áthajt, úgy én is jobban felbátorodok. Ez a csoport-tudat: a bűn elkövetését árnyalja, sőt legalizálja számunkra a tudat, hogy más is ezt teszi. Ezért lehetséges, hogy a ma embere például a paráznaságot, vagy a pénzügyi mesterkedéseket társadalmilag elfogadottá tette. Már nem a titok jelenti a védelmet, hanem maga a társadalom, ami igazolja, amit teszek. Titkolózásra pedig nincs is túlzottan szükség, ha eleve elfogadott az, ami miatt eleinte lelkiismeretfurdalást éreztem. Ma ott tartunk, hogy egész iparág épült ki a társadalom züllésére. De az igazság továbbra is közérthető és elérhető, még ha bőven akadnak is „vetélytársai.”

A látásmódon múlik

Isten gondoskodott arról, hogy az ige ne vesszen el, sőt elérjen, ahová csak lehet. Ezért a Biblia a legnagyobb példányszámban és legtöbbször kiadott könyv az emberiség történetében. Minden országban elérhető, és a fordítása is állandóan frissül, hogy mindig alkalmas legyen a ma emberében hitet ébreszteni.

Isten szavát mégis akadályozzák a mérgezés mellékhatásai. Megannyi hasonlat olvasható ezzel kapcsolatban a Mózes és a fáraó közötti dialógustól az ókeresztyén tanítókig. Megkövéredett, betömődött fülek; megrozsdált fazekak; búza helyett szalmával megtömött magtárak; megkeményedett szívek. Jeremiásnál ugyanezt fejezi ki az elgyomosodott szántóföld: „Szántatok föl új szántóföldet, ne vessetek a tövisek közé!” Jer 4,3

Mire utalnak ezek a hasonlatok? Büszkeségre, mint a fáraó esetében. Hamis próféták tanítására, mint Jeremiás idejében. Félrecsúszott törvénytiszteletre, mint Jézus kortársainál. A mindennapi élet nehézségeire, a világ javaira, rossz társaságra, hamis vágyakozásra, félreismert emberekre, félreértett tanításra, a világban betöltekezett érdektelen hallgatóságra. Ezek az akadályok, melyekre a számos hasonlat vonatkozik, a Biblia történetének minden korszakában megtalálhatók.

Jeremiás a kortársainak így hirdette Isten akaratát: „Szántsatok föl új szántóföldet!” Arra intette őket, hogy hárítsanak el minden akadályt az ige előtt, ha Istenhez akarnak közeledni. Nem elég elmormogni a megszokott imákat, nem elég úgy tenni mintha, ha valami akadályozza az ige hathatóságát.

Először „szántsatok föl új szántóföldet”, azaz készítsétek elő a terepet a vetéshez. Ne csak emlegessétek Isten szavát, tisztítsátok meg magatokat, önvizsgálatot tartva, hogy mi az, ami gátolja benneteket az ige megfogadását. Nem lesz mit aratni, ha a vetést elnövik a gyomok. Ha az ember figyelme máshol jár, ha a megértését akadályozza valami, addig Isten szava nem fog áldást hozni.

Minden a látásmódon múlik. Ha az ember valóságglátását akadályozza, torzítja a mérgezés, ezt a tényezőt ki kell irtatni, mint a szántásból felnőtt gyomokat. Ha ez nem történik meg, és a termés elmarad, az a nép jövőjébe kerülhet. Ennek súlyos hatását látjuk ma az egyházon: elődeink nem időben, vagy nem elég alaposan irtották a gyomokat. (Ad absurdum egyes vezetők egyáltalán nem törekedtek megtisztítani az egyházat a mérgezés hatásaitól.)

Ézsau és Jákób történetében a két fiú jellemrajza igazán szemléletes. Az idősebb fiú volt apja büszkesége. Tehetséges vadász, erőszakos ember hírében állt. A fiatalabb ellenben ravasz volt. Törekvő ifjú, akit inkább az anyja kedvelt. Mindkét gyermek hibák sokaságát követte el, mindketten hatalomra vágytak, és egyik a másik felé akart kerekedni. Testvérek voltak, mindenben hasonlítottak, hibáikkal együtt. Isten mégis Jákóbot választotta ki Ézsauval szemben.

Mi volt a különbség a két fiú között? Ézsau az apjától várta az áldást. Neki akart megfelelni, az ő kedvében járni. Hozzá igazodott, mer emberi hatalomtól várta az előrejutást. Jákób viszont még az apját is képes lett volna átverni, csak hogy Isten áldását megkaparintassa. Mindent félretett, csak hogy megszerezhesse. Pedig csak a látásmódjuk különbözött, semmi más.

Ézsau látása úgy mond „horizontális” volt, a földre, az őt körülvevő világra koncentrált. A tekintete a fizikális valóságra irányult. Ezzel szemben Jákób látásmódja bizonyos mértékben „vertikális” volt, azaz hogy tekintete az ég felé irányult, tettei figyelembe vették Isten valóságát is: a kézzelfogható áldást tőle, a láthatatlan Istentől várta.

Ez a látásmód már kisgyermekkorukban is megmutatkozott. A történetben, amikor Jákób egy kis ételért meg akarta szerezni Ézsautól az elsőszülöttségi jogot, kirajzolódik a két fiú különbözősége. Jákób jól ismerte testvérét, hogy őt nem érdeklik az Isten dolgai, csak a vadászat, apja büszkesége. Ézsau az őt körülvevő, látható dolgokkal törődött. Apja megadott neki mindent, fegyvere és testi ereje pedig elegendő hatalom volt a számára. Így amikor Ézsau éhes volt, egy tál főzelékért cserébe Jákób „megvehette” tőle az elsőszülöttnak járó áldást.

A történet folytatásában kitűnik, hogy Jákóbnak csak száműzetésében mutatkozott meg Isten. Amíg atyja házában élt, addig nem olvasunk erről. Az ő életében is voltak még gátak, melyek csak akkor szakadtak át, amikor egyedül maradt a pusztában. Igaz, az áldást valóban Istentől várta, de mégis szüksége volt arra a kilátástalan éjszakára, hogy Isten kijelentését láthassa. Szüksége volt méregtelenítésre, megtisztulásra. Elvesztett mindent, elmenekült az otthonából, és egyedül maradt, eszköztelenül. A pusztában már nem lehet ügyeskedni, nincs kit manipulálni, így ott Isten végre megmutatkozott a számára. Mert ahhoz, hogy valaki befogadja az igazságot, először ki kell ürülnie onnan minden másnak.

Olvasunk a Bibliában hamis prófétákról, farizeusokról, akik úgymond ismerték Istent. Legalábbis ezt állították magukról. Meg voltak győződve, hogy ők Istenre nézve szólnak, az ő akaratát hirdetik. Észre sem vették, hogy a világot horizontálisan szemlélik. A látásmódjuk mérgezett volt, emberi ismereteik határozták meg döntéseiket.

Ezeknek a hamis prófétáknak egy végzetes hibájuk volt. Lebecsülték Istent pont úgy, mint Ézsau. Azt gondolták, hogy Isten vagy nem létezik, vagy épp az ő korokban valamiért nem lép közbe hathatósan. Nem várták, így sosem tapasztalták az erejét, nem hallották hangját. A saját gondolataikat tartották isteni kijelentésnek, így esélyük sem volt megismerni Istent. A bennük lévő mérget Isten üzenetének tulajdonították.

A mai világ vallásossága a hamis prófétákéhoz hasonlóan működik. A félreismert tudás, az eltorzított igazság a valódi Isten élő igéjét akadályozza. Sokan vannak, akik próbálják így összemosni a mérgezett emberi gondolatokat a tiszta isteni kijelentéssel. Nagyon hasonlít ez a hamis próféták bizonygatott igazságához, akik Istennel sosem találkoztak, hatalmával nem szembesültek.

A farizeusok közül csak kevesen követték Jézust. Tudásuk, összetartó közösségük nem engedte be az „új” tanítást. Így következésképpen ritka volt, hogy Jézus közöttük gyógyítson. Ismerték Isten törvényét, sőt kívülről tudták és tanították azt. Mégsem ismerték fel Jézusról, hogy ő Isten Fia. Az ige ugyanis bennük emberi gondolkodásmóddal, méreggel elegyedett.

Mi történt azokkal a farizeusokkal, akik mégis elfogadták Jézus tanítását? Szembesültek hatalmával, látták csodáit. Látták az erejét, és ez a tény igazolta a számukra az ő isteni származását. Belátták, hogy amit ők tanítanak, az hiányos és torz.

Amikor a farizeusok és törvénytudók Jézus igazságát hallgatták, azzal szembesültek, hogy Isten igéje és a saját tudásuk ütközik, a kettő szemben áll egymással. Nikodémus fogalmazta meg így: „Mester, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítóul, mert senki sem képes megtenni azokat a jeleket, amelyeket te teszel, csak ha Isten van vele.” (Jn 3,2)

Isten szavának elfogadása éppen ezért a számukra hitbeli döntés volt. Ellenkezett addigi látásukkal. Más volt, mint amit ők gondoltak, amihez addig ragaszkodtak. Ez ma sincs másképp.

Nem azért kezdi el valaki követni a Szentírás tanítását, mert erkölcsi nagyságot fedez fel benne. Hanem azért, mert elismeri ismeretei hiányosságát, helytelenségét. Ehhez társul a vágyakozás, hogy Istenhez akar közelebb kerülni. A vertikálisan látó ember ugyanis tőle várja gyógyulását, élet áldásait, nem emberi hatalomtól, ezért kész le is mondani ezekről Istenért.

Nem véletlenül figyelmezteti Pál a Kolossében élő keresztyéneket, hogy a kívülállók felé ne ítélettel közeledjenek. Ha az egyház az emberekben először lelkiismeretfurdalást kelt, azzal szolgálatunk kontraproduktívva lehet. Jézus is az evangélium örömhírével küldte ki tanítványait, nem azért, hogy ítéletet hirdessen a nép köreiben. Mert előbb az ember igenlésének kell bekövetkeznie ahhoz, hogy a bűnök felszínre kerülhessenek.

Ha az egyház a „társadalom lelkiismerete” szerepét veszi magára, úgy nemcsak Jézus példájától távolodik el, hanem az embereket is elidegeníti magától. Jézus sem figyelmeztette a római hatalmat a visszaélésekre. Nem azzal töltötte az idejét, hogy a világ vezetőit ítélgesse. Gyógyulást és szabadulást hirdetett a megkötözötteknek. A vallásban eltévedteknek (farizeusoknak, írástudóknak) tisztánlátást és igazságot, a betegségben szenvedőknek gyógyulást, a társadalomból kirekesztetteknek befogadást. Jézus minden embert a saját megkötözöttsége szerint hívott szabadságra.

Ma pedig minden ember súlyosan mérgezett. Az is, aki nyitott Istenre, és az is, aki nem. Azért fontos ezt tisztázni, hogy véletlenül se értse félre senki a hit és a megtérés természetét. Önmagában véve az, hogy az ember hitre juthat, ez teljes egészében Isten érdeme. Ő a kezdeményező, ő teremt kapcsolatot először az emberrel. Ő adott ígéreteket és mellé rendelt parancsokat, melyeket az ember követhet, és ő is érteti meg velünk ennek jelentőségét. Az igenlés az ő érdeme.

Isten kijelentette örömhír: Isten a hatalmát nem az ember ellen, hanem érte akarja használni. Az, hogy ő lehetővé tette, hogy keressük őt, az ő mérhetetlen szeretetének tanúbizonysága. Isten az embert nem hagyta magára, sőt keresi őt. Erre a kopogtatásra felelhet az ember befogadással.

Persze ez a közeledés, Isten alkalmazkodása az embert is közeledésre szólítja. Az ige imperatívusza felszólít, hogy az ember döntsön horizontális és vertikális között. Arra készlet, hogy megtisztuljunk a méregtől, hogy a bennünk felnövekedett gyomokat húzzuk ki, hogy megérthessük az ő kijelentését. Vagy ahogy Pál a római gyülekezetnek írt: Isten szava küldöttjein keresztül „hitre és engedelmességre” szólítja az embert.

De ez a hívás Jézusban lett teljessé, az ő áldozata és feltámadása által. Mert Jézus kereszttje nem a bűnöket hirdeti, hanem azok bocsánatát. Egyetemes, minden emberi lény számára világos ige lett testté benne, és minden kétséget eloszlatott, amikor kereszthalála után három nappal legyőzte a halált. A tanítványok és a ma élő keresztyének húsvéti tapasztalata ezért az a választóvonal, amely Krisztusban hit és hitetlenség között húzódik. Ezt a győzelmet kell hirdetni, ezt a lehetőséget kell felkínálni.

Ez a győzelem valósul meg az emberben, ha megtér. Mindez kényszeríthetetlen, irányíthatatlan, az Isten szuverén döntéséből fakadó, emberi fogalmakkal körül nem írható jelenség. Ennek ellenére Isten megtérésre hívó szava általában mégis hétköznapi módon érkezik. Annyi történik, hogy Isten betör az ember valóságába. Általában abba, amelyben az ember éppen van. Megvilágosít, megszólít, kizökkent. Megnyitja az ember szívét, befogadásra készíti őt.

Egyetlen apró lépés mindez. A Bibliában olvasható megtérésekben gyakori, hogy Isten csupán az első lépcsőfokot mutatja meg, amelyre az ember ráléphet, ezzel válaszolva a hívásra. Így történt Pál esetében is. „Menj Damaszkuszba, ott megmondják, mit tegyél.” Vagy amikor Jósiasnak felolvasták a törvényt, azonnal keresett valakit, aki elmagyarázza neki. Pál és Jósias esetében is egy-egy hitben jártasabb emberhez vezeti őket Isten. Valakihez, aki segít beletanulni, eligazodni. Ez az első lépés.

Isten személyre szabott hívása érthető és gyakorlatias. Nem vár túl sokat egyszerre. Nem szükséges hozzá még előzetes tudás sem. Isten fokozatosan ismerteti meg magát azzal, aki kész követni akarátát. Lenyűgöző, mint az égő csipkebokor Mózes előtt. Szinte észrevétlen, magával ragadó erő, mely aztán egy egész népet szabadít meg a fogságból.

Mózes egyiptomi neveltetést kapott, mégis otthonától távol, apósa (Midján papja) révén került közel az Úrhoz. Van tehát kivétel, amikor Isten a választottait kihívja megszokott kereteik közül, hogy ott szólítsa meg őket.

Látunk Jézus körül megannyi bűnben, azaz szakralitáson kívül élő, a társadalomból kivetett embert, akiket ő egyszerűen magához fogadott. Ezek az emberek nagyrészt zsidó tanítást, neveltetést kaptak. A nép tagjai voltak, de élő hit nélkül. Félreértett igékkel, félremagyarázó

tanítókkal, emberi vallással. Mégis közülük választotta a tizenkettőt is. Elhívta őket, természetes egyszerűséggel, hogy aztán belőlük építsen egyházat Atyja dicsőségére.

Isten kijelentett akarata tehát nem légtérben mozog, nem független látható tényezőktől. Sőt, Isten kiválasztó akaratának megvalósítására szinte mindig követőit használja. Megannyi történetben Isten küldöttjei által történnek csodák. Az ige, a hívás is általában szószólókon keresztül történik. Próféták, apostolok, Isten emberei, akik már elfogadták a megtérésre hívó szót, később maguk is küldöttekké váltak. Érthető, elvégre hogyan is tudna Isten jobban alkalmazkodni az emberekhez, mintsem hozzájuk hasonlók tanúságán keresztül.

A hívás tehát személyre szól, az embert a maga valóságában szólítja meg. De mitől függ a válasz? Ha valaki látja az erőt, miért nem mond automatikusan igent rá? Magát Jézust is annyian elutasították. Mitől függ ez?

A válasz Isten kiválasztó akaratában keresendő. Ez az ember számára mindvégig titok marad. Egyeseket megkeményít, másoknak kegyelmet ad. Mivel nem értjük, ezért nem is szabad rá alapoznunk. Elég, ha megjegyezzük: az áldás kizárólag tőle függ, a növekedést ő adja. A bibliai történetekből mégis egyértelműen látszik, hogy nincs fül, melyet ki ne lehetne pucolni, és nincs vetés, melyet meg ne lehetne tisztítani, hogy Isten csodáit előkészítsük.

Sajnálatos, hogy megannyi megtérő újból eltéved. Igent mondott, megnyílt, majd újra bezárult. Nem véletlen műve ez: ugyanis a mérgezés valóban nagy erővel bír.

Salamon bölcsessége messze földön híres volt, mégis eltévedt idős korára. A tanítványok hónapokig tanultak magától Isten Fiától, mégis visszamentek halászni. Jeruzsálemben hosszánázva fogadták, mégsem ismerték el királyukként. A betegek meggyógyultak, mégsem mentek vissza hozzá. Nincs tehát semmi meglepő, ha egy lelkipásztor elszakad Istentől, vagy hogy korábban templomba járó emberek szakítanak hitükkel.

Az ember eleve hajlamos az életét és az őt körülvevő világot horizontálisan látni. A magunkéval foglalkozunk, saját céljaink vezérelnek. A látható mindig vonzóbb a láthatatlannál. Az érthető, a megszokott, a hozzánk hasonlóan erőtlenség mindig rokonszenvesebb.

Isten egészen más, mint mi, távol vagyunk tőle. Nehezen értjük meg az ő igazságát, kihívást jelent a megtérő mindennapokat megélni újra és újra, bűnvallástól szabadulásig. A világ ezzel szemben mindig jól érthető, elsőre mindig könnyed és vonzó.

A minket körülvevő környezetet elvégre Isten azért teremtette, hogy ez legyen az életterünk. Megélhetésünk függ tőle, hogy lesz-e mit enni, lesz-e hol lakni, és hogy be tudjuk-e fűteni a lakást. Nem csoda hát, ha leköti a figyelmünket. Megszoktuk már, hogy vásárolni pénzből lehet. Ha fejlődést szeretnénk, pályázni kell. Hozzászoktunk már a világ javaihoz, és nem zárhatjuk ki továbbra sem.

A keskeny úton oda kell figyelni, hová lép az ember. A széles út ki van taposva, ott mindig könnyebb a járás. Ha vannak útitársak, úgy persze könnyebb. Csakhogy ma az idő javarészában egyedül járunk a keskeny úton. Legfeljebb a család, talán egy-egy barát marad minden napra a hívó ember mellett. A világban élve, a világ fiaival életközösséget alkotva inkább a földi dolgok vannak a szemünk előtt.

Mennyivel másabb lehetett az ókeresztyén közösségek élete, akik együtt laktak, együtt ettek-ittak-dolgoztak. Mennyivel másabb lenne ma is, ha nem világi szomszédok vennének körül minket. Nekik csak arra kellett figyelniük, hogy egy kevés rossz kovász be ne kerüljön közéjük. Mi viszont csak alkalomról alkalomra járunk az egyházba, hogy egy-egy pár órányi szakaszon együtt járjunk.

Szükséges igazodnunk a világhoz, lakóközösséghez, szomszédokhoz, hitetlen családtagokhoz, kettős ígát húzva velük. Mindeközben azért állást kell foglalnunk, ahogyan őknek is. Döntést hozni minden nap, hogy Istenhez igazodunk (inkább), vagy a világhoz.

Az emberiség olyan életmódot alakított ki a számunkra, hogy az igazodás feltétlenül lemondással járjon. Apró lépésekre késztet, hogy Istentől eltávolodjunk. Munkahely, heti negyven óra munkaidővel, beosztás szerint, akár napi több óra utazás mellett. Hol vagyunk ahhoz az életközösséghez képest, amelyről az Apostolok Cselekedeteiben olvasunk?

Nem lehetetlen feladat persze a „vertikális” látásmódban maradni, csak éppen állandó odafigyelést igényel. A hitnek ma nincs sodrása, amibe az ember bele tudna feledkezni, mert a világ mindig az ellentétes irányba húz. A földivel vagy az odafelvalókkal törődni: ma ez állandó, tudatos döntés tele lemondással és kompromisszumokkal. Aki nem készíti folyamatosan a figyelmét, nem tartja karban a hitét, néhány nap alatt már a világ sodrában találja magát.

Sokkal egyszerűbb nemet mondani a hívásra. Hallgatni egy tévtanítóra, aki azt harsogja, hogy kövesd csak a trendeket, Isten majd megóv a bajtól. Maradj benne a világban, elvégre Jézus is ezt mondta, hogy nem akar minket kivenni a világból. Nem kell elköteleződni, nem kell odafigyelni, mert semmi sem szakíthat el tőle. Igen ám, de én magam el tudom szakítani hitem köteleit. A világ képtelen elszakítani Istentől, ezért engem kér, hogy magam szakítsam meg a kapcsolatot.

Az ébredés kulcsa

„Bizony mondom nektek, aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen nem megy be abba.” (Mk 10,15; Lk 18,17) – figyelmezteti Jézus a tanítványait. Aki nem nyílik meg az Isten felé, az nem részesül belőle.

Jézus idejében a kisgyermekek kiváltképp érdeklődők voltak. Meghallották, befogadták nevelőik szavát. Pláne ha egy rabbi magához engedte őket, mert – ahogy a tanítványok hozzáállásából kiderül – ez egyáltalán nem volt megszokott abban az időben. Ha egy gyermeket odaengedtek egy vezető emberhez, az itta minden szavát, hálás volt a lehetőségért, hogy tanulhat.

Ahhoz, hogy valaki Istennel kapcsolatba kerüljön, meg kell nyílnia felé. El kell engednie a büszkeségét, elvégre Isten először mindig az ember bűneit fedi fel. Éppen ezért, aki nem hajlandó belátni, hogy hibázott, az nem részesülhet a kegyelemben. A Példabeszédek könyvében több támpontot is találhatunk ehhez. „Aki takargatja vétkeit, annak nem lesz jó vége, aki pedig megvallja és elhagyja, az irgalmat nyer.” (Péld 28,13) „Micsoda népség az, amely tisztának tartja magát, pedig ki sem mosták szennyéből!” (Péld 30,12)

A ma embere azonban a bűneire nem úgy tekint, mint amelyeket meg kellene bánni, amitől feloldozásra lenne szüksége. De még ha tisztában is van azzal, ha valami rosszat tett, nem feltétlen helyteleníti is azt. De még ha helyteleníti is, akkor keres rá kifogást, bűnbakot. De (bár ez elképzelhetetlen) még ha magának is tulajdonítja, végképp nem érzi szükségét annak, hogy Istentől kérjen miatta bocsánatot.

Mélyíti a bűnismereti válságot a képmutatásra való hajlam. Eleve fény sem derülhet a bűnre ott, ahol a szőnyeg alá söprik, vagy inkább házon belül tartják azt. Ez a „kifelé-keresztélyenség” sokszor még nagyobb károkat okoz, mintha felszínre kerülne és elfogadnák. A társadalmi elvárásoknak ugyanis, melyek bizonyos bűnöket még mindig tiltanak, az emberek tömegei

megfelelnek. Ami pedig ellenérzést válthatna ki másokban, azt az ember a háza ajtaján belül tartja. Ki sem derülhet, felszínre sem kerülhet. Sőt, általában még maguk az elkövetői sem akarnak róla tudomást venni. A ma emberének bűne a mérgezettség mértéke szerint ráadásul annyira bonyolult, hogy ez így egészen működőképes akár hosszú távon is.

Ilyen módon lehet valaki rendszeres templomba járó, miközben az életére alapvetően nincs hatással a Szentírás. Még ha a közösség kész is lenne rá, hogy egyházfegyelmet gyakoroljon (bár ma már ez is szinte elképzelhetetlen), a bűn ténye eleve felszínre sem kerül, ki sem tudódik. Ott lappang, végzi tovább mérgező folyamatait az emberben, miközben kifelé a keresztyénség álcáját mutatja. Csak a tünetek látszanak: a szétesett család, a beteg szervezet, a megtört lélek. A céltévesztés mutatja, hogy valami mégiscsak van a háttérben, de ki sosem derül, pláne nem lesz a közösségi diskurzus tárgyává. Persze mindez talán inkább az idősebb korosztályra jellemző.

A kifelé-keresztyénség legsúlyosabb mellékhatása, hogy hatására mára elhalványult, vagy elmosódott a kontraszt hívő és hitetlen ember között. A templomban ülőn nem látszik, hogy jobb volna az élete a kívülállókénál. Elvégre, ha a keresztyénekről (különösképpen lelkészekről, papokról) minden héten bírósági ügyek jelennek meg a médiában, vagy ha a kívülállók mást se látnak, mint hogy a keresztyének egymással vitáznak, sőt harcolnak, ez nem azt mutatja, hogy Isten népéhez érdemes volna tartozni. Persze az üres templomok sem ébresztenek szimpátiát, legfeljebb azokban, akik érdeklődnek az építészet és a történelem iránt. Mert egy üres templom legfeljebb építészeti szempontból érdekes, de semmiképpen nem vár tőle az ember az életére gyógyulást.

A keresztyénség lehetne az a kontraszt, amin keresztül a kívülállók megérthetnék, miért jó Istenhez tartozni. Ez azonban ma egyáltalán nem realitás. Hogyan is beszélhetnénk bűnökről és gyógyulásról, ha szemmel láthatóan nem valósul meg még a keresztyén közösségeken sem Isten gyógyítása és áldása? Így nemhogy a bűnök nem kerülnek elő, de még a gyógyulás lehetőségét, a megváltás útját sem vagyunk képesek felmutatni, ha a közösségeink tagjaival sem történt ilyesmi.

A korombeli fiataloknál még inkább azt tapasztalom, hogy a bűneiket ilyen-olyan indokok mentén a maguk számára igazolják. Nem titkolják, sőt beszélnek is róla, csak a súlyát nem érzékelik, a következményeket nem látják, a tüneteiket pedig külső tényezőknak tulajdonítják. „Más is ezt teszi. Belekényszerített az élethelyzet. A sorsom így alakult.” Sőt, még olyat is hallottam, aki a bűnt mint a jó eszközét említette, mintha az egyébként torz cél szentesítette volna azt. A munkafüggő kifogást keres: „El kell tartanom a családomat, ezért dolgozom ennyit.” Akit rajtakaptak a hivatali visszaélésen: „Ha a cég nem biztosítja a megélhetésemet, akkor muszáj okosba valamit kitalálnom.” Aki szétcsapja magát minden hétvégén: „Most végre kiihatom magamból.” Esélyt sem látnak arra, hogy bármi megváltozzon, mert alig, vagy egyáltalán nem látnak a keresztyének között olyan életpéldákat, melyek felmutathatnák számukra is a gyógyulás útját.

Ráadásul a bűn ismerete bizonyos témákat illetően olyannyira torzult, hogy sokan a bűn tényét is tagadják. A megcsalást például sokan a szerelemmel igazolják. A pornófüggőség nem árt senkinek, mondják, nincs vele semmi baj. Nem segít ebben az egyes keresztyén fenntartású iskolában tapasztalt körülmények, vagy pedofil papok híre, de az elvált lelkészek garmadája sem.

Mindegyik korosztályban megfigyelhető a bűnismeret hiánya. A legtöbben eleve nem vesznek tudomást a tényéről, legfeljebb a mérgezés tüneteit kezelik. A fogyasztói társadalom pedig erre is kínál javakat: tudatmódosító szereket, pszichológiát, ezotériát. Mindeközben az egyház nem hogy a rézkígyót tartaná, sokszor maguk a keresztyének sem néznek fel a gyógyulás lehetőségére.

Mindezek a folyamatok azonban egy egyszerű lépéssel megszakíthatók. Ez a leleplezés. Ha a bűnt felszínre hozzuk, a kifelé-keresztyénség értelmét veszti. Sokan a Szovjetunió felbomlásának legfőbb okát a Csernobili atomkatasztrófában, vagy az afganisztáni háború kudarcában látják. Elég volt egy-két jel, fajsúlyos hiba, hogy az egész rendszer lelepleződhessen.

Ha feltárjuk és megvalljuk közösségeink bűnét, a megtisztulás ideje érkezhethet el. Elég néhány ember, egy-egy közösség mintája, hogy aztán mások kövessék és a folyamat megindulhasson. Egyetlen esemény precedenst teremt. Ez az a „Maradék” kifejezés, ami a Szentírásban újra és újra előkerül, ha Isten népe erejét veszítette. A Maradék megtéréséből, mint paradigmából (rés a pajzson) indulhat el az új ébredés.

Az evangélium elsődleges terepe a látható, felismerhető bűn. Az Isten jó híre akkor törhet be az ember életébe, ha a mérgezettség a felszínre került, láthatóvá lett. Kegyelmet elvégre csak az kaphat, aki elismeri bűne tényét. Ha valaki szőnyeg alá söpri, az következőképpen nem is kerülhet napvilágra. Nincs rákényszerítve, hogy belássa hibáját, Isten felé zárva marad.

Ha ugyanis nincs rossz hír, ha az emberek nincsenek tisztában az elesettségükkel, akkor a jó hírnek nincs hová betörnie. Akkor csak kedves szavak, léleknyugtató mindez. De ha felszínre kerül a vétek, nem csak másoké, hanem ezáltal az enyém is, akkor nincs tovább mit takargatni, magyarázkodni, akkor megnyílhat az út Isten gyógyítása előtt.

Ha a bűnt valaki tudatosítja, megismeri, a tünetkezelés onnantól kezdve szintén értelmét veszti. Elvégre senki sem szed fejfájáscsillapítót, ha megtudja, hogy vérnyomásprobléma okozza a fájdalmát. Ahogy a jó orvos diagnózist állít fel, úgy kell Isten küldötteinek is az emberek elveszettségét bennük tudatosítania. Az ébredés kulcsát ebben látom. Ha az emberek számára bebizonyosodik a bűn ténye, a következményeit megértik, felismerik, a gyógyulás lehetőségét meghallják, ott következhet ébredés.

A gond azonban az, hogy az emberek látásmódja mérgezett, képtelenek meglátni bűneiket. Éppen ezért az evangéliumra adott első reakció mindig az elutasítás. „Magánügy, nem értek egyet, én nem így látom.” Sőt, ha egy lelkész beszél a bűnről – mivel a médiában tapasztalt lejárató kampány a lelkészséget (papságot) hiteltelenné tette – azzal már eleve pont az ellenkezőjét éri el: megvetést. Mintha az emberek fejére olvasnák a bűneiket: már nem is a szűgyen áll a megtérés útjában, hanem a közöny. Igaz is lehet, sőt az emberek még egyet is érthetnek az elhangzottakkal, de megtérésre ez senkit sem vezet. Az emberek látásmódja ugyanis annyira torz a bűnt illetően, hogy lehetetlen csupán szószéki tanítással leleplezni. Az evangélizációk ideje éppen ezért lejárt.

Azonban van egy másik út is, mely az előzővel ellentétben valóban ébredésre vezethet. „Valljátok meg azért egymásnak bűneiteket...” Az ébredés működő eszköze a bűnvallás, a bizonyágtétel. Az utóbbi időben azt tapasztalom, hogy egyre kevesebb ilyen vallomás történik a közösségekben. És ha mégis bizonyágot tesz valaki, azt szenzációként kezelik az emberek, vagy kezdődik a „kinek volt nagyobb bűne” játék. Erre mi magyarok különösképpen is hajlamosak vagyunk.

A gond az, hogy egy tisztességes polgári életmódban lévő, ha züllött alkoholistából megtért embert, vagy egy új életet kapott drogost lát, azt mondja, hogy vele ellentétben neki tényleg szüksége volt Istenre. Nem a saját elveszettségét látja meg benne, mert ahogy Jézus fogalmaz, „akinek több bűne bocsáttatott meg...”, azaz hogy a bűn mértékében lehet akár jelentős különbség is. Vannak ugyanis „kevésbé” elveszett emberek. Ettől persze az Istennélküliség ténye igaz, az elveszettség is valóság, ezt a hitre jutott ember jól tudja. De akinek a látásmódja mérgezett, az képtelen belátni, hogy a kevesebb bűn is Istentől elszakadt állapotot jelent és szabadulásra van szükség.

Aki nem látja be azt, hogy látásmódja helytelen, az képtelen megismerni Istent. Ezért elengedhetetlen felszínre hozni mindazt, ami méreg, ami káros az ember számára. Rávilágítani arra, ami Isten akaratával ellentétes. Amíg ez meg nem történik, amíg az Isten iránti engedelmesség be nem következik, gyógyulás helyett csak tünetkezelés történhet.

Korábban a társadalomban jelen volt egy általános szégyenérzet, kinek a háború miatt, kinek a bűnös rendszerekben betöltött szerepe miatt. Így a rendszerváltás után megtérési hullám következhetett. De ma a társadalom ahelyett, hogy a hibákat feltárná, inkább igazolja azokat.

Sokan ezért eleve nem értik, miért rossz, amit tesznek. És itt mások bűneinek megismerése nem feltétlen vezet egyúttal felismerésre is, mert az első reakció a távolítás. Ahhoz, hogy az ember belássa, elfogadja a tényt, hogy rossz úton jár, ahhoz arra van szüksége, hogy olyan emberek megtéréséről halljon, mint amilyen ő maga.

Valaki ugyanabban a cipőben járt, mint ő, de Isten kimentette. Látni kell a bűnt, hogy az miért is bűn, milyen károkat okoz. Értetni kell a bűn tüneteit, felismerhetővé kell tenni a számára, hogy fel tudja mérni, ő vajon ugyanebben van-e, mint az az ember, aki a bizonyosságot tette. De mindemellett elengedhetetlen megismertetni a kegyelem útját is, hogyan is lehetséges számára a szabadulás. Látni és érteni kell a másik ember életének folyamatait ahhoz, hogy a saját életem folyamatait tetten érhessem. Így lehetséges a megtérés, a bűn ismeretével, a tünetek felismerésével és a gyógyulás útjának látásával.

A Szentlélek jelenléte éppen ezért csak ott lehetséges, ahol a közösségben az őszinteség légköre uralkodik. A bűnt, annak konkrétságában kell néven nevezni. Elmondani mi történt, de feloldani azzal, hogy a kegyelem még erősebben áradt ki.

Ha a megtért bűnösök nem szégyennel és titkolózással palástolják lerakott bűneiket, hanem készek azokról beszélni, ott indulhat el az ébredés folyamata. Ebben van jelentős felelőssége a vezetőknek, a lelkészeknek, akik így egyengethetik a kegyelem útját. És ebben van felelőssége a megtért keresztyéneknek, hogy aki már végigjárta Istennel a megtisztulás útját, az beszéljen is róla. Ahogy Pál fogalmaz, az irgalom eszköze (edénye) az az ember, aki megnyílt Isten előtt, letette a bűneit és nem restell erről bizonyosságot is tenni. Így hordozhatja mások számára is Isten irgalmát, ami Krisztusban érkezett.

A saját életemből tudom, hogy elég egyetlen bűn, ami a felszínre kerül, ha abból Isten megszabadít, az utat nyit a kapcsolat számára. „Mert én arra tekintek, aki elesett és megtört szívű, és aki igéimet tiszteli.” (Ézs 66,2b) Ez a tisztelet, ami az első felismert bűnnél megvalósulhat. Olyan ez, mint egy jól begyakorolt megküzdési mechanizmus. Volt valami, amit letettem és megszabadultam, ami aztán annál a másik dolognál is működni fog. Elég akár egyetlen apró megbánt stikli, amiből megszabadulok, hogy Isten számára az út elő legyen

készítve az egész élet előtt. Az első gyógyulás élménye aztán áradatként tör be az élet minden területére.

Az élet kezdete

„Hasonló a mennyek országa a szántóföldben elrejtett kincshez, amelyet az ember, miután megtalált, elrejt, majd örömében elmegy, eladja mindenét, amije van, és megveszi azt a szántóföldet.

Hasonló a mennyek országa a kereskedőhöz is, aki szép gyöngyöket keres. Amikor egy nagy értékű gyöngyre talál, elmegy, eladja mindenét, amije van, és megvásárolja azt.”

Mt 13,44-46

Kaptatok-e Szentlelket?

Amikor az ember igent mond a hívásra, valami megváltozik benne. Isten országa valóságosan a részévé válik. Az ószövetségi időkben a papokat szent olajjal kenték fel, ahogy a királyokat is. Így jelezték, hogy ő már Isten közvetlen szolgája lett. A próféták is megkapták ezt az „olajat” az elhívásukban. Kivel Isten irattekercset etetett, kinek a szájához forró paraszt érintett. Szinte minden elhívásban, küldetésben megtaláljuk ezeket a külső jegyeket. Mi, az Újszövetség népe az olajat Szentléleknek nevezzük. Látható, érezhető jelekkel, csodákkal megmutatkozó, az Atyától és Jézustól kapott erő.

A trinitás harmadik személye talán a legtitokzatosabb jelenség a Bibliában. Nem csoda, hogy annyi félreértés adódott már vele kapcsolatban. Ez az erő, melyet Szentléleknek nevezünk, az emberen kívülről érkezik. Ez azért fontos szempont, mert kizárt, hogy az emberben már eleve benne lenne. Annyira más, mint minden emberi, és annyira különleges, hogy semmi mással nem lehet összetéveszteni. Akiben ez az erő munkálkodik, az az ember igazán az Istené. Kétség sem férhet hozzá.

Az egészben az a legbizarrabb, hogy Isten ez a különleges csodája, amit az emberszívekbe adott, képes tovább terjedni, tovább tudjuk adni. Felfoghatatlan kegyelme Istennek, hogy nem csak ajándékot adott az embereknek a Fiúban és Szentlélekben, hanem úgy adta, hogy az továbbadható. Alig hihető, gyakran a keresztyének maguk is elhessegetik maguktól ennek tényét. Sokan tiltakoznak is ellene, hamis alázatoskodásba bújva és azt mondják, hogy a Szentlélek Isten szuverén Úr, aki nem irányítható, nem adható oda másoknak. Nem csodálom ezt, elvégre már az is felfoghatatlan, hogy egyáltalán ez az erő létezhet, és hogy az ember ezt megtapasztalhatja. Egészen hihetetlen, hogy a Szentlelket tovább tudjuk adni.

Jézus úgy küldi ki tanítványait, hogy ha bemennek egy faluba, tudakolják meg, ki méltó az ige befogadására. Megparancsolta nekik, hogy ne házról házra járjanak, hanem készítsenek fel egy-két embert, esetleg egy családot, és csak nekik adják át a békességüket (ajándékba kapott Lelküket). Jézus ezért azt parancsolta tanítványainak, hogy maradjanak azoknál, akiket kiszemeltek, és csak akkor hagyják el a házat, ha másik településre indulnak tovább.

Nem látta szükségesnek, hogy a tanítványok másokhoz is bemenjenek ugyanott, mert már van, aki továbbadhatja a Szentlélek erejét. Ők így elvégezték feladatukat, mehetnek a következő helyre, ahol ismét egyetlen házba kell betérniük.

Ha még ez sem elég igazolása a Lélek továbbadhatóságának, akkor Pál apostol efézusi látogatása tényleg minden kétséget kizár. Pál ott olyan tanítványokkal találkozott, akik nem ismerték Jézust és a benne kapott Szentlelket. János keresztségét ismerték, a bűnök bocsánatára. Megtértek, megkeresztelkedtek, de még Lelket nem kaptak senkitől. Pál rájuk tette a kezét, és megkapták.

Hogyan történt mindez? Hallás alapján. Hallani hogy lehet? Ha az ember megnyílt felé. A két történetben egyaránt jelentős, hogy a tanítványokon és Pálon is látható volt az erő, ami Jézusban megjelent. Csodák történtek rajtuk keresztül, és szavaikban erő lakozott, pont mint Jézuséiban. Nem is volt szükség többre.

Mindez nem csupán tudás. Sőt, a tűz úgy is felloboghat, ha csupán nagyon kevés ismerettel társul. Nem a hit alapelveihez való hűségből fakad, az ugyanis csak a megismerés következménye. Nem is kötődést jelent, elvégre hány olyan gyülekezet létezik, ahol az emberi kötelékek megvannak, csak éppen tűz nincs a közösségben. Ilyen módon nem is szimpátia vagy

igazságosság, nem profizmus vagy bölcsesség következménye. Nem emberi szeretetből fakad, és nem is a jószándék vezérli. Mindezek csupán a tűz következményei, az Isten jelenlétének hatásai. A kulcsa mindennek a hevület, az erő, amelyet csak Isten gyújthat meg. Ezért csak az tudja továbbadni, akinek van.

Honnan tudhatja az ember, hogy megkapta? Ha ez a kérdés valakiben egyáltalán felmerül, az azt jelenti, hogy még mindig akadályozza valami a Lélek munkáját. Elvégre az erő meglátszik. Sőt, amikor ezt az erőt valaki egy másik emberi lényen látja, és ennek hitbeli alapjait meghallja, mindig hiányt érez. Kíváncsiság ébred és vágyakozás, vagy düh és harag amiatt, hogy nekem ez nem adatott. Semmiképpen sem maradhat közömbös, elvégre isteni mutatkozást tapasztal. Összetéveszthetetlen jelenség.

A továbbadás persze nem automatikus. Isten kiválasztó akaratától függ, hogy valaki igent mond a hívásra, vagy elutasítja azt. És nem is történhet megtérés úgy, ha valaki csak látja mások tüzeit, de ő maga nem nyílik meg előtte. Jeremiásnál olvassuk, hogy a hamis próféták mások ígéit mondogatták úgy, mintha a sajátjuk lett volna. Hamis vágyakozásukkal más hitében bízva készültek az ítéletre. A gond csak az, hogy mindenki egymaga áll meg az ítélőszék előtt, mindenkinek magának kell megnyílnia, befogadnia.

Ahogy a samáriai asszony történetében jöttek a falu lakói, és megvallották hitüket: „Már nem a te beszédedért hiszünk, hanem mert magunk hallottuk és tudjuk, hogy valóban ő a világ üdvözítője.” (Jn 4,42) Akiben ugyanis ez a tűz felizzik, már nem mások tapasztalataiból merít, hanem a sajátjából. Benne is megjelent, megerősödött a hit, ezért már ő maga kerül kapcsolatba Istennel. A Szentlélekkel (tűzzel) átitatott hit így terjed, égő embereken keresztül, emberről emberre

Persze látunk arra is elég példát, hogy a tűz nem tudott tovább terjedni, például Jézus szülővárosában, Názáretben. Ismerték őt, látták gyermekkorát, és nem fogadták el, nem hittek benne, nem nyíltak meg felé. Tele volt a fülük emberi okoskodással: „nem a József fia ez?” Ahogy az Egyiptomból szabadult népnek is tele volt a füle panasszal és elégedetlenséggel. Nem is lelte kedvét bennük Isten, hiába látták a csodákat, és érezték jelenlétét. Időközben a fülük saját emberi gondolataikkal lett tele.

Megtörténik, hogy valaki évekig nem hallja meg a hívást, végül azonban valamilyen külső hatás következtében a füle kitisztul. Van úgy, hogy Isten közbeszól, megmutatja erejét, vagy egy krízissel készítet közeledésre. A fogság előtt a zsidó nép nem foglalkozott Isten akaratával, a hamis próféták fénykorukat élték. Miután a nép fogságba került, hirtelen megnövekedett az igény az Isten valódi igéjére, és a nép szíve újra megnyílt.

Nagy hibának tartom, hogy a megtérést valamiféle titokzatos csodának látják sokan, a Szentlelket pedig hektikus, kiszámíthatatlan erőnek. Pál csak rátette a kezét az efézusi tanítványok fejére, és a Lélek kiáradt. Nem kell ehhez varázslat, sem valamiféle praktika, csak nyitott fülek és egy ember, akiben Isten tüze lakozik.

A süket füleket pedig hallóvá lehet tenni, ahogy a veteményből is ki lehet gyomlálni az oda nem való gyomokat, hogy a termés be tudjon érni. A köves talajt fel lehet kapálni. A bűnöket fel lehet tární, tisztázni lehet a félreértéseket, és rá lehet mutatni, ha valaki nem Isten szerint éli az életét. A kapott erő nem csak látványos csodákra adatott. Ezen túl is van lehetősége Isten küldötteinek, akár csak a prófétáknak is, hogy használják a kapott erőt.

Isten szava, igazsága ugyanis önmagában véve is csoda. Nem olyan látványos és közérthető, mint egy gyógyulás vagy egy szelet kenyér az éhezőknek, de akkor is csoda. Elvégre Isten

akarát közvetíti, az ő lényéből mutat meg valamit. Erre bizonyosan kevesebb fül nyílik meg, mint a látványos csodákra, de ha valaki befogadja, azt az embert Istenhez vezérli. Akár ha csak egy Bibliát, egy kiadványt adunk másoknak, vagy ha csak beszélünk Isten dolgairól, már elegendő lehet. Nem szabad hát azt gondolnunk, hogy feltétlenül látványos csodáknak kell történniük ahhoz, hogy valaki megtérjen. Sokszor elég csak néhány szó az igazságból, amit Isten követőire bízott.

A szántóföldben elrejtett kincs, a nagy értékű gyöngy egészen apró, szabad szemmel is alig látható. Észre kell venni, oda kell rá figyelni. Jézus tanítása – az igazi érték – sosem vonzott annyi embert, mint csodái. Sőt még meg is jegyzi egy helyen a sokaságnak, hogy „bizony, bizony, mondom nektek, nem azért kerestek engem, mert jeleket láttatok, hanem azért, mert ettetek a kenyerekből és jóllaktatok.” (Jn 6,26)

A hit igazán azokban a tanítványokban erősödött meg, akik minden nap vele voltak, és hallgatták tanítását. Akik továbbra is nyitva maradtak, nem tértek vissza megszokott életükhöz, földhözragadt gondolataikhoz.

A lámpásnak pedig a lámpatartón a helye. Isten mindezt azért adta, hogy használjuk. Az erő megtapasztalása, legyen az akár látványos csoda vagy szavakban megmutatkozó igazság, sokakban felismerést munkál. Látni az Isten erejét, bölcsességét, ami bennem nincs meg, mindig hiányt ébreszt. Mondhatnánk úgy is, hogy a hiátus megtapasztalása piacot teremt.

Jézus, amikor Ézsaiást idézte, nem arról beszélt, hogy az emberek nem szembesültek az erővel. Sőt, éppen ellenkezőleg, „látván láttak”, „halván hallottak”, azaz megértették, hogy itt Isten csodája következett be.

A ma embere ahhoz szokott, hogy valamit néhány perc alatt megismerjen. Nem vagyunk hozzászokva ahhoz, hogy valamit behatóan megismerjünk, hogy sok időt töltsünk el vele. Isten ígéje azonban nehezen érthető, tele titkokkal és kérdésekkel. Könnyű elveszni a részletekben, és még könnyebb félreérteni. Véleményem szerint pont ezért küldte Isten a küldötteit, hogy ilyen soha ne fordulhasson elő. Minden nép között hirdessék az örömhírt, hogy legyen lehetősége az embereknek egyáltalán elutasítani azt, vagy éppen igent mondani a hívó szóra.

Ha valakihez el sem jut az erő, amit Isten követőire bízott, az meggyőződése szerint a követők hiányossága. Ha az őrálló nem figyelmeztet a veszélyre (Ez 32), az az ő bűne; a város, a család, a barát, akihez küldetett, miatta nem tudott megmenekülni. Ellenben ha az ember nem vesz tudomást az üzenetről, a kiáltozó őrállóról, akkor magára vessen: „verjétek le még a port is lábatokról, bizonyosságul ellenük.” (Lk 9,5)

Távol voltak, közel kerültek

Rátalálni a kincsre kimondhatatlan öröm. Nincs is jobb szó erre. Felismerni, milyen értékbe „botlottam”, majd apránként megvizsgálni a talált kincset, ami mindvégig ott volt a mező mélyén, csak eddig el volt rejtve a szemem elől. A világmindenség Urának titka, melyet mint ajándékot egészen eddig nekem tartogatott. Kapcsolódhatok ahhoz az Istenhez, akinek az életemet köszönhetem. Ez a létrejött kötelék a kezdete az életemnek. A kereszthez kapaszkodni, mely biztosítja örömet örökké.

Persze egészen más az a dörzsölt kereskedő, aki tudja, mi az érték. Jézus példázatában ő jelképezi a zsidóságot, akik ismerték az írásokat, sőt kívülről tudták már, mint a gyöngyárus, aki jól ismeri a ritkaságok színét és formáját. Megvoltak a fogalmaik, tudták, mi tesz egy drágakövet értékké, csak éppen még nem találták meg a tökéleteset. Majd a gyöngyárus egy

váratlan helyen, valaki kezében megpillantotta azt, amiről egész addigi életében csak álmodott. Sőt, amire családja generációk óta áhítozik, azt most ott tartja a kezében. A titkot, melyről annyit hallott ugyan, de igazán sosem érezhette. Sőt, amire egész népe vágyott. „Amikbe angyalok vágyakoznak beletekinteni...” (1Pt 1,12) Mindezt a kezében tarthatja!

Nem meglepő ezért, hogy annyian eladták mindenüket, hogy megvegyék. Mindezt csak azért, hogy aztán egész hátralevő életüket annak szenteljék. Ismerkedjenek vele, nézegessék, gondolkozzanak rajta. Megjegyezni egyre több ígét, és megérteni egyre mélyebben azt, amiről a próféták csak álmodni merhettek.

Az igazság megismerése az, ami a tüzet igazán táplálja. Minden új tapasztalat, mint a kályhába dobott kilós rönkök, élénkítik fel újra és újra a Szentlélekkel teljes életet. A méregtől való folyamatos megtisztulásban az ige mint kétélű kard az ember lelkének mélyéig hatol. Nincs méreg, amit el ne érne. Ha valaki nyitva tartja a fülét, és az ígét eleget forgatja, annak az embernek lassan egészen szíve mélyéig megtisztulhat, míg végül az örök dicsőségben örvendezhet.

Az Új élet ezáltal a folyamatos kapcsolat által szükségképpen elköteleződést is jelent az igazság felé, megmaradást a hitben. Ez a fajta megedződött, „megbánhatatlan” kötődés a hit teljessége, melynek már mindig látható gyümölcsei vannak. Krisztus képére formálódás azoknak, akik eddig távol voltak, de most mégis közel kerültek, megerősödve lélekben és igazságban.

Törekedjetek a szent életre

A hittel élő ember életében mindig vannak látható jelei annak, ha Isten szerint él. Elsősorban ezeket a jellemvonásokat önmagunkon vehetjük észre. Megteszem, amit Isten parancsolt. Nem teszek olyat, amit megtiltott.

János első levelében olvasható: „Abból tudjuk meg, hogy ismerjük őt, ha megtartjuk az ő parancsolatait. Aki azt mondja, hogy ismeri őt, de nem tartja meg parancsolatait, az hazug, és abban nincs meg az igazság, aki pedig megtartja az ő ígését, abban igazán teljessé lett az Isten szeretete. Ebből tudjuk meg, hogy őbenne vagyunk.” (1Jn 2,36)

Később aztán észrevevessük, hogy már ezen túllépve nem csak a „kötelezőt” teljesítjük, hanem annál jóval többet. Elkezdünk gyümölcsöt teremni. Ahogy János első levelének szerzője fogalmaz: „teljessé lett az Isten szeretete”.

A szent élet ilyen értelemben a hit és engedelmesség folyamatos növekedése. Igére figyelés és Isten iránti bizalom. A tanulás folyamata és a gyakorolt hit kölcsönhatása jelenti a növekedést. Péter második levelében is ezt a kettősséget olvassuk: kegyelem és megismerés; vagy Pál római levelében: hit és engedelmesség.

Jézus és a farizeusok vitája sosem a törvény létjogosultságát érintette. Sőt Jézus ahelyett, hogy eltörölt volna akár csak egyetlen parancsolatot is, inkább betöltötte mindet egy átfogó köteletségben, a szeretet parancsában.

Tisztázta az elvárásokat. Aki őt akarja követni, Isten szerint kell élnie. Nem elég betartani a leírt törvényeket. Azok ugyanis sosem fogják az egész életet magukba foglalni. Alapelvek, egy-egy helyzetre leírt utasítások, nem többek. A szent élet, az Isten szerinti élet viszont mindenre kiterjed.

Olyan ez, mint egy feltételrendszer. Arról szól, hogy ki alkalmas arra, hogy Istennel kapcsolatban lehessen. Mivel a törvény tökéletlen volt, így nem volt alkalmas arra, hogy

felkészítsen a vele való kapcsolatra. Jézus áldozata és a benne való hit azonban már alkalmas rá. Ő méltó rá, hogy rajta keresztül odajuthassunk az oltárhoz, Isten színe elé.

A szent élet tehát azt jelenti, hogy Jézus áldozatát az ember magára veszi, mint ahogy az Ószövetségben a papok a vért ráhintették arra, amit meg akartak tisztítani. Jézus vérével való meghintésünk az ő áldozatának elfogadását jelenti. Részesülni a bűnbocsánatban és az üdvösségben.

Miért olyan lényeges ez? Nem a vér számít, vagy az elvárások, sőt még az sem számít, hogy az ember a hit melyik „lépcsőfokán” áll. Az áldozat a lényeg, ami az ember megtisztulását eredményezi. Enélkül ugyanis Isten és köztünk nem jöhetne létre a kapcsolat.

Ebből következik, hogy aki megtisztult, az járulhat Isten színe elé. Másképpen zárt ajtókon dörömbölnénk. Valahogy így tudom elképzelni azok imádságait, akik Jézus áldozatát nem vették még magukra. Ordíthatnak akár teljes torokkal, Isten akkor sem lép velük kapcsolatba.

Ha Jézus áldozata beengedett minket Istenhez, akkor miért van még mindig szükség a szent életre? Azért, amiért az Ószövetségben a papok is újra és újra áldoztak. Bár Jézus csak egyszer szenvedett, de az áldozatot mindig újra magunkra kell venni, ahogy ő maga mondta Péternek: „Ha nem moslak meg, semmi közöd sincs hozzám.” Majd Péter kérdésére hozzáteszi: „Aki megfürdött, annak csak arra van szüksége, hogy a lábát mossák meg, különben teljesen tiszta.”

Mert az áldozatot nem kell bemutatni újra és újra, ugyanazért a bűnért. Aki már megtisztult korábbi vétkeiktől, akiből kimosták a mérget, annak elég csak az azóta összegyűlt bűnt letennie. Ezért kaptuk azt a parancsot Jézustól, hogy óvakodjunk a bűnöktől. Mert bár valóban érvényes ránk az áldozat, de ez nem azt jelenti, hogy Isten akaratával újra szembeszegülhetünk.

Mit jelent ténylegesen a szent élet? Azt tenni, amit Isten akar. Úgy nevezzük ezt, hogy a „jót”, azaz ami megörvendeztet, ami használ és ami megfelel Isten igazságának. Ahhoz, hogy ez bekövetkezhessen, először az ember életében mindennek Isten alá kell kerülnie. Semmi sem lehet, ami fontosabb nála. Egyébként is, mi lehetne fontosabb annál, hogy a világmindenség Urának megfeleljek?

Van úgy, hogy az ember megfélemedzik a kincsről, melyet korábban megtalált. Odaköltözik arra a bizonyos szántóföldre, majd miután a kincsnak élt éveken át, lassan megunja azt. Beporosodik, látványa megszokottá válik. A Biblia igazsága végeláthatatlan kincs, mégis megtörténik, hogy az ember belekényelmesedik keresztyén életébe.

A szent élet felkészültséget kíván, mert az élet bonyolult. Mindig tudni azt, hogy mi a jó és a rossz, hogy a jót tudjuk követni. Így lehet megelőzni azt, hogy az ember belefásuljon a megtalált kincsbe. A világ bonyolultságában azonban nem könnyű eligazodni. Erre az embernek fel kell készítenie az értelmét, hogy Isten szolgái tudják, mit parancsolt nekik az Uruk.

Ez a legnehezebb. Akik elbuknak, általában először az ige megértésében és hűségés követésében vallanak kudarcot. Mindig van következő kísértés, amire olyan igazán vágyik az ember. Ki van ez találva, elvégre a kísértőnek évezredek gyakorlata van benne. Először mindig csak egy keveset kér, mint a farkas a magyar népmesékben. Csak a lábfejét, majd a térdét, a csípőjét stb.

A szent élet egyébként sem tökéletes (hibátlan) élet. A héber „szent” szó elválasztottat, elkülönítettet jelent. Istennek elkülöníteni magamat, hogy csak azt kövessem, arra figyeljek, amit ő mond és parancsol. Ha beengedtem a farkas lábfejét, gyorsan öntsek rá forró vizet, mielőtt még beljebb nem engedném.

Hatalom a kezünkben

„Ezért meghajtom térdemet az Atya előtt, akiről nevét kapja minden nemzetség mennyen és földön: adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy hatalmasan megerősödjék bennetek a belső ember az ő Lelke által; hogy Krisztus lakjék szívetekben a hit által, a szeretetben meggyökerezve és megalapozva képesek legyetek felfogni minden szenttel együtt: mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység; és így megismerjétek Krisztus minden ismeretet meghaladó szeretetét, hogy Isten mindent átfogó teljességére jussatok.” Ef 3,14-19

Nagypénteken a megfeszített Jézusban még senki sem hitt. A tanítványok bezárkóztak, a gyógyult betegek szétszéledtek, a főpapok diadalittasan lakomáztak.

Senki sem maradt, aki kitartott volna. Nem emlegették, hogy ő előre megmondta. Eszükbe sem jutott, hogy feltámadhat. Ahhoz, hogy a tanítványok hitre juthassanak, Jézusnak ténylegesen fel kellett támadnia. A saját szemükkel kellett látniuk, kezükkel tapintaniuk a szegek helyét.

A húsvéti hit pont attól olyan erős, a Szentlélek tüze pont attól olyan izzó, mert tapasztalaton alapul. Emberi meggyőződés van mögötte. A mutatkozás fizikális valóság, éppen ettől olyan jelentős. Mérhető, bizonyítható tapasztalat, ami a józanésznek totálisan ellentmond. Ez a mutatkozás a világtörténelem legjelentősebb eseménye.

Éppen ebből származik a feszültsége is. Ettől lesz mindez bolondsággá azok szemében, akik nem látták. Emberi lett az Isten. Kitapinthatóvá, sőt félreérthetővé. Egyeseknek, akik nem hajlandók behódolni előtte, fenyegetővé.

Attól, hogy Jézus emberré lett, és hogy látták őt meghalni és feltámadni, még könnyű félreérteni tettét. Született rá sokféle magyarázat. A legtöbb ilyen emberi okoskodás abból fakad, hogy bár valaki tudja, hogy tényleg megtörtént, de nem érzi a sajátjának. Éppen ezért magyarázzák úgy, hogy Jézus csupán a tanítványok képzeletében támadt fel, vagy hogy az öröket megfenyegették, lefizették miatta. Az ember képtelen elfogadni ezt még akkor is, ha bizonyíték (tanúk tömkelege) van rá.

Ugyanez történik akkor is, ha máson látják az erőt. Az apostolokat majd teljes számban üldözték, sőt megölték őket. „Hogyan lehetséges, hogy nekik adatott, másnak nem?” Az egyházban később kialakult a szenthagyomány, ezzel magyarázva, hogy egyesek „kivételesek”, mert nekik „több adatott” másoknál.

A Szentlélek mindenkinek adatik, legalábbis adatna, ha készek lennénk befogadni. Egyértelmű ígéretünk van rá, hogy Isten kivétel és személyválogatás nélkül mindenkinek adja ezt a hatalmat (Lk 11,13). Csakhogy vannak és mindig is voltak, akik bár próbálkoztak megszerezni, sőt még megvenni is (ApCsel 8,20), de nem adatott a számukra.

Pedig csak annyi volt az akadálya, hogy nem voltak készek meghallani a hívó szót. Nem voltak hajlandók rá, hogy az emberi okoskodásuk helyett Isten kijelentésére figyelve átadják az irányítást az Úrnak.

Sokan itt buknak el, hogy a maguk módján akarnak Istenhez közel jutni. A maguk módján keresik az utat. A gond az, hogy Istenhez az út kizárólag Jézuson keresztül vezet. Megannyi példázatot mondott erről ő maga: ő az ajtó, az út, az élő víz forrása. Azon az úton lehet eljutni az Atyához, melyet ő jelölt ki: újjá kell születni. Az embernek, ha Istenhez akar közel kerülni, meg kell tisztítania magát, le kell tennie minden akadályt.

Isten ígéretei továbbra is aktuálisak. Nem befolyásolja őt az sem, ha senki sem kéri el. Isten változhatatlan, az ígéretei is azok. Bárki elkérheti a Szentlélek ajándékát, és bárki részesülhet az Úr Jézus áldozatában, „felső határ” nélkül, azaz Isten annyit ad magából, amennyit az ember hajlandó beengedni.

A hatalom, amit Isten az ember kezébe adott, továbbra is elérhető, annak teljes valójában. Mint egy rejtett kincs, amihez nagyon sok különböző térképet készítettek az idők folyamán. Van egy elterjedt verzió, amit a világ minden országába eljuttattak. De mivel túl sok van belőle, csak kevesen sem hiszik el, hogy tényleg igazi. Ezért akik utána sem jártak, elkezdtek másféle térképeket gyártani. Minden ilyen térkép szükségszerűen tartalmaz valós adatokat is, de mivel a készítőik próbáltak más úton eljutni a kincshez, mindegyikben van hiba. Egy járat itt, egy kamra ott. A gond az, hogy a valótlan információk miatt aki ezeket a térképeket követi, sosem jut el a kincshez.

Valami ilyesmi az ember istenképe. Vannak benne tanult dolgok, például hogy Isten kegyelmes, és hogy Jézus meghalt bűneinkért. Csakhogy megannyi félinformáció is van az emberfejekben. Sok magyarázó önkényesen magyarázza az igét. Mások azt hirdetik, hogy ne higgyék el az emberek, ami bele van írva.

A kísértő, ha már a Bibliát nem is tudja leszedni a polcról, elintézi, hogy az emberek ne olvassák, vagy ha olvassák is, ne vegyék komolyan. Félremagyarázással, a hívő emberek bűneivel, az egyház állapotával és sok minden mással el akarja intézni, hogy véletlenül se keresse tovább senki a kincset, amihez a térkép az egész világon elérhető.

Ezernyi féligazság keletkezett már az évszázadok alatt. A legsúlyosabbak mégis azok, melyeket maga az egyház fogadott el és tett dogmává. A középkorban a pápaság kizárólagos hatalma és a meghatározás, hogy az egyházon kívül nincs üdvösség, sokakat félelemben tartott. Féligazság ez, mert hitünk szerint a Krisztus egyházán kívül valóban nincs üdvösség, de a látható egyház mint emberi szervezet már nem tekinthető ilyen feltételnek. Melyik felekezet tartozik bele, és melyik nem?

Bárhogy is legyen, a helyes térkép a Biblia, és a kincs, a Szentlélek ajándéka nekünk továbbadásra adatott. Kifogyhatatlan tárháza Isten bölcsességének és nagyságának. Mégis emberinek alkotta meg Isten, sőt maga is emberré lett benne. Ettől lesz számunkra is befogadható.

Hatalomanatómia (Csak erős idegzetűeknek!)

Mi is tulajdonképpen a hatalom, melyet az Isten az embernek adott? Az ige az. Ez nem nyelvtani kategória, félre ne értse senki sem.

Ahhoz, hogy megértsük ezt a fogalmat, az óhéber nyelvet kell közelebb hoznunk. Ez az ókori szent nyelv egy-egy fogalom alatt sokkal többet értett, mint a mai újlatin nyelvek (pl. angol, német). Egy szónak ezernyi különböző jelentése van ezekben a ma használt nyelvekben, az óhéberben azonban csak ritkán történik meg, hogy egy szónak két különböző jelentése legyen. Egy fogalom, látszólag ellentétes szövegkörnyezetben, mégis egy jelentéssel. Igazi fordítói rémálom.

Gyakran megtörténik tehát, hogy ugyanazt a szót használják számunkra ellentétes dolgok kifejezésére. Egy fogalom, ezernyi jelentés, mégis egy egységnek tekintendő. Itt van például a szív szava. Egy helyen valóban szívet jelent, fizikális értelemben, másik helyen azonban érzelmeket fejez ki, megint más helyen terveket, tudást. Máshol ez a szív remeg, kővé dermed,

vagy éppen ujjong. Ezernyi jelentés, mégis a szív fogalmába mindegyik beletartozik. Számunkra ellentétes jelentések, az óhéberben mégis egynek tekintendő.

Így talán érthetőbb, ha az „ige” szót vizsgáljuk. Egyszerre jelent szót és cselekvést, Jézust, hatalmat, Isten országát, csodákat, igazságot és még sok minden mást is. Nem véletlenül nevezik az óhébert szent nyelvnek. A teremtéstörténetben például Isten szavát úgy látjuk, mint egyszerre parancsot és megvalósulást. Amint kimondta, meg is cselekedte. Sőt inkább úgy volna helyes, ha úgy fogalmaznánk, hogy a kimondással cselekedett: ahogy mondta, meg is valósította.

A helyzetet bonyolítja, hogy Isten az ő igéjét az embereknek adta Jézusban. János evangéliuma úgy fogalmaz, hogy „Az ige testté lett...” Ezt az érthetetlennek tűnő négy szót kizárólag úgy érthetjük meg, ha az óhéber nyelv keretein belül vizsgáljuk. A szavak értelme az, hogy Isten igéje Jézusban fizikális valósággá lett. De az ige egyúttal a Szentírás is, mely Jézusban töltetett be teljesen.

A Biblia emberi, elvégre emberek írták, nagyrészt emberekről. Sőt, Isten alkalmazkodott is a felfogóképességünkhöz, úgy íratta meg a benne leírtakat. A könyvek mégis valahogy úgy vannak megalkotva, hogy minden egyes szavuk minden egyes nap mást jelent.

Titok ez, mert bár kézbe vehető, mégsem lehet teljesen kiismerni. Sosem válik unalmassá, és nincs benne olyan, amiről azt mondhatná bárki is, hogy a végére járt. Ezért fogalmaz úgy Pál, hogy van szélessége és hosszúsága, magassága és mélysége, mert Krisztus minden ismeretet meghaladó szeretetét emberi módon (tökéletlenül is) meg lehet ismerni.

A Szentírás létrejötté – mármint a sokféle könyv és hagyományanyag, amit magában foglal – bizonyítja, hogy benne Isten hajolt le az emberekhez. Ahelyett viszont, hogy ezáltal az írás tökéletlen lenne, inkább ez az emberi vonása teszi igazán tökéletessé számunkra arra, hogy az üdvösségre alkalmas legyen. Úgy beszél Istenről, hogy közben mindvégig emberi tapasztalatokról, történetekről van szó benne.

Jézus előtt is volt ige, volt kijelentés, méghozzá ezernyi oldalakon. Isten igéje már adatott korábban is, sokféle formában: törvényben, próféciában, tanításban, történetekben. Igaz, a hatalom Jézusban jött el a földre teljesen, de az Ószövetséget sem tekinthetjük erőtlennek vagy emberi próbálkozásnak. Az is Isten igéje. Ráadásul Jézus igéjének megértéséhez elengedhetetlen ismerni az ószövetségi igét is, mert Jézus is abból merített, használta, sőt be is teljesítette megannyi szavát. Így tehát az egész Szentírást kell alapul vennünk ahhoz, hogy ezt az igét, vagy ahogy én nevezem, ezt a hatalmat megérthessük.

A Szentírás tehát emberi tapasztalatok lejegyzése. Egy nagy gyűjtemény, melyben arról olvashatunk, hogy Isten hogyan cselekedett az emberrel. Ezért a benne foglalt alapvető tapasztalat az, hogy Isten hatalmas. Bármilyen megfogalmazást is olvassunk, bármilyen történet, tanítás, prófécia legyen is, az első és legfőbb szempont ez. Isten teremtette a földet, ahol élünk, és minden mást is körülötte, és ő is tartja fenn. Amikor ő mutatkozik, és amint az ember szembesül Istennel, ráébred arra, hogy Isten hatalmas.

Ez a hatalom először mindig félelmetes. Aztán amikor az ember meghallja Isten szavait, ráébred arra, hogy ez a hatalom nem akarja őt bántani. A rettenetes hatalom tapasztalata így átalakul istenfélelemmé. Az ember tapasztalatai folytán Istenhez szeretne közel kerülni.

Isten és ember közeledésének ezért két jellemzője van. Egyfelől az ember szeretné minél jobban megismerni, sőt kiismerni, definiálni Istent, azaz a hatalmat. Behatárolni, fogalmi keretbe rendezni, amit róla tud. Így teszünk egyébként mindennel, ami körülvesz minket.

Megvizsgáljuk, megismerjük, fogalmakba rendezzük. Így jöttek létre évszázadok alatt a szóbeli hagyományok. Történetek, törvények az élet minden területét illetően arról, hogy mit akar Isten, mi a helyes, és mi a helytelen a szemében. Ezek a hagyományok aztán generációként öröklődtek, kiegészültek. Minden nemzedék a maga tudásával gyarapította Isten és az ő teremtetett világának leírását.

Ezt a megismert tudást az ember szeretné továbbadni, örökíteni. Így minden generáció a maga megszerzett tudását őseitől kapott ismereteivel együtt törekszik továbbadni. Az Ószövetségben még csak rokonsági, esetleg törzsi szinten történt mindez. Az ősatyák emlékezete, majd az egyiptomi szabadulás sok-sok törvénnyel és történettel kiegészülve alkotja a Tórát, Mózes öt könyvét. Később újabb generációk jöttek, újabb események történtek, melyeket nagyrészt a babiloni fogság ideje alatt írtak le.

Jézus születésével viszont új korszak érkezett a hagyományt tekintve is, elvégre ő már a teljes ismeret, a teljes hatalom birtokában élt a földön. Ezért ő tulajdonképpen Isten teljességét hirdette. Halála és feltámadása, a Szentlélek kiáradása Isten szeretetét teljes lényegében kijelentették. Az ő tanítványai, majd a tanítványok tanítványai végül az újszövetségi iratokat is megfogalmazták. Ahogy teltek az évszázadok, a könyvek végül ma ismert végeredményükké formálódtak.

Ez az a tudásanyag, amit az Isten az emberre bízott. Jézus halála után száz évvel a keresztyén vezetők úgy döntöttek, mivel túl nagy mennyiségű, kétes hitelességű hagyományanyag kezdett létrejönni, így gátat szabnak a további iratoknak, a meglévők védelmében.

Isten kijelentésének lényeges tulajdonsága, hogy a Szentlélek sosem mond ellent önmagának, vagy másképpen: „nem hasonlik meg önmagával”. Éppen ezért az olyan iratok, melyek ellene mondanak a meglévőknek, következésképpen nem lehetnek Istentől származók. Ezért a Bibliát lezárták, és azt az egyház továbbra is mércének tartja. Minden irat, ami azóta született és születik, a Biblia tanbeli mércéjén kell, hogy megálljon. Ez a ránk bízott hatalom keretrendszere.

A hatalom megismerése

Isten országának megismerése két súlypont szerint történik. Már korábban említettem is e két pólust, hit és engedelmesség kettősét; vagy ahogy a Heidelbergi Káté 83–85. kérdései határozzák meg: a kulcsok hatalma, azaz evangéliumhirdetés és egyházfegyelem.

Mindkettő a szó szoros értelmében véve kulcs, és egyaránt alkalmasak nyitásra és zárásra is. Az ember kezében alkalmas eszközök arra, hogy másokat Isten országába beengedjen velük, vagy éppen kizárja őket ebből a hatalomból.

Szükség is van ezekre a kulcsokra, elvégre sokan még nem részesei ennek az országnak. Ha valakit hamisan azzal biztatnánk, hogy már polgártársa a szenteknek, azzal még annak a lehetőségtől is megfosztanánk, hogy valóban az lehessen. És vannak olyanok is, akik bár megízlelték apró szeleteit Isten hatalmának, mégsem kérnek belőle. Ha őket marasztalnánk, úgy a kettős igával saját küldetésünket nehezítenénk, sőt, akár hitünket is veszélybe sodornánk miattuk.

Az első kulcs, az evangéliumhirdetés tulajdonképpen a tűz átadását jelenti. Általában az első részlete ennek maga az ember, aki az evangéliumot hirdeti. Ez a kijelentés egzisztenciális döntésre hív. El lehet fogadni Isten örömezenetét, de el is lehet utasítani. Éppen ezért

bizonyos esetekben az evangélium hirdetése be is zárja az ajtót, ha valaki nem fogadja el a hívást.

Az egyházfegyelem, az engedelmesség parancsa a másik kulcs. Mivel az igenlés egzisztenciális döntés, az evangélium elfogadása eleve az első lépés az engedelmesség útján. Így az egyházfegyelem következésképpen csak a második kulcs lehet. Az evangélium hirdetése mindig meg kell, hogy előzze azt.

Véleményem szerint az egyháztörténelemben a legtöbb hiba ennek félreértéséből fakadt. Az egyházfegyelem sokszor megelőzte az evangélium hirdetését. Azokra a gyermekekre, akiket a szüleik megkereszteltek, úgy tekintünk, mint akik már csak tanításra szorulnak. Mintha nekik nem volna szükségük az evangélium örömhírére, pedig az ő életükre nézve is el kell fogadniuk az Úr Jézus hívását. Kereszttségük szüleik hitében történt meg, így nekik maguknak is el kell fogadniuk azt a kegyelmet, amelyet Isten minden embernek lehetővé tett. Ez az elfogadás pedig nem történhet másképp, csak az evangélium hirdetése következtében. Az egyházfegyelem, a tanítás csak ezután következhet.

A hitből fakadó erkölcsi döntéseket hajlamos az egyház azokra is érvényesnek tekinteni, akik nem fogadták még el az evangélium hívását. Holott a tízparancsolat eredeti héber szövege egyértelmű hangsúlya is az, hogy a hit az első. Ha az Istent tartod életed Urának, akkor betartod parancsait. Aki nem Istent tartja élete Urának, az következésképpen nem is fogja betartani parancsait.

Az első lépés tehát az evangélium elfogadása vagy elutasítása. Ha valaki nemet mond a hívásra, az a rajta gyakorolt egyházfegyelmet is hiábavalóvá teszi. Nem véletlen, hogy az Ószövetség népegyházát állandó széthúzás jellemezte, mert mindig voltak olyanok, akik igazán nem hittek Izráel Istenében, ezért hát nem is követték tanítását és parancsait. Mindezt bonyolította, hogy a hitetlenek is zsidók voltak még akkor is, ha közben bálványisteneket követtek. Sőt, volt idő, amikor Izráelben több Baalkövető volt, mint YHWH követője.

Érthető ezért, hogy miért van szükség az egyházfegyelemre. Ha valakit külső tényezők nélkül Istenhez tartozónak vélünk, úgy azt kockáztatjuk, hogy maguk a kulcsok lesznek használhatatlanok. Ha az egyház megfelel a rá bízott hatalomról, vagy ha az ember bűnei miatt elveszti az utat Istenhez, azzal maga a tudás kerül veszélybe. Nem egyszer fenyegette Izráel igaz hitét a nép engedetlensége. Ezért volt szükség arra, hogy Isten követői tovább már ne egy nép tagjai legyenek, hanem azokat tekintsük hozzá tartozónak, akik valóban Istenhitben élnek az életüket, „lélekben és igazságban”.

A hatalom, amit Isten az emberre bízott, csak így, igaz hit által valósulhat meg. Ezért írja Pál, hogy a törvény nem vezethet üdvösségre, mert az engedelmesség már csak válasz Isten hívására. Hiába tartja be valaki a törvény parancsait, és él Isten akarata szerint, ha közben nincs vele kapcsolata, ha nem ismeri magát az Istent, aki a törvényeket adta. Jézus saját maga volt a bizonyíték arra, hogy a főpapok nem ismerték igazából azt az Istent, akit imádtak, mert a saját Fiát adták keresztre.

Jézus ezért használta az „Isten országa” fogalmát. Izráel ugyanis már nem töltötte be a kiválasztott népnek szánt küldetést. Szükség volt egy újfajta országra, mely egyébként már a kezdetektől fogva létezett, csak éppen Izráelen belül, egyre kevesebb hívóval. Azok tartoznak ehhez a királysághoz, akik Isten igazi imádói, és az övék lehet kizárólag Isten hatalma. Mert ez a hatalom avatatlan, szentségtelen ember kezébe nem kerülhet. Csak az kaphatja meg, aki elfogadta a hívást, hogy Isten országának részese lehessen és megnyíljon az irányába.

Isten országának polgára

Jézus Nikodémusnak néhány szóban megfogalmazta Isten országa polgárjogi feltételrendszerét. „ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát. [...] A szél fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön és hová megy: így van mindenki, aki a Lélektől született.” (Jn 3,3b.8) Újjá kell születni, méghozzá Lélek szerint. Ettől lesz valaki Isten országának polgára.

Jézus kijelentése már akkor is jelentős fejtörést okozott, amikor kimondta. Maga Nikodémus is értetlenkedve hallgatta. Aztán persze a tanítványok és Pilátus sem értették, hogy egy ország miként lehet máshonnan való. Hát nem a római hatalmat akarja ez az ember legyőzni? Jézus kortársai, a nép lelki vezetői sem értették, hogyan lehetséges, hogy egy királyság Lélek szerint valósul meg, nem pedig úgy, ahogy ők kigondolták.

Jézus döntéseikor szintén értetlenséget látunk, például amikor gyermekkorában azt mondta a szüleinek, hogy neki Atyja házában kell lennie. Hogyan is érthették volna, elvégre ők csak angyalokat láttak, és a gyermekük erejét ismerték. Miféle Atyja van ennek a gyereknek, ha ők a szülei? Netán Istenről beszél? És amikor Jézus testvérei az ünnepre készültek, hasonló értetlenséggel fogadták Jézus döntését. Miért nem akar velük menni? Elvégre aki híres akar lenni, az tegyen érte, menjen emberek közé.

Isten országa, amelyet Jézus hozott el a földre, emberi keretek között értelmezhetetlen fogalom. Amikor arról beszélt a tanítványoknak, hogy meg fog halni, de három nap múlva fel fog támadni... Miféle beszéd ez? – mondták ők. Péter hevesen ellenkezett is, hogy ez nem történhet meg. Rálépett hozzá a tengerre, Isten Fiának nevezte őt, de hogy az ő Mesterét kivégezzék, na azt már nem. Isten országa így Jézus tanítására sem lett sokkal érthetőbb. Hiába használt Jézus mindennapi képeket. A szavakat értették ugyan, de fogalmuk sem volt arról, amiről a példázatok szóltak.

Isten országának beszéde a lélektelen ember számára hottentotta nyelv. Látja a csodákat, Jézus személyiségének varázsát, eszik a megsokasított kenyérből, és iszik a borrá lett vízből. Az erő is feltűnik a szavak mögött, a tanítása valóban kikezddhetetlen. Az ember Lélek nélkül mégsem értheti szélességét és hosszúságát, magasságát és mélységét Isten országának. Ellenben aki a Szentlélektől újjászületik, az ismeri. Talán nem azonnal, de lépésről lépésre megismerheti.

Már csak az a kérdés – mondhatnánk –, hogy mit jelent Lélektől újjászületni? Vajon ez a megtérést jelenti? Vagy valamiféle beavatási szertartásra utal itt Jézus? Vajon a keresztség számít, vagy a szándék, hogy én a polgára akarok lenni?

Egyik sem. (Talán mindegyik együttvéve.) Gyakran tapasztalom, hogy sokan félreértik Isten országának megvalósulását. Könnyű túl vagy félremagyarázni Jézus szavait, pedig csupán egyetlen, ismétlődő jelenségről van szó.

A Szentlélek impulzust, jelzést ad. Az ember követi. Ezt jelenti számomra Isten országa polgárának lenni. Akár percenként új jelzés érkezik, és én követem. Lehetne aztán ezt könyvek ezreiben kifejteni, hogy mi is következik mindebből, hogyan valósul meg, de lehetetlen lenne a végére jutni. A Lélek ugyanis emberi gondolkodásmód szerint kiismerhetetlen. Csak követni lehet – általában vakon – az iránymutatását; vagy el lehet utasítani, figyelmen kívül hagyni.

A Lélek ugyanis indít vagy gátol. Ajtót nyit vagy bezár. Időhöz is szorosan kötött, elvégre egyik percben még megálljt parancsol, a következőben viszont betuszkol az ajtón.

A Léleknek ellent lehet állni. El is tűnik, szinte azonnal. Mint erős szélről rángatva, be lehet menekülni előle a védőbástyák mögé. Ki lehet magyarázni, hogy az ember miért nem akar neki engedelmeskedni. Jézus kortársai a törvényre hivatkoztak, mások az Istentől kapott feladatukra vagy a józan észre. De a történelem során sokan sokféleképpen hivatkoztak a Szentlélekre is, hamisan.

Sokan visszaéltek már ezzel a fogalommal, hogy „őket a Lélek erre vagy arra indítja”. Jól hangzik, kikezddhetetlen érv, hogy „bár a Biblia ezt mondja, de a Lélek másra indít”. Ki tudja, kinek van igaza?

Ez a zűrzavar is igazolja, hogy mennyire nem értjük igazán Isten valóságát. Pál a lelkek megítélését kegyelmi ajándéknak tartja, hasonlóan a gyógyításhoz. Ha valaki képes különbséget tenni a Szentlélektől vezetett ember és a hamis próféta között, ez maga a csoda.

Isten országa, az abban munkálkodó Szentlélekkel együtt, teljességgel érthetetlen az ember számára. Még Isten kijelentése sem készít fel arra, hogy teljességgel kiismerjük. Az üdvösségre elegendő, amit a Szentírás leír, de a Lelket teljességgel megérteni lehetetlen.

Éppen ezért, aki Isten országának polgára, az sokszor emberileg érthetetlen döntéseket hoz. A Lélek indít, menni kell. Ki tudja, merre vezet, mit akar tőlem holnap? Külső szemlélő számára mindez könnyen visszataszító lehet. A bizonytalanság, hogy az ember nem tudhatja, mi vár rá, nem túlzottan kelendő áru. Hogyan várható el bárkitől, hogy vakon kövesse a parancsokat? Jézus ezért mondja, hogy „szoros az a kapu, és keskeny az az út, amely az életre visz, és kevesen vannak, akik megtalálják azt” (Mt 7,14). A szoros kapun ugyanis csak én férek be. Se önérzet, se elképzelések, se tervek nem jöhetnek velem. Amire a Lélek indít, azt kell tennem. Ha ellenkezek, ő magamra hagy. Mint Péter, amikor süllyedni kezdett. Elhagyta az az erő, ami a tengeren tartotta őt.

Isten országa polgárának lenni mégis bizalmat jelent. Csak ebben az esetben már nem földi kapaszkodókkal, hanem Istennel való kapcsolattal. A köteleim innentől nem a család, a javak vagy akár az önmagamba vetett hit, hanem egyedül Isten. A valóságban ez mindennél erősebb biztonságot jelent, de az emberi keretek között ez mégis őrültségnek tűnik.

Éppen ezért Isten országának polgárai furcsa, kiszámíthatatlan emberek. Lehet rájuk számítani, ha baj történik, de a mindennapokban kifejezetten nehéz velük együtt élni. Rigolyának tűnik, sőt inkább öntörvényűségnek, hogy valamiben szívesen részt vesznek, mást elutasítanak; mindezt látszólag összefüggés nélkül.

A lélektelen ember öntörvényű. Sajátos elvek, vágyak szerint él. A lelki ember számára viszont egyetlen elv és vágy a Szentlélek vezetése. Igazán nem alkalmazható rá semmiféle kritériumrendszer.

Sajnálatos, hogy sokszor még maguk a polgárok is arra törekszenek, hogy egy-egy földi kategóriarendszernek megfeleljenek. Így történik például a teológiai oktatás is, melyben a világi oktatási rendszert alkalmazzuk, vagy világi kategóriák szerint értékelünk (érdemjegyek, fokozatok).

Véleményem szerint számos nehézségünk abból adódik, hogy szükségből vagy még inkább önmagunkra erőltetett megfelelésből Isten országának polgáira a világi kategóriákat akarjuk „ráhúzni”. Mindennek egyenes következménye, hogy az úgynevezett „nem látható egyház” a „látható” rabságában él. Igazi szabadságvesztés ez, elvégre a lelki emberek alkalmazkodni kényszerülnek a világhoz, ellenállva a Lélek hívásának.

Isten országa polgárai a világi ügyekben engedelmességgel tartoznak a világi vezetőknek, „megadva a császárnak, ami a császáré”. A lelki döntésekben azonban szabadokká kell lenniük, „megadva Istennek, ami az Istené”. Ebben őket semmi sem akadályozhatja.

Oltsátok el a látszat-tüzet, ha nincs bennetek igazi tűz!

„Bárcsak volna valaki köztetek, aki bezárná a templom ajtaját, és ne égne hiába oltáromon a tűz! Nem telik kedvem bennetek – mondja a Seregek Ura –, nem kívánok tőletek áldozatot!”
Mal 1,10

Malakiás idejében valamiféle tűz volt, csak nem az a fajta, amely Istennel való kapcsolatból táplálkozik. Amolyan „műtűz”. Ha igazi áldozat nincs, akkor az oltár tüze is csak látszat. Üres emberi próbálkozás. Ha nincs tűz, akkor az áldozat sem éghet el, mert nincs, mi lángra lobbantsa.

Az ószövetségi áldozatok lényegére mutat rá itt a próféta. Nem maga a tűz vagy a vér vagy az oltár jelentette ugyanis az engesztelést, hanem az, ahogy végezték. Elvégre így minden alkalom, amikor levágtak egy állatot, és megsütötték, áldozat is lehetett volna. Csakhogy nem volt az. Kizárólag azt az áldozatot fogadja el az Úr, amit igazán neki szántak.

Nem számít, hogy valaki hogyan él, ha nem Istennek áldozza az életét. Ahogy Jézus fogalmaz számtalan helyen, az az ember „nem méltó hozzám”. Ahogy Malakiás népe tagjainál az áldozat sem volt méltó Istenhez, mert nem vették komolyan.

Mit jelent az, hogy valaki igazán Istennek áldozik? Vajon ha református templomban pénzt dob valaki a perselybe, az következőképp már hálaáldozat? Nem feltétlen. Ugyanígy az sem jelent automatikusan áldozatot, ha valaki jót tesz másokkal. Attól még nem feltétlen teljesíti Krisztus parancsait az, ha valaki betart néhányat közülük. „Mert aki valamennyi törvényt megtartja, de akár csak egy ellen is vét, az valamennyi ellen vétkezik.” (Jak 2,10)

Az áldozat a kapcsolaton múlik. Az Ószövetségben a pap jelentette az Istennel való kapcsolatot, úgy tekintettek rá, mint a „Seregek Urának követére”. A pap volt csak méltó arra, hogy áldozatot mutasson be, mert egyedül ő volt közvetlen kapcsolatban Istennel. Másképp az áldozat nem jutott volna el hozzá. Jézus óta viszont a kapcsolatot a Szentlélek biztosítja; ezért is mondjuk azt, hogy azóta mindenki papnak minősül, aki benne él Isten hatalmában.

Ez máig sem változott. Kapcsolat nélkül az áldozat is hiábavaló. Hiába ég az oltáron a tűz, hiába épít az ember templomokat, borul le, vagy énekel Istent magasztaló énekeket, ha közben nincs igazi kapcsolat Isten és ember között.

Az Újszövetségben csupán az áldozat változott, annak módja nem. Az állatáldozat és minden más fajta áldozat helyére Jézus Krisztus kereszthalála került. A hálaáldozat is megváltozott, mert az ember szintén a Krisztusban megtisztult életét, annak javait ajánlhatja hálaként az Úrnak.

Az áldozat azonban továbbra is kapcsolatot igényel. Csak most már nem közvetlenül Isten és a pap között áll fenn ez a kötelék, hanem a tökéletes és egyetlen közbenjárón, Jézuson keresztül, ember és Isten között. Ha az ember őt keresi, hozzá fordul segítségért, kinyitja előtte a fülét, így jöhet létre az a kapcsolat, amely az áldozatot érvényesíti az emberre nézve.

Magamra kell vennem, hittől el kell fogadnom. Belátni, hogy Jézus áldozatát és az üdvösséget Isten nekem is adta. Nem csak a Bibliában történhetett meg, mert mindez rám is vonatkozik. Ahogy a Heidelbergi Káté fogalmaz: „...nem csak másoknak, hanem nekem is...”

Hogyan történik mindez? Szintén a Kátéban olvassuk: [az az igaz hit, melyet] „a Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem...”. Így fogalmazza meg ezt János evangéliumának szerzője: „az igazság Lelkét, akit a világ nem fogadhat be, mert nem látja őt, nem is ismeri; ti azonban ismeritek őt, mert nálatok lakik, sőt bennetek lesz” (Jn 14,17).

A kulcsszó a „bennem”, „bennetek”. Szív szerint, mindenestül az enyém. Igazi titok ez. Maga Jézus is csak példázatokkal magyarázta, mert az emberi értelem másként képtelen megérteni. Újjászületés, kikelt mag, felfakadó vízforrás és sok más. Ez az az igazi áldozat, amelyet a bennem élő Szentlélek tüze gyújt meg. És az a tűz az Istennek tetsző, mely belőlem fakadó igazi áldozatot éget el. Tűz és áldozat, a hit két alapvető jellemzője.

Nem lehet egyiket a másik kárára kijátszani. Ha az ember hálaáldozata megfogyatkozik, ha a hit nem cselekedetekben valósul meg, következésképpen annak az embernek a hite is meggyengül, erőtlenné válik. De ha a tűz megfogyatkozik, ha a Szentlelket az ember kioltja magában, úgy az áldozat is idővel csak látszattá, vallásossággá korcsosul, még ha látszólag cselekszi is Isten akaratát.

Ha valakiben ott él a Szentlélek tüze, az képes másokat is lángra lobbantani. Ebből a megfontolásból keresztelünk gyermekeket. Nem valamiféle varázsvíz kerül a gyermek fejére, amitől jó ember lesz. Nem is amolyan megfoghatatlan titokról van itt szó, hanem szentségről, sákramentumról. Ez a szentség pedig a szülők hite. Erre a Szentlélek-kapcsolatra tesznek fogadalmat, hogy ebben nevelik és neveltetik gyermeküket. Így válik érvényessé a keresztség, így lesz az egyszerű emberi tettekből hitbeli döntés. (2Tim 1,37)

Hány megkeresztelt gyermek esett áldozatául annak, hogy a szülei nem akarták „rájuk erőltetni” a maguk hitét. Úgy gondolták, hogy hadd találjanak rá maguktól Istenre. Nem is értem, ha parancsunk van arra nézve, hogy továbbadjuk, akkor hogyan vélekedhet valaki úgy, Jézus parancsának ellenszegülve, hogy gyermekét „Istenre hagyja”, ő maga nem tesz hitének fejlődéséért. Igen, valóban a Szentlélek vezethet megtérésre, valóban Isten csodája. De ha már a tűz bennünk ég, akkor miért kellene hagyni, hogy a mi tűzünk helyett más szikrája lobbantsa be a gyermek hitét? Nem sokkal célravezetőbb, ha a mi tűzünket adjuk át? Mi miért ne tehetnénk valaki fejére a kezünket, Szentlelket kérve rá, ahogy Pál tette?

Akkor persze nincs szó erről, ha a szülőkből sem ég a Szentlélek tüze. Akkor ugyanis nincs mit átadni. Persze vallásosságra is lehet nevelni, csak hogy az semmit sem ér, üres emberi próbálkozás.

Vigasztaló viszont tudni azt, hogy a tűz még mindig továbbadható. Ha az egyház vagy annak bármely felekezete, sőt akár csak egy gyülekezet is, lehet bármilyen tévelygő, mindig van lehetősége a megnyílásra. Ha az egyházban egyetlen „Lelkes emberen” a testvérei látják a benne munkálkodó erőt, ugyanaz a folyamat indulhat el, mint akár a kívülről való esetében. Ez történt Jézussal és követőivel is.

Amikor Péter befejezte pünkösdi beszédét, a tömeg ezt kérdezte: „Mit tegyünk?” (ApCsel 2,37) Pál, amikor a damaszkuszi úton a földre esett, Jézustól szintén ezt kérdezte: „Mit akarsz, Uram, hogy cselekedjek?” (ApCsel 9,6) Amikor ugyanis hit ébred az emberben, az mindig cselekvésre készítet. Isten akaratára kérdez rá, amelyről eddig fogalma sem volt.

A kapcsolat kezdete ebből érzékelhető leginkább, hogy a hit az embert igazodásra, egzisztenciát érintő változásra készíteti; vagy másképpen fogalmazva hálaáldozatra indít. Ugyanez történt Jézus tanítványaival is, amikor a Mester hívására „hálójukat otthagya követték őt”. (Mk 1,18)

Ha ez az egzisztenciális válasz hiányzik egy közösségből, az egyértelmű visszajelzés arra nézve, hogy fülek zárva maradtak. Ha az áldozat, mint Malakiásnál, csupán rutin, és az istentiszteletek inkább vallásos összejövetelek, ott következésképpen tűz sem fog gyúlni az oltáron. Sőt, még jobb, ha valaki bezárja a templomot, mert ha a Szentlélek nincs jelen, ha az összegyülekezett hívek nem élnek kapcsolatban Istennel, akkor a vallásgyakorlat is hiábavaló.

Félreértés ne essék. Malakiás nem azért írt, hogy bezárassa a templomot. Sőt épp ellenkezőleg, hogy a közösség megtisztulhasson. Azt szerette volna, hogy az emberek felismerjék üres vallásosságukat. Hiányt érezzenek, és lássák, hogy helytelenül élnek. Lehet, hogy szavai ítéletet hirdettek, de csupán azért, hogy az ítélet szavára Isten szerinti szomorúság és megtérés következhesen. Ahogy Pál is írta a korinthusiaknak: nem bánja, ha szomorúságot hozott levele.

A talentumok példázatában talán pont az a leginkább meghökkentő, amikor az egytalentumos szolga beismeri, hogy tudta, mi volt Ura akarata: ott is aratni, ahová nem vetett. A szolga legsúlyosabb bűne ezért az volt, hogy bár ismerte az Ura akaratát, félelemből mégsem valósította meg. Jézus ezért mondta ezt a példázatot a követőinek, hogy felismerjék magukban az egytalentumos szolgát, aki a lehető legnagyobb ostobaságot csinálta, amit szolga elkövethet.

Elképzelhetetlen, hogy Jézus követői elássák a rájuk bízott kincset. Elképzelhetetlen, hogy a bibliás nép megfeledezzen a Bibliájáról. Elképzelhetetlen, hogy Isten papjai, akikre rá van bízva a tudás, és Isten bölcsességét kellene továbbadniuk, bűneikkel mocskolják be az Úr templomát. Ha mégis megtörténik az elképzelhetetlen, arra az ember válasza csak a szomorúság lehet, Isten szerint.

Tanítványból apostol

„Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet! – mondja Istenetek. Beszéljetelek szívhez szólóan Jeruzsálemmel, és hirdessétek neki, hogy letelt rabsága, megbűnhődött bűnéért, hiszen kétszeresen sújtotta az Úr keze minden vétkéért. Egy hang kiált: Építsetek utat a pusztában az Úrnak! Készítsetek egyenes utat Istenünknek a kietlen tájon át! Emelkedjék föl minden völgy, süllyedjen le minden hegy és halom, legyen az egyenetlen egyenessé és a dombvidék síksággá! Mert megjelenik az Úr dicsőisége, látni fogja minden ember egyaránt. – Az Úr maga mondja ezt. Egy hang szól: Kiálts! Én megkérdeztem: Mit kiáltsak? Minden test csak fű, és minden szépsége, mint a mezei virágé. Elszárad a fű, elhervad a virág, ha ráfúj az Úr szele. – Bizony, csak fű a nép! Elszárad a fű, elhervad a virág, de Istenünk igéje örökre megmarad. Magas hegyre menj föl, ki örömhírt viszel a Sionnak, harsány hangon kiálts, ki örömhírt viszel Jeruzsálemnek! Kiálts, ne félj! Mondd Júda városainak: Itt van Istenetek! Az én Uram, az Úr jön hatalommal, karja uralkodik. Vele jön szerzeménye, előtte jön, amiért fáradozott. Mint pásztor, úgy legelteti nyáját, karjára gyűjti a bárányokat, ölébe veszi őket, az anyajuhokat szelíden terelgeti.”

Ézs 40,1-11

Hit hallásból, olvasásból, személyes tanításból

Keresztelő János Ézsaiás prófétát idézi. Két hang a pusztában. Mindkettő szabadulást hirdet. Ézsaiás még csak Babilonból. Keresztelő János viszont az Isten nélküli állapotból. Ugyanaz az erő munkálkodik, ugyanaz a Lélek van jelen. Az emberiség szabadulása ez, a halál feletti diadal. Ahogyan Ézsaiás készítette népét a fogságból való hazatérésre, úgy készítette Keresztelő János a maga népét az Isten országába való belépésre.

Úgy látom, ma a Magyarországon élő keresztyénség az evangélium hirdetésére ugyan nagy hangsúlyt fektet, az előkészítésében viszont kudarcot vall. A megváltás valósága jelen van, az evangéliumot hirdetik, és Isten a közösségek életében mindennaposan munkálkodik, de az egyház egyre inkább veszít abbéli képességéből, hogy a kívülállókat, a társadalmat Isten befogadására alkalmassá tegye. Jézust hirdetjük, az ő szabadítását. Tanítjuk egészen kisgyermekkortól kezdve, ki volt Jézus. Igét és biztatást mondunk a szószékekről. Az evangélium hirdetésének a feltételeit azonban nem olyan hatásokkal készítjük elő, mint ahogy az szükséges volna.

A keresztyénség mindenkori küldetése, segítsen Isten és ember kapcsolatának létrejöttében, „egyengesse az Úr útját.” Ezt jelenti tanítvánnyá tenni másokat. Ez volt Jézus utolsó parancsa feltámadása után. Isten ezt várja tőlünk, ma élő keresztyénektől, hogy az evangéliumot így hirdessük, hogy készítsük is elő arra az embereket. Tegyük lehetővé, hogy be tudják fogadni őt.

Hogyan történhet mindez? Vegyünk például egy fát, ha már Jézus is ezt a képet használja Isten országának terjedésére. Mi a fa célja? Gyökereket ereszt, hogy tápanyagot vegyen fel. Törzset növeszt, megszilárdítja kergét, hogy a tápanyag feljuthasson a koronába. Ágakat növeszt és leveleket, hogy a felvett tápanyagokat átalakítsa, formálja, felkészítse. Majd jön a virágzás, a gyümölcs, a termés, madarak és bogarak, szél és napsütés. A fa minden tevékenysége tehát az örökítést szolgálja, a gyökérszektől a termésig.

Jézus az Isten országa terjedésében mindig gyümölcsökről beszél, fáról, szőlőtöről. Megannyi képet használ, de maga a tanítás is lényegében a terjedést szolgálja. Elérni, hogy a gyümölcs megteremjen, hogy aztán a magot elfújja a szél, a gyümölcsből lehullva csemete legyem, majd fává érjen és maga is teremjen. Jézus pedig kifejezetten a mustárfa magját említi, mely a legkisebb mind közül, hogy végül ez nőjön a legnagyobbra, ez legyen a legerősebb. Isten országa, mint a legapróbb mag, el van rejtve a szemek előtt, alig észrevehető, ezért gondos kézbe való, hogy a láthatatlan kezdemény hatalmassá legyen.

Amelyik fa nem terem gyümölcsöt, végül utód nélkül kipusztul. Ellenben minél erősebb fa, minél illatosabb virág, minél tápanyagdúsabb gyümölcs, annál több örökséget hagy hátra, hogy a magok a gyümölcs mélyén később fává lehessenek. Ha viszont a mag az útfélre hullik, felcsipegetik a madarak. Ha a föld köves, kemény, a mag nem tud meggyökerezni. A kapcsolat Isten és ember között sem jöhet addig létre, amíg Isten szavát valami gátolja, míg nincs előkészítve a talaj. Akkor nincs örökítés, nincs új élet, nincs semmi más, csak az elmúlás.

Jézus, mielőtt még a katonák kezére adták őt, felkészítette erre a gyümölcstermesre a tanítványait. János evangéliumában több fejezeten keresztül olvassuk Jézus utolsó tanításait. Újra és újra visszatérő motívum ebben, hogy a világ fiai miképpen viszonyulnak majd hozzájuk. Így olvassuk a következőket is: „Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak, ha az én igémet

megtartották, a tieteket is meg fogják tartani. De mindezt az én nevemért teszik veletek, mert nem ismerik azt, aki elküldött engem.” (Jn 15,2021)

Jézus fontosnak tartotta, hogy a tanítványok fel legyenek készülve a világra, azaz a befogadó közegre. Másképpen nem tanított volna ilyen sokat róla. Arra készítette fel így őket, hogy ne érje őket váratlanul a világ gyűlölete vagy éppen engedelmessége. Mindkettő veszélyt rejt ugyanis magában. Jézus szavaiból megtudhatjuk, hogy a világ nem ismeri Istent. Ha hallgatnak is a küldöttekre, akkor sem ismerik. Úgy magyarázza ezt Jézus, hogy „mindezt az én nevemért teszik veletek”, nem pedig ismeretből.

A megtérés, az első lépés mindig ismeretlenül történik. Egy térd meghajol Jézus neve előtt, mert megérezte hatalmát, megízlelt valamit Isten erejéből azáltal, hogy bűnei lelepleződtek. Nem mintha lenne bármi fogalma róla, hogy ki is Jézus. Ha valakivel csoda történik, nem érti, hogyan történt. Nem ismeri, nem érti, mert az számára teljesen érthetetlen, elvégre ő maga emberlétében távol van Istentől. Csak a hatalmat érezte, természetyszerűen vonzódott hozzá, de a kapcsolatig még nem jutott el, még ha úgy is tűnik.

Ezért tartotta fontosnak Jézus, hogy felkészítse tanítványait. Véletlenül se ismerjék félre, értsék félre a világot. Ne legyenek naivak, mert az emberek Istent nem ismerve is tisztelni fogják követőit a hatalom miatt. Ellenben „ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak...” – mert vannak, akik a hatalmat látva az nem tiszteletet ébreszt bennük, hanem dühbe gurulnak. Irigység tölti el őket, és megpróbálják a hatalmat megszüntetni, porba tiporni, csak hogy ne kelljen többé elszenvedniük az erőt.

„...ha az én ígémet megtartották, a tieteket is meg fogják tartani” – mert az emberek vonzódnak a hatalom felé. Ősi vágyuk közel kerülni a tűzhöz. Ezek az emberek még nem feltétlen ismerik Istent, csak „ettek a kenyerekből, és jóllaktak”. Éppen ezért fontos, hogy a tanítványok legyenek tisztában azzal, kikhez küldetnek. Véletlenül se értsenek félre senkit.

Erre utal Ézsaiás könyvében az Úr, amikor azt parancsolja: „...beszéljetelek szívhez szólóan...”. Ez nem ömlengést jelent, vagy valamiféle kegyeskedést. A szív az ószövetségi héber nyelvben ugyanis tulajdonképpen az ember lényé legmélyét jelentette: terveit, vágyait, ötleteit, és az ezekhez fűződő érzéseket. Amikor azt olvassuk, hogy szívhez szólóan beszélni, azt Ézsaiás úgy érti, hogy azt mondjuk, ami ahhoz az adott emberhez, lényé legmélyéig illik. Úgy beszéljünk, úgy tanítsunk, hogy az reagáljon az ő vágyaira, megcáfolja a saját gondolatait, felfedje hibáit és hiányosságait. A mai szóhasználatban ezt jelenti „kontextualizálni az evangéliumot”, azaz az ember élethelyzetére, gondolkodásmódjára lefordítani azt.

A „küldöttség” a legtöbb újlatin nyelvben egyúttal képviseleti hatalmat is jelent. Hordozni egy király vagy egy ország hatalmát és döntéseit. A célja mindig az, hogy megismerjék és elfogadják (tiszteljék) ezt a hatalmat, vagy legalábbis tiszteletben tartsák, figyelembe vegyék. Jézus szavaival élve a küldöttség tulajdonképpen annyit jelent, hogy magát Jézust képviseljük, ahogy ő maga fogalmaz, az ő nevét hordozzuk. Ha elutasítanak, vagy ha elfogadnak, egyaránt az ő nevéért történik. De ha tudomást sem vesznek rólunk, az azt jelenti, hogy az ő neve még nem jutott el hozzánk; mert lehetetlen, hogy valaki az erővel szembesülve közömbös maradjon.

Jézus valósága ugyanis tetteiben és szavaiban egyaránt megvalósult. Közel volt az emberekhez, figyelt rájuk, nyitott volt feléjük. Ez Jézus nevének legfontosabb jellemvonása. Nem zavarta, ha valaki leprás, ha pogány. Sőt, még korának látásmódja sem zavarta, hogy tanítványai és ellenfelei megrökönyödésére nők felé is hirdesse az evangéliumot. Igaz, a

helytelen látásmódot mindig törekedett kijavítani, de személyválogatás nélkül mindenkit szeretett, mindenkihez odafordult. Gyógyulást akart adni, lehetőséget az új életre és öröme. Bizalmat árasztott és szavában erő lakozott. Helytelenítette mindazt, ami szembement Isten akaratával, de felkarolta azokat, akik kedvesek voltak az ő Atyjának.

Ez az első lépés. Lehetőséget teremteni arra, hogy az emberek beléphessenek az ajtón, meghallhassák Isten hívását. Jézus minden beszélgetésében jól felismerhető, hogy ő mindig arra törekedett, hogy mások szükségleteit töltsse be. Valamim hiányzott, de most megkaptam. Nem egyszerű persze a feladatunk, elvégre Jézus követői eddig is formálták a világot. Ennek köszönhető a közoktatás, az egészségügy, a szociális gondozás és sorolhatnánk. Jézus nevének számos részlete megtalálható a társadalmunkban. Az állam ezért ma javarészt pótolja mindazt, amit az ógyház ellátott, amit az ember fizikális szükségletei igényelnek.

Azonban egyre súlyosabb a társadalom lelki egészségének krízise. A kapcsolatok erodálódnak, a depresszió és magány soha nem látott mértékű. Nem véletlen, hogy a pszichológia fénykorát éli. Az emberek lelki éhségét, akik az egyházban csalódtak, az ezotéria és az új vallási mozgalmak próbálják meg csillapítani, láthatóan sikertelenül. Mert míg a világ a testi javakat képes pótolni, az igazi hatalomról mit sem tud.

A ma élő ember legsúlyosabb hiátusa tehát lelkében keresendő. Hiányzik belőle az elmélyült kapcsolat Istennel és másokkal. A világ nem ismeri Istent és ez nem csupán tudáshiányt jelent. Nem egy üres tér, amelybe Isten megérkezhet. Ha így volna, akkor az Úr, mint tabula rasa, tiszta lapra írhatna. Ez a nem ismerés azonban azt jelenti, hogy az emberek félreértik Istent. Nem tudják, ki is ő, és mi az akarata, bár bizonyos dolgokkal tisztában vannak. Még az ógyház idejében is inkább ez okozott nehézséget, mármint hogy zsidókat Krisztushitre hívjanak. A pogányok ugyanis sokkal kevesebbet tudtak az igaz Istenről, ebből fakadóan messze nem volt annyi féligazságuk, mint a zsidóknak.

Ilyen értelemben a pogányok szívének megnyitása akár könnyebbnek is volt mondható. Ismeretek hiányában nincs is mire építeni, mindent előről kell kezdeni, ezért elegendő számukra a hatalom megtapasztalása, máris nyitva áll a szívük és fülük az evangéliumra. Aztán kezdődnek persze csak a bonyodalmak, mint amikor Pált és Barnabást isteneknek gondolták. (ApCsel 14,15) A hatalom átjött, de igencsak félreértették.

Jézus a megtért írástudót olyan vendéglátóhoz hasonlítja, aki ő és újbort egyaránt az asztalra tud tenni. (Mt 13,52) Sokkal nehezebb számára a megtérés, sokkal több előkészítést igényel, sok féligazság cáfolatára van szükség. Azonban miután egy hithű zsidó megtért, szinte azonnal átfordulhatott benne a megszerzett tudás. Így történt Pál esetében is, néhány nappal megtérése után tanításával megszegyenítette hittársait. A megtérése volt az igazán nagy lépés, Isten benne a korábban megszerzett tudását tette helyre.

A Római levélben olvasható a következő felsorolás: „...aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözülni. De hogyan hívják segítségül azt, akiben nem hisznek? Hogyan is higgyenek abban, akiről nem hallottak? Hogyan hallják meg igehirdető nélkül? És hogyan hirdessék, ha nem küldettek el?” (Róm 10,14-15)

Pál szavai alapján az evangélium terjedésének sorrendje:

1. Szükség van olyanokra, akik elküldettek, hogy hirdessék az igét, hogy mások meghallhassák.
2. Az általuk hirdetett ígére sokak hitre jutnak, és segítségül hívják az Urat. Így jutnak üdvösségre.

3. Akik így megkapták, nekik is meg kell erősödniük a hitben, hogy hirdetni tudják az igét másoknak.

4. Ahhoz, hogy az ember megerősödhessen a hitében, szükség van közösségre: „egy test vagyunk Krisztusban” (Róm 12,5).

5. Az ember magától nem indul el. A közösségnek kell kiküldenie megerősített embereit, hogy gyümölcsöt teremhessenek.

A Szentírás megértése egy alapvető emberi képességre alapul, a képzeletre. Így lehet egy többezer éves írás hatással a ma emberére. Az ember ezzel az eszköztárral képes szavak alapján egész történetekbe beleélni magát, „belelép a történelembe”. Átéli azt, amit a leírt személyek átéltek. Ilyen módon a Biblia alakjainak tapasztalata, Isten mutatkozása újrajátszódik az olvasók képzeletében. Ugyanaz történik az olvasóval, mint ami az eredeti átélővel. Szembesül Isten hatalmával, és vonzódni kezd felé. A tapasztalat megnyitja az értelmét, és meghallja Isten hívását. Ugyanabból az ezeréves mélyedésből újra forrás fakad. A tudás átadásának legősbibb formája ez.

Erre azonban csak azok képesek, akik megértik az igét. Értik annak szavait, kifejezéseit. A legfontosabb pedig, hogy semmiképpen sem értik félre. És itt az igazi nehézség. Aki ma olvassa a Bibliát, először biztosan félreérti. A fogalmak ugyanis megváltoztak, és amit a régiek értettek egy dolgon, ugyanazon mi már mást értünk. Ráadásul a legtöbb közkézen forgó bibliafordítás nem alkalmas a megértésre, mert az óhéber és ógörög szavakat egy korábbi kor (általában a XX. század) fogalmi rendszere alapján fordítja. Nem újkeletű nehézség ez. Az ókereszténység vitáit ugyanez a probléma okozta, sőt Jézus és a kortársak vitái is ugyanezért voltak. Már nem úgy értették, ahogy elődeik leírták.

Erre ad megfelelő választ a küldöttség. A megbízott feladata ugyanis pontosan az, hogy az Istentől kapott hatalmat, az igét alkalmazza a ma emberére. Tisztázza a félreértéseket, az ember szívének megfelelő szavakat használja; felmutassa a hatalmat, akár tettekben, akár szavakban.

Ehhez a küldöttséghez azonban egyaránt ismerni kell a hatalmat és a címzetteket, sőt a kettejük közötti félreértésekre is megfelelő választ kell találni. Ez a feladat, úgy tűnik, a ma egyházának feladja a leckét. A világ ugyanis túlzottan távol került már nemcsak a Biblia fogalmaitól, hanem magától a kereszténynek fogalmi rendszerétől is. Sokan úgy próbálkoznak a kontextualizálással, hogy a maguk nyelvére fordítják le az igét. Csakhogy ez nem feltétlen jelenti azt, hogy a hallgatóság is érteni fogja.

Vannak azonban univerzális kommunikációs formák, melyek biztosan érthetőek mindenki számára. Ilyenek a jócselekedetek, az irgalmasság gyakorlása. A gyermekek nevelése egészen kiskortól, amikor még az értelmük nincs telve félreértéssel. A példaadás, a Krisztus képének (mentalitásának, életmódjának, szeretetének) hordozása sokakat követésre ösztönöz ma is. Úgy tapasztalom, ezeket az univerzális kommunikációs formákat a ma egyháza használja is. Intézményes szinten ezer és ezer munkás fáradozik azon, hogy ily módon Krisztus képét hordozzák.

A hiátus inkább a speciális üzenet, a személyre szóló, szívekre specializálódott tartalom esetében jelentkezik. A személyes hitbeli vezetés, a mentoráció, a tanítványozás terén gyakorta kudarcot vallunk. Pedig ez az a terület, melyre Jézus messze a legnagyobb figyelmet fordította. Tanított ő ugyan nyilvánosan is, de a tanítványi körével mindig kiemelten törődött.

Ez az az evangéliumhirdető forma, amely a leginkább képes egy embert hitetlenségből küldöttségbe vezetni.

A tanítványok elhívása néhány perc volt, felkészítésük viszont évekbe telt. Mert a hívó szó meghallása csak annyit jelent, hogy az ember elindul egy irányba. A megtérést: eddig erre, mostantól amarra. A felkészítés, tanítás hosszú folyamata azonban csak ekkor kezdődhet el.

Ezért Jézus, amikor elhívta a tizenkettőt, nem titkolta el előlük szándékát. A jövőjüket, feladatukat közös utuk legelején tisztázta: emberhalászokká teszlek benneteket. A cél mindvégig ott lebegett a szemük előtt, és tudták, hová tartanak. Jézus így tanította őket hónapokon keresztül, majd miután meghalt és feltámadt, elküldte őket, hogy adják tovább, amit tőle tanultak és láttak. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy Jézus kitanította őket. Ebben a felkészítésben nem részesül ma a legtöbb keresztyén.

Egyre kevesebb jelentkező van a hitéleti képzésekre országszerte. A gondnoki, presbiteri tisztség is egyre népszerűtlenebb, mert az emberek eleve nem értik, hogy ez nem önkéntes munka vagy szívesség. Hogyan is érthetné bárki is, hogy az ember egy szemmel láthatatlan ország polgára, ha semmit sem tud erről az országról, mert senki sem beszélt vele erről órákon át, hónapokon keresztül. A templomaink így tele vannak olyanokkal, akik megéreztek valamit Isten országa erejéből, elfogadták a hívást, de szívhez szóló, személyre szabott tanítás, mentoráció híján megrekedtek növekedésükben.

Az emberhalászat a lényege, hogy aki ismeri Istent, az tud valamit, amit a kívülállók nem. Isten létezik és az őt szeretőknek, a vele közösségbe kerülőknek életet ad. A kívülállók, a hitetlenek azonban nem tudják még ezt, vagy nem biztosak benne; vagy eleve kizártnak tartják; mert még senki sem bizonyította be a számukra Isten létezését.

A misszió célja tehát nem az, hogy meggyőzzünk másokat világnézeti, netán etikai kérdésekben, vagy hogy több ember üljön a templompadokban, hanem hogy bebizonyítsuk az emberek számára Isten hatalmát és ezáltal megmentjük őket a tudatlanságból és az Isten nélküli életből.

Ezt jelenti az apostolság. A görög szó annyit tesz, hogy „küldött”. Jézus tanítványait kiküldte, hogy tegyenek tanúságot arról, hogy ő Isten Fia, más szóval bizonyítsák be az embereknek, hogy Isten létezik, hogy Jézus az ő Fia és hogy a Biblia az egyetlen igazi Istenről tesz tanúbizonyságot. Isten Fia konkrétan ezért jött a földre, hogy Isten valóságát bebizonyítsa az embereknek: tanítással, csodákkal, halálával, feltámadásával.

Ahhoz, hogy Jézusnak ezt a küldetését jobban átláthassuk, előbb a korabeli egyházi viszonyokat kell megértenünk. Isten népe Jézus születésekor ugyanis úgy épült fel, hogy a nép élén a papok álltak. Ők voltak a vallási élet irányítói, a szent iratok magyarázói. Kizárólag ők áldoztak a nép nevében, tehát amolyan közvetítők voltak Isten és népe között. A papok voltak a beavatottak, akiknek közvetlen útjuk volt Istenhez; a nép pedig őket követte és rajtuk keresztül ismerhette meg Istent. A papi tisztség tehát kulcspozíció volt. „a pap ajkai őrzik az Isten ismeretét, és tanítást várnak szájából, hiszen a Seregek Urának követe ő!” (Mal 2,7) A pap feladata volt, hogy áldozatokkal létesítsen kapcsolatot Isten és ember között, és hogy a törvény betartására szólítson, így Isten akaratát munkálja a nép életében.

Jézus halála és feltámadása után viszont egy egészen másfajta gyülekezet jött létre az ő tanítása és vezetése alapján. Ebben a közösségben nem volt szükség papokra, mert egyedüli közbenjárójuknak Jézust tartották. Tőle tanultak, ő vezette a közösséget. Amint Jézus és tanítványai esetében zajlott még kis körben, úgy lett ez az új jeruzsálemi közösségben is.

Ahogy Jézus elhívta a tanítványait, úgy szólítottak meg ők is másokat. Aki a gyülekezetben tanítvánnyá lett, azt a feladatot kapta, hogy tanuljon és ő maga is végül vegyen részt az emberhalászatban (váljon apostollá). A közösség célja tehát az volt, hogy minden tanítvány apostollá legyen, pont úgy, mint Jézus célja volt a tanítványaival.

Ez tulajdonképpen egy körkörös folyamat, melyben minden új belépőt idővel Isten küldetésre szólít, ezáltal rajtuk keresztül is újak érkeznek, akiket aztán szintén bevon az Úr a közös küldetésbe. Így terjedhetett el az evangélium az egész világon.

Az első ilyen új típusú közösség megalakulása óta azonban évezredek teltek el. Sok mai keresztyén közösség pedig azóta visszatért az ószövetségi mintára. Van pásztoruk (papjuk), aki szolgál, a többiek pedig leginkább nézőnek mondhatók. Ez a Jézus által alapított apostoli egyházzal teljes mértékben ellekező látásmód. Mondhatnánk úgy is, hogy ez egy évezredek óta elavult közösségi forma.

Ezekben a gyülekezetekben a felelősség általában néhány emberre hárul, a vezetőkre, esetleg a közösség egy-egy tagjára. Vannak néhányan, akiknek élő kapcsolatuk van Istennel, de a nagy tömegek inkább vallási rítusok követői, élő kapcsolat, élő hit nélkül. Pont úgy, mint az ószövetségi időkben.

Meghallgatják az istentiszteleteket, otthon imádkoznak és talán Bibliát is olvasnak, tehát tudnak dolgokat Istenről, ismerik a legfontosabb imádságokat és igéket, de ennél tovább nem jutnak hitükben. Isten akarata nincs jelentős hatással az életükre, a tőle kapott küldetésüket nem töltik be kellőképpen. Cselekvően csak alig járulnak hozzá Isten országának növekedéséhez. Kulturális programokkal, családi napokkal színesített közösségi élet, felújított templom, népszerű megoldások, csak épp a lényeg hiányzik.

Pál fogalmazza meg az Efézusi levélben, hogy a hívőknek mindannyiuknak idővel felnőtt keresztyénné kell lenniük, akik maguk kapják az útmutatásukat Istentől. A krisztusi hit célja, hogy a hitben növekedve képessé váljon az ember az önálló szolgálatra. Ahogy az apostol fogalmaz, egy vezetőjük Krisztus kell, hogy legyen. Tőle kap mindenki külön-külön is parancsokat, de a látásmódjuk és fő céljuk mégis mindannyiuknak közös. Elvégre egy vezetőt követnek mindnyájan és egy akaratra törekszenek. Ha minden egyes keresztyén közvetlenül Jézustól kapja az útmutatásokat, akkor következésképpen egység van közöttük, ugyanarra tartanak. Az igát mindenki egy felé húzza, és erre Jézus jelöli ki számukra az irányt.

Ma azonban e helyett az egység és növekedés helyett sokszor inkább széthúzást és csak a túlélést tapasztaljuk. A közösségek inkább színházhoz, az istentiszteletek előadásához, a gyülekezeti munka pedig fizetett alkalmazottak cégéhez hasonlít, akik megrendelésre szolgáltatásokat nyújtanak: istentiszteleti előadásokat, keresztelest, esküvőket, temetést.

Ma soha nem látott ellenszélben kell megállniuk a keresztyéneknek. Ezért a parancs még hangsúlyosabban szól a ma emberéhez. „az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben mindenestől őhozzá”. (Ef 4,15) Ahhoz viszont, hogy nagyközösségünk visszatálhasson a Jézus által kijelölt útra, az első lépés, hogy minden ma élő keresztyén idővel elsajátítsa az emberhalászat módszertanát.

Ez úgy történhet meg, ahogy Jézus kora társadalmi viszonyaiba ültette el az egyház alapjait, néhány tanítványon keresztül. Ma sem kell több, gyülekezetként, városonként egy maroknyi ember, akik valóban felnőttek a feladathoz. Így valósulhat meg a mi korunkban is Isten terve.

Isten terve

Tette kész hívők gyakran úgy látják a világot, hogy nekik minden ember felé térítői küldetésük van. Ismerek olyanokat, akik erőszakosan is megpróbálják hitre kényszeríteni ismerőseiket, szeretteiket. Lelkészek gyermekei mondták el nekem több ízben is, hogy szüleik hogyan akarták rájuk erőltetni hitüket. A történelemben számtalanszor előfordult hasonló, hogy keresztyének félreértett buzgóságból Jézus nevében képesek voltak akár gyilkolni is, vagy egész népeket hatalmuk alá hajtani. Politikai célokra használták a hit fogalmait. Magyar népünk keresztyén története sem kezdődött másképp. Azt gondolom, hogy Jézus nem így értette, amikor azt parancsolta, hogy tegyünk tanítvánnyá minden népet.

Kívülállóktól ellenben gyakran hallom, hogy „nincs nekik bajuk a keresztyénnel, csak ne akarnánk mindenkit megtéríteni.” Sőt, vannak olyan keresztyén közösségek is, akik szintén úgy vélik, az emberek életében nincs szükség változásra. Pedig Jézus számtalanszor kifejtette, hogy ahhoz, hogy valaki Isten országához tartozhasson, meg kell térnie és el kell fogadnia önmagára nézve Krisztus hatalmát és fennhatóságát. Egyértelművé tette, hogy a hitre jutás létkérdés, ezért komolyan kell venni és mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a hitetlenek hitre jussanak.

Neuralgikus pont megértésünkben, hogy Jézus alapvetően zsidók között tevékenykedett, a tanítványok pedig politeista pogányok között. Ezért értik félre olyan sokan ma küldetésünk természetét. Nincs igazán támpontunk a ma végzett szolgálathoz.

Jézus eleve mélyen vallásos emberek felé hirdette, hogy újjá kell születniük. Olyanoknak, akik tudtak dolgokat Istentől, ismertek imákat és igéket. Csak a kapcsolat nem volt élő Isten és közöttük. Jézus tehát azt nem mutatta meg, hogyan kellene kívülállók felé szolgálni.

Egészen más, ha valaki egy templomba járó keresztyént próbál a rossz irányból Isten felé terelni. Erre valóban megfeleltethető Jézus szolgálatának módja, elvégre már vannak támpontok, van elköteleződés, csak a megoldások, az életvitel nem megfelelő. Pont, mint Jézus kortársainál. Félreértett tudás, melyet helyre kell igazítani, összpontosítani. Ezt tette meg Jézus is, amikor azt mondta, hogy a szeretet a legfontosabb parancs. Kijavította kortársainak látásmódját. Minden kikaput, félreértést tisztázott bennük.

Kívülállók felé azonban egészen más a feladat. Úgy gondolom, a ma élő apostoloknak leginkább „keresztyén neveltetésű pogányok” felé kell szolgálniuk. Sajátos helyzet ez. A Szentírásból is csak támpontjaink vannak erre a szolgálatra, precedenst viszont nem igazán találunk rá. A görög gondolkozású (többistenhitet valló) pogányok felé végzett misszió módszertana, mely az egyistenhitre és Jézus feltámadására alapozott, ma szintén nem működőképes.

Ma történelmileg monoteista vallási közezből érkező, Krisztus nevét és történetét általánosságban ismerő, a keresztyénség vívmányait mindmáig élvező közeg felé kell szolgálnunk. A ma emberére nem lehet rátukmálni a Bibliát néhány szóban, elvégre annyira már ismeri azt, hogy elutasíthassa. Nem jelent nóvumot az sem, hogy Jézus megváltó, vagy hogy ő meghalt és feltámadt, mert ez is közismert: ott a kereszt jelképe mindenfelé. Az emberek tömegei mégsem hisznek benne.

Isten országa ugyanis nem valamiféle termék. Nem lehet rátukmálni senkire. Ma különösképpen nem működik az ilyesfajta leegyszerűsítés, mert még újdonságot sem jelent,

hogyan ez az embert kíváncsivá tenné. Eleve be vagyunk oltva a prospektuszerű újdonságok ellen, mert folyamatosan áradnak felénk a profibbnál profibb reklámszövegek és tartalmak.

Isten országa kapcsolat, kötelék, újjászületés, teljes életváltás. Ha valakire rá akarják tukmálni, az inkább kontraproduktív lesz, mintsem hathatós volna. Ez a teljes életváltás egy önálló döntés, amit az ember csak Isten erejével képes meghozni, de amiben a közösségnek kiemelt szerepe van.

Precedens híján a misszió a ma egyházában sokszor csak a megtérésre irányul. A kezdetre összpontosítunk, mintha azután le is lenne tudva a kérdés. Megtért, belépett a közösségbe, már a miénk. Lehet akár kilincselni is tovább másoknál, hogy még többen megtérjenek. Sokan a gyermekeiket is így nevelik. Csak konfirmáljon, béralkozzon, aztán már Isten dolga, én elvégeztem a feladatomat. Tényleg úgy hangzik, mintha porszívót árulnánk. Ha már megvette, jöhet a következő vevő.

Jézus azt parancsolta a tanítványainak, hogy ne járjanak házról házra. Sőt, inkább maradjanak egy helyen. Ott tegyék alaposan, körültekintően a feladatukat. Isten országára ugyanis nevelni kell az embert. Nem csak a belépés a lényeges, az sokkal inkább csak az út kezdete. Az elhívás, a megszólítás, a kapcsolat kiépítése az csak az elindulás, amiből a hitre nevelés kezdetét veheti. Ahogy Jézus tanította a tizenkettőt: bemenni hozzá és nála maradni.

A megtérő gyermekek sem azért követték felnőttként szüleik gondolkozásmódját, mert rajtuk sikeres volt az egyház missziói próbálkozása, hanem azért, mert a közösségben (öntudatlanul is) hitre vezették őket. Miközben alkalmakra jártak, természetes módon választ kaptak a kérdéseikre és egyúttal mintát láttak maguk előtt: szüleiken a hit gyümölcseit, kortársaikon az érdeklődést, a gyülekezet tagjain a szeretetet és befogadást, az Isten iránti tiszteletet és elszántságot. Persze erre közben senki sem gondolt, de Isten mégis felhasználta a közösséget a kiválasztott új élet érdekében.

A teljes életváltás alatt egyébként sem azt értem, hogy az embernek egy adott pillanatban teljesen megváltozik az élete. Sokkal inkább azt, hogy a megtérés kezdetével a teljes hátralevő életét Istennek szenteli. Olyan ez, mint egy eskü: minden hátramaradt napommal és órámmal neki szolgálom. Jézus a missziói parancsban éleslátással tisztázta is ennek igényét: „megkeresztelve őket [...], és tanítva, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek.” Ez a megtartás rögtön a megtérés pillanatától kezdetét veszi.

Úgy tűnhet, hogy a megtérés, tehát maga a döntés kimunkálása a legnehezebb része az apostoli feladatnak, de ez nem így van. Azért küld minket Isten, hogy a szereteteink élete hosszú távon örökkévaló értelmet nyerjen. „De az Úr szeretete mindörökké az istenfélőkkel van, és igazsága még az unokáikkal is; azokkal, akik megtartják szövetségét, és arra törekszenek, hogy teljesítsék rendelkezéseit.” Zsolt 103,17-18

Gyermekkoromban beléptem a cserkészetbe. Nem tartott sokáig a kaland, de egy valamire nagyon emlékszem. Kitettek minket az erdő közepére, adtak a kezünkbe egy iránytűt és egy térképet: „Ide kell eljutnod. Hajrá!”

Emlékszem, az útvonal egy nagyon keskeny, benőtt ösvény volt. Mondanom sem kell, este volt már, mire eltaláltunk a célhelyre. Majdnem addig tartott megtalálni az útvonalat, mint végigjárni azt. Fogalmunk sem volt arról, hogy néz ki a cél és hogy mit is kell keresünk.

Valahogy így van ez Isten országával is. Keskeny a kapu, keskeny az út, alig látszik, szinte észrevehetetlen. Talán ha arra járókat látunk, felismerjük, hogy az bizony egy ösvény. Jézus

pedig azt mondja, hogy ez a keskeny, benőtt, alig látható ösvény vezet el az ő országába. Hát nem csodálom, hogy kevesen járnak rajta.

Ezen az ígén gondolkoztam egy délután, a cserkész-élményekre és az iránytűre emlékeztem vissza, milyen nehéz is volt rátalálni arra a kis zegzugos ösvényre. Aztán az jutott eszembe, hogy mennyivel könnyebb lett volna, ha van egy túravezetőm. Valaki, aki ismeri már az utat, akivel együtt indulhatok. Aki segít, ha elakadtam. Aztán megértettem: minél több a túravezető, annál többen fognak azon a kis elhagyatott ösvényen járni.

„És ő adott némelyeket apostolokul, másokat prófétákul, ismét másokat evangélistákul vagy pásztorokul és tanítókul, hogy felkészítse a szenteket a szolgálat végzésére, Krisztus testének építésére, míg eljutunk mindnyájan a hitnek és Isten Fia megismerésének egységére, a felnőttkorra, a Krisztus teljességét elérő nagykorúságra, hogy többé ne legyünk kiskorúak, akik mindenféle tanítás szelében ide-oda hányódnak és sodródnak az emberek csalásától, tévútra csábító ravaszságától; hanem az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben mindenestől őhozzá, aki a fej, a Krisztus, akiből az egész test egybeilleszkedik és összekapcsolódik a különféle izületek segítségével úgy, hogy minden egyes tagja erejéhez mérten közösen munkálja a test növekedését, hogy épüljön szeretetben.” Ef 4,11-16

Pál megfogalmazása, még ha igen „Pálosra” is sikerült, túpontos és a valóságból merít. Ez a vége láthatatlan mondat egyértelművé teszi, hogy aki kiskorú marad, az idővel könnyen elsodródik. Ellenben aki tanul, fejlődik és végül önálló szolgálatra érik, az szilárdan megállhat a hitben, sőt még másokat is Krisztushoz vezethet, a közösség építésében kiveheti a részét.

Jézus nem véletlenül készítette fel tanítványait arra az időre, amikor már nem lesz ott mellettük. Megerősítette és kiküldte őket önálló szolgálatra, akik így később továbbadhatták tudásukat, gyülekezeteket alapíthattak a Jézustól nyert Lélekkel és tudással. Mindez odáig vezetett, hogy az általuk „kifogott emberekkel” együtt maguk is halászni indultak.

Ehhez azonban először elhivatott emberekre volt szükség. Elsőkre, akiket Jézus név szerint megszólított és akik aztán egész hátralevő életükben őt követték. Kis csoportjukat egy cél, egy látásmód vezette és egyetlen Mester parancsait követték. Aztán saját szemükkel látták Jézus csodáit, maguk is tapasztalták Isten erejét. Megbizonyosodtak arról, hogy valóban jó úton járnak, ezért nem esett nehezükre, hogy aztán beszéljenek róla másoknak is. Ahogy Jézus fogalmazott, ők lettek az első tanúk a népek között.

Ma viszont a hitbeli érettség magas szintjének számít, ha valaki ténylegesen megtapasztalta Jézus erejét, jelenvalóságát. Ha valakit egyáltalán név szerint megszólított, azt már rögtön hitvallónak nevezik és kiemelik a közösségből, vagy éppen „túl buzgóként” megbélyegzik.

Jézus tanítványai közül, ha valaki elhagyta őt vagy ha valaki nem követte a parancsokat, azt árulónak tartották. Ma ellenben, ha valaki komolyan is veszi Isten rá vonatkozó tervét, az igazi ritkaság. Szinte kitűnik, ha egy-egy tanítványból apostol lesz az évek alatt. Kiemelik, tisztséggel ruházzák fel és a közösség megbecsülését élvezi. A gond csak az, hogy minden egyes tagnak apostolnak kellene lennie.

Az akkori tanítványok szemében néhány hónap is elpazarolt időnek számított, ha valaki komoly előrelépés és elköteleződés nélkül volt a közösség résztvevője (nézője) hosszabb időn át. Elvárás volt és kötelesség a fejlődés és a szolgálatba állás. Ma azonban akár évtizedeken át meg lehet úgy bújni a sorok között anélkül, hogy valaki a hitében, fejlődésében akár csak egy lépést is tegyen, és ez a legtöbb közösséget cseppet sem aggasztja. Sőt, vannak közösségek,

én magam is több ilyenben jártam már, ahol eleve fenntartással fogadják, ha valakit Isten sajátos céllal bíz meg.

„Mert mostanra már tanítóknak kellene lennetek, mégis arra van ismét szükségetek, hogy Isten beszédeinek alapelemeire tanítsanak titeket, és olyanokká lettetek, mint akiknek teje van szükségük, nem kemény eledelre. Aki ugyanis tejen él, járatlan az igazság igéjében, mivel kiskorú. A nagykorúaknak pedig kemény eledel való, mint akiknek tapasztalatuk folytán gyakorlottak az érzekeik a jó és a rossz megkülönböztetésére.” Zsid 5,12-14

Isten parancsai bár világosak, de kényelmetlenek. Még az is elképzelhető, hogy egyesekre eltántorító módon hatnak. „Isten olyat kér, amit képtelen vagyok megtenni.” - mondják. Nem újdonság ez a keresztyénség történetében. Jézust is még életében számtalan tanítványa hagyta el. Bár elindultak a fejlődés útján, de célhoz nem értek. A parancsok visszataszítóak lehetnek azok számára, akik nem hajlandóak növekedni. De ezek az emberek míg egy hitvalló közösségből idővel lemorzsolódnak, a ma felekezeteiben befogadó otthonra találnak.

A közösségeknek át kell programozniuk látásmódjukat ahhoz, hogy ez megváltozhasson. Ha valaki megrekedt, azt a közösségnek kell felkarolnia és tovább segítenie. Minden egyes tagnak éreznie kell a késztetést, hogy tovább kell haladnia, fejlődnie kell. Mint a csecsemő, aki először kószolja meg a szilárd ételt az anyatej után. Hasfájás, puffadás, kényelmetlen érzés, sírás és hasonló. Az emésztőrendszernek mégis ki kell fejlődnie annyira, hogy képes legyen megemészteni a nehezebb ételt. Nem szabad a gyermeket tejen tartani az örökkévalóságig. El kell jönnie az időnek, amikor még ha fájdalommal is jár, de meg kell erősödnie. Így kellene gyakorlattá válnia a keresztyének életben is a növekedésnek.

Amikor egy keresztyén ember megéri arra, hogy a parancsokat is meg tudja emészteni, onnantól jön el a felnőtt kor. Aki képes arra, hogy befogadja a nehezebb tanításokat is, akkor jöhet Jézus elhívó parancsa. Kilépni a komfortosból, felnőni az emberhalászathoz. Ez jelenti a felnőtt, önálló, felelősségteljes keresztyénséget.

Kapcsolat és megismerés

„...növekedjete a kegyelemben és a mi Urunk, üdvözítő Jézus Krisztusunk ismeretében.” 2Pt 3,18a

Az utóbbi, a hitismeretek elsajátítása ma szinte magától értetődik. Jézusról és tanításáról minden ma élő ember hallott már. Sokan már gyermekkorban jelentős tudás birtokába kerülnek Istenről, a Bibliáról a hitoktatásban.

De Péter levelében a kegyelemben való megerősödéstről is szó van, ráadásul ez áll az első helyen. Mert bár a kegyelem Isten hatásköre, de azért bizonyos feladatunk van nekünk is benne. Én akkor értettem meg mindezt, amikor először a kezemben tartottam egy csecsemőt. Amikor nyújtottam felé az ujjamat, ő megszorította. Meglepően súlyos szorítása tud lenni egy ilyen apró teremtnak... Ez a szorítás a bizalom. Segít úrrá lennie a félelmeim. Egy ilyen apróság is mennyire tud félni, ha az anyja nincs mellette. Ha ellenben ott van, akkor bízik benne. Bízik, hogy akinek a karjai között van, az megóvjá őt. Egy ilyen szorítás lehet erős, ellentmondást nem tűrő, de lehet bizonytalan is.

Hát valami ilyesmit jelenthet a növekedés a kegyelemben. Egyre jobban szorítani Istennek felém kinyújtott kezét. Megragadni és nem engedni el. Nem azért, mert kiérdemeltük, mert hát nem érdemeljük. Egyszerűen csak kapaszkodunk, mert nincs más lehetőségünk.

Létezésünkben függünk tőle, mert nélküle elvesznénk. Isten ezért nyújtja a kezét, hogy megragadjuk.

Ez a kettős növekedés tulajdonképpen azt jelenti, hogy a kapcsolatunk Istennel egyre mélyebbé válik. Ahogy egy emberi kapcsolatban: egyre jobban megismerjük a másikat és egyre inkább megtanulunk bízni benne.

Bármilyen furcsán hangzik is, de a küldetéssel Isten segíteni akar minket, hogy még jobban tudjunk belé kapaszkodni. Köztudott, hogy az ember minél többet tesz valamiért, annál jobban megbecsüli azt. A kegyelemben való növekedés tehát azt is jelenti, hogy amint elkezdi valaki megvalósítani Isten akaratát, egyre inkább el is köteleződik Ura felé.

Ehhez azonban előbb döntést kell hozni. A biztató, „tejnek itala” igéken túl fel kell kutatni Isten rám vonatkozó összes parancsát. Meg kell ismernem az akaratát ahhoz, hogy tudjam, mit vár tőlem. Az önálló keresztyén élet ott kezdődik, ahol a naiv, felelősség nélküli hit véget ér.

Az önálló hit ezért egy tudatos döntés eredménye. Erről keresztyén körökben ma nagyon keveset beszélünk. Pont azt a fordulópontot hagyjuk figyelmen kívül, amire a legnagyobb hangsúlyt kellene fektetni. Ez a fordulópont ugyanis nem a megtérés. Az ugyanis csak a kezdetet jelöli, de a felelősségvállalás sokkal inkább érettség kérdése. Olyannyira margóra került ez az egyébként lényeges szempont, hogy erre a felelős döntésre nincs is külön szó egyik keresztyén felekezet gyakorlatában sem. A lelkészeket, papokat felszentelik; egyházi szolgálok felesküdnék, de a gyülekezet apostolait a közösségek sehol sem avatják fel az önálló szolgálatra.

Ez a felelősségvállalás nem csupán annyit jelent, hogy ellenállok a bűnnek. Isten akarata ugyanis nem csak határokat szab, hanem indít is. Ha valaki ez utóbbit figyelmen kívül hagyja, az idővel zsákutcához vezet. Könnyebb persze azt észben tartani, hogy mit nem szabad megtennem. Az út ezen része törvényekkel van tisztázva. Nincs bizonytalanság, nincs kétértelműség. Látszatra még akár helyes is, elvégre ha valaki a Biblia szabályait betartja, kifejezetten erkölcsös embernek mondható.

Azonban a tiltásokra való kizárólagos összpontosítás kikapukat hagy a számomra, hogy a magam céljainak élhessek, miközben a bűnt kerülöm. Ha valaki így tesz, Isten akaratának jelentős részét figyelmen kívül hagyja, mert bár az ember látszólag nem szegül ellen Istennek, de nem is szenteli oda igazán az életét. Az indító parancsok ha kimaradnak, az ugyanúgy helytelen, mintha valaki a tiltás ellenére követne el bűnt.

Nehezebb ráébredni arra, hogy mit kell tennem, mintsem hogy csak arra figyeljek, hogy mit nem szabad. Ezért nem követték sokan a farizeusok közül Jézust. Nem akartak túllépni a tiltásokon. Megvolt a maguk kis rendszere arra, hogy azt tegyenek, amit akarnak Isten koordináta rendszerén belül. Törvényi akaratának próbáltak nem ellene szegülni ahelyett, hogy megcselekedték volna, amit Isten akart velük kezdeni.

Tiltások betartásából a küldetésbe az az önálló döntés vezet el, hogy az életemet Isten irányítása alá helyezem. Kényelmetlen, sőt fájdalmas elhatározás ez, elvégre a vágyaink és céljaink lelkünk legmélyéről fakadnak. Ellene mondani saját szívünknek és rálépni Isten tervének útjára a régi énünk teljes halálát jelentené. Ez a szó szoros értelmében vett gyászfolyamat. A bűnös ént gyászoljuk meg, mert azt teljesen hátra kellett hagynunk.

A ma emberének gondolkozásmódja épp az ellenkezőjét diktálja: megtalálni saját céljaimat, megvalósítani azokat, és a vágyakat teljesen betölteni. Ezzel szemben Isten követése a saját

céljaimról való teljes lemondást jelenti és azt, hogy Isten akaratát valósítom meg, önző vágyaimmal szemben.

Isten szeretete gyakorlatias. Az ő szándéka az, hogy az ember az életében boldog lehessen. Ez a cél a békeesség. Ez a szó összefoglalja, hogy mi Isten célja az emberrel. Kiteljesedés, biztonság, öröm, bizalom és persze sikeres, gyümölcsöző élet.

Ezzel együtt, bármilyen meglepő is legyen, de Isten ritkán ad hosszútávú parancsokat a számunkra. A legtöbb esetben Isten csak az adott napra, esetleg az adott hétre ad útmutatásokat. Az embernek aztán csak követnie kell az utat, éppen amerre vezet. Isten akaratát leginkább így érvényesíti az övéi életében. Tulajdonképpen Isten hosszú távú terve ezekből az apró útmutatásokból, az adott helyzetre adott válaszaiból áll össze. Az ő igéje tényleg mécses, mely csak a közvetlenül ránk váró lépések helyét világítja meg. Jézus életében is ezt látjuk. Nem avatta be a tanítványokat a következő nap eseményeibe, de még azt sem mondta meg nekik, hogy mit tegyenek, ha a tengerre lecsapnak a hullámok.

Ez az a mindennapos kapcsolat, mely elkéri az adott napra Isten útmutatását. Önálló, felelősségteljes élet, mely egyszerre tisztában van azzal, mit tilt Isten, és tudja, mit vár tőle. Ha ez a folyamat tényleg elkezdődik egy ember életében, Isten idővel a tanítványából apostolt farag, aki őt képviseli a kívülállók között.

Képviselet

Isten apostolának lenni nem csak egy-egy beszélgetést jelent. Küldöttnek lenni életmód. „Magamat hálaáldozatként neki szenteljem” – hangzik az Úrvacsora előtt a református ágendában. Vagy ahogy Pál fogalmaz: „ölsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust.” Rm 13,14

Ez szó szerint azt jelenti, hogy „felvenni, mint egy ruhát”. Nem álcáról, nem hamis képről van azonban szó, mint a farizeusoknál. Ez a kép inkább arra vonatkozik, hogy a hozzá tartozó ember mindenestül Krisztust hirdeti. Nevét, azaz lényegét képviseli. Rajta keresztül megismerhetővé válik az a Krisztus, aki őt megváltotta és átformálta.

Ebből pedig az következik, hogy akár le is lehet járni őt. Ha valaki hozzá méltatlan életet él, az ismerőseit megfosztja az igaz Isten megismerésétől. Ha a kéz árt valakinek, ha a száj félrebeszél, ha a szem félrenéz, azzal a többi testrészt is bajba sodorja. Ha a keresztyén ember félvállról veszi Urát, akkor a hitetlen ismerősei szemében Isten gyengének fog tűnni. Ha a keresztyén ember Jézushoz méltatlan életet él, Isten is hiteltelennek fog tűnni a kívülállók előtt.

Úgy is fogalmazhatnánk, hogy az egyház (kiváltképpen Magyarországon, Európában) azért tart itt, mert az évszázadok során keresztyének százazrei nem vették kellően magukra ezt a tisztséget. Megtagadták a parancsokat, emberi próbálkozásokkal tették hiteltelenné Isten kijelentését, miközben vallásosságukat továbbra is gyakorolták az egyházban.

Ugyanez történt a zsidó néppel is, amikor bálványokat kezdtek imádni az élő Isten helyett és amikor saját gondolataikat követték az Örökkévaló akarata helyett. A pogány népek ezért aztán Izráel Istenét tartották gyengének.

Ennek a folyamatnak persze a fonákja is igaz: azért létezik még keresztyénség, mert Isten kegyelméből és csodálatos gondviselésének köszönhetően voltak elődök, akik (a többiekkel ellentétben) komolyan vették küldetésüket. Mindig volt „maradék”, akik kitartottak, akiket Isten megóvott az elhajlástól. Keresztyén egyházunk jövője tehát attól függ, hogy Istennek

hány hűséges apostola van ma, akik törekszenek teljesíteni akaratát, nem hoznak szégyent a nevére, hanem hordozzák azt környezetükben.

„Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen épült város. Lámpást sem azért gyújtanak, hogy a véka alá tegyék, hanem a lámpatartóra, hogy világítson mindenkinek a házban. Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.” Mt 5,14-16

Látni azt jelenti, hogy az ember hozzáállása, tettei megfigyelhető, megismerhető. Azonban ez a láthatóság nem magamutogatást jelent. Nem arra biztatja Jézus a tanítványait, hogy viselkedjenek az emberek számára megnyerőbben, és nem is arról van szó, hogy keltsenek szimpátiát másokban. Jézus itt a hűséges helytállásról beszél.

„Mi pedig, miközben fedetlen arccal, mint egy tükörben szemléljük az Úr dicsőségét mindnyájan, ugyanarra a képre formálódunk át az Úr Lelke által dicsőségről dicsőségre.” (2Kor 3,18) Pál megfogalmazásából kitűnik, hogy nem valamiféle irányított, előre eltervezhető folyamatról van szó. Az ember nem önmagát formálja át, hanem hagyja, hogy Isten formálja őt. Jézus jellemvonásait, látásmódját és erejét sugározza a benne élő ember.

Isten egyébként is sokkal nagyobb és hatalmasabb annál, minthogy egy jóképű fiatalember, vagy egy kedélyes öregúr kinézete visszaadná őt. Hasonlóképpen a jócselekedet is látni kell. Nem elég tudomást venni róla, ismerni kell hozzá az embert is.

Nem véletlen, hogy Jézus tanítványai voltak azok, akik a feltámadás után először hittek benne. Azokról húsvétkor nem olvasunk, akiket Jézus még halála előtt meggyógyított, de követni nem kezdték. Sokak életében tett ugyanis csodát, de csak kevesekre lett ez örökkévaló hatással, mert igazán nem ismerték meg őt.

A képviselő akkor igazán hathatós, ha aki lát, az egész embert látja, valóságosan. Érti a döntéseit, látja a hátteret és a motivációkat. Erre vonatkozik első sorban Jézus parancsa. Ha valaki így alaposan megfigyel és megérti a motivációkat, idővel tapasztalata mélyrehatóbb lesz arra az emberre, mint száz idegenre, akik valami látványos csodának voltak tanúi. Elvégre az evangélium személyre szóló örömhír, nem tömegtermék.

Ehhez a képviselőhöz azonban hozzájárul az az eszközrendszer is, melyet az Istenben élők ajándékba kapnak, hogy használják, kamatoztassák azt.

Személyre szabott eszközrendszer

„...Mert úgy van ez, mint amikor egy idegenbe készülő ember hívatta szolgálait, és rájuk bízta vagyonát. Az egyiknek adott öt talentumot, a másikkal kettőt, a harmadiknak pedig egyet, kinek-kinek képessége szerint, és elment idegenbe. Az, aki az öt talentumot kapta, azonnal elindult, vállalkozásba fogott vele, és másik ötöt keresett hozzá. [...] Hosszú idő múlva azután megjött ezeknek a szolgálknak az ura, és számadást tartott velük. Eljött az, aki az öt talentumot kapta, hozott másik öt talentumot, és így szólt: Uram, öt talentumot bízál rám: nézd, másik öt talentumot kerestem. Ura így szólt hozzá: Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bíztam rád ezután, jöjj, és osztozz urad örömeiben!” Mt 25,14-16.19-21

A “talentum” szó Jézus egyik példázatában használt kifejezés, mely a magyar nyelvben is megtalálható. Az eredeti szó egy ókori nagy értékű pénznemet, mértékegységet jelentett, ma ellenben “erőforrásként, adottságként” használatos, Jézus példázata alapján.

Jézus példázatai úgynevezett parabolák. Általában az egész tanítás egyetlen szempontra irányul. Itt van például ez a történet, amiben egy ember a tulajdonát szolgákra bízta, hogy kamatoztassák. A példázat tanításának középpontja a felelősség.

A szolgák javakat kaptak. Ez Isten tervének lényeges ismertetőjegye. Az Úr, amikor megalkotta az embert, azzal a céllal adott életet és adottságokat, hogy kamatoztassa azokat. Másképpen megfogalmazva az élet növekedésre adatott. De az életben melyek ezek az adottságok és hogyan lehet felkutatni azokat?

A kulcsszó a felelősség. Isten nem robotokként bánt az emberrel. Ha így tenne, mindenki az ő céljait szolgálná, az emberiség boldogságban és örömben élne vele kapcsolatban. Ám mindez nem így történik a valóságban.

Az ember ugyanis az adottságait látásmódjának és (a szó bibliai értelmében) szívének megfelelően használja. Ha a látás mérgezett és ha a szív beteg, akkor az adottságok sem haszonra, inkább károkozásra használódnak. Ez a ma emberének tragédiája. Lehetőségei végtelenek, tudása mára teljesen átláthatatlan méretű.

Ahhoz, hogy ez megváltozzon, nem az adottságokat kell megtalálni, hanem előbb a szívet (az ember terveit, törekvését) kell megváltoztatni. Az embernek saját céljait Isten céljaira kell cserélnie. Ha ez megtörtént, akkor lehet szó az adottságokról.

Az embernek lehet tehetsége számítógépkezelésben, növénytermesztésben. Lehet jó látásmódja vagy logikája. Az is ilyen adottság, ha valaki nagy családban él. Lehet népszerűnek, ismerhet sok embert. Lehet nagy tudásúak, olvashat ezer és ezer könyvet. Adottság lehet, ha az Úr gazdagságot adott, de az is lehet adottság, ha valaki tud bánni a kevéssel is. Lehet jó a beszéd készsége, vagy könnyedén megtanulhat más nyelveket.

Akár ilyen adottság lehet a heves vérmérséklet is. Vegyük például Péter megszólalásait. Nem tűnik túl higgadt embernek. Isten mégis felhasználta az ő határozottságát. Az ember nem szívesen barátkozna prófétákkal, mondjuk Illéssel... Isten mégis használta őt akarata megvalósításának érdekében.

Akár ilyen használható adottság lehet a társadalmi rang is. Pál például római polgárjoggal rendelkezett, ez pedig hasznosnak bizonyult a misszió szempontjából. Adottság lehet az ügyesség, vagy akár még az is, ha valaki tud helyezkedni az emberek között. Magyarországon különleges hagyománya van a mecénásoknak, akik felkaroltak fiatalokat, közösségeket, képviselték a keresztyénség ügyét a király előtt. Maga Jézus is erre bátorította tanítványait:

„Én is mondom nektek: szerezzetek magatoknak barátokat a hamis mammonnal, hogy amikor elfogy, befogadjanak titeket az örök hajlékokba. Aki hű a kevesen, a sokon is hű az, és aki a kevesen hamis, a sokon is hamis az. Ha tehát a hamis mammonon nem voltatok hűségesek, ki bízta rátok az igazit? És ha a másén nem voltatok hűek, ki adja oda nektek azt, ami a tietek?” Lk 16,9-12

Isten céllal adott adottságokat, mégpedig örök életre hasznos céllal. Elvégre Isten nem csak ebben a néhány földi évtizedben gondolkozik. Aligha adna bármit is csupán azért, hogy az ember múló céllal kamatoztassa.

Minden erőforráshoz, melyet tőle kap az ember, ahhoz mindig súly és felelősség is jár. A döntések és a következmények sokszor embert próbáló kihívást jelentenek. Az ige is felelősség, elvégre nem csak pozitív módon érheti el a célját. Ha valaki olvassa vagy hallja az ígét és ellenáll annak, azzal Isten egyébként már jelen lévő ítéletét viszi véghez. Ahogy Jézus eljövetele, jelenléte sem jelentett mindenki számára üdvösséget. Volt, akinél az ellentétét érte

el: „Az ítélet pedig az, hogy a világosság eljött a világba, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert a cselekedeteik gonoszak.” Jn 3,19

Az adottságokat Isten az ő akaratának munkálására adja. Aki Istennel kapcsolatban él és használja tehetségét, mindenképpen eléri Isten céljait. Az ember, aki a mindennapos parancsokat betartja, természetesen is használja Istentől kapott tehetségét. Elvégre a mindennapos útmutatás személyre (tehetségre) szabott. Ezek az adottságok ráadásul éppen ezért egyszerre parancsok és ígéretek is: „a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután”; „A haszontalan szolgát pedig vessétek ki a külső sötétségre: ott lesz majd sírás és fogcsikorgatás.”

Nyelvtudás, sok barát, olvasottság, kezűgyesség, szorgalom, nagy család és még sorolhatnánk, mind-mind ajándékok Istentől. Ajándékok, melyeket lehet emberi módon is használni. Sőt, könnyen gondolhatja az ember, hogy Istennek szolgál velük, miközben csak maga kedvtelésére cselekszik. Annyi gyülekezetet látni, ahol az intézmény, a pályázat, a támogatás végül lerombolja a megmaradt kis közösséget is, pedig áldás is fakadhatott volna, ha Isten akarata szerint használják.

Lehet az embernek akármennyi hasznos barátja a világban, ha nem Isten akaratát szolgálja közben, mindez teljesen hasztalan az örök életre nézve, vagy ahogy Jézus fogalmaz: hamis eredményeket érhet el csupán.

Az ószövetségi szóhasználatban ugyanezt fejezi ki a „bálvány” szó: hamis, csalóka, hasztalan, üres. Elvégre lehetnek bálványokká is az egyébként Istentől kapott adottságok. Ézsaiás könyve elején, a 2. fejezetben sorolja a szerző mindazokat az istenített javakat, melyek szolgálhatták volna Isten céljait is, de végül nem így lett.

Ennek oka egészen egyszerű: amit lát az ember maga körül, önmagában mindez idővel az enyészeté lesz. Az Istentől kapott ajándékok is csak addig ajándékok az ember számára, míg őt, az örökkévaló Istent szolgálja velük. Amint Isten akarata kikerül a képletből, a talentumok céljukat veszítik, sőt károsak lesznek az ember számára.

Isten ígéjében gyakran olvasunk számadásról. Olyan emberekről, akik életük egy-egy pontján megvizsgálták az életüket, felmérték adottságaikat és Isten ígéjének mérlegére tették az eredményt. Így tett Jósiás király, amikor szolgálai felolvasták neki az isteni törvényt. Ráébredt, hogy bár eddig is munkálkodott Isten akaratán, de mégis maradtak bőven hiányosságai.

Minél jobban ismeri valaki Istent, annál jobban szolgálhatja őt. Önmagát, tehetségét azáltal tudja az ember igazán használni, ha Isten szemével látja azokat, az örökkévalóság felől. Ha a teremtő akaratát az életünkre vonatkoztatjuk, életünk értelmére ismerhetünk így rá. Olyan ez, mint a festményen keresztül meglátni a festőt. Ha valaki nem ismeri az alkotót, a festményt sem tudja igazán megérteni.

Mindez úgy történik, hogy az ember az Istennel való kapcsolatát építi; de ezzel együtt a valóságra is rákérdez. „Mi az, ami nem felel meg az Isten akaratának?” A valóság ismerete így Isten tervének megismerésével rámutat a hiányosságokra. Segít abban, hogy az ember felismerje, miben kell változtatnia, mit használ jól és mi vált idő közben kontraproduktívá. A valóság ismerete kéz a kézben jár Isten megismerésével, aki a valóságot létrehozta és céljai szerint alakítja. Így képes az ember felismerni, ha valami hiányzik, ha valahol rést kell pótolnia.

Ha a történelem legnagyobb felfeledezéseit nyomon követjük, mindig valamiféle hiányt akarta betölteni a kutatók. Látták az őket körülvevő világon, hogy valami hiányzik. Esetleg mások megbízták őket, hogy pótolják. Általában a legsúlyosabb éhínségek idejében, vagy azok

után jöttek az új mezőgazdasági megoldások. A háborúk és veszély idején érkeztek a legjelentősebb katonai újítások.

Úgy működik ez, mint a tudományos kísérleteknél. Az első célzott kísérlet sosem hoz végeredményt. Persze a kutató mondhatja azt, hogy feladja, nincs értelme folytatni. Ellenben ha van egy cél, egy hiány, amit be kell tölteni, akkor a kutató addig fogja keresni a megoldást, míg rá nem talál.

Persze a legtöbb próbálkozás még így is inkább mondható kudarcnak, mint sikernek. A kudarcból viszont a jó kutató tanul: megpróbálja újra, csak kicsit másképp. Majd idővel eljön az a pont, ahol a kísérlet sikerül. Ez a nagy számok törvénye. Ha van igény az újra, a kutató addig keresi a megoldást, míg meg nem találja azt. Márpedig Isten országában mindig van hely a hiánypótló munkának.

Persze megtörténik, hogy véletlenül valakinek az öléebe hullik az ötlet. A Szentlélek különös pillanatai ezek. A tudományos világban is olykor megtörténik: például a mikrohullámú sütő, vagy a gyufa feltalálása: valami egészen mást kutattak a feltalálók, miközben jelentős sikert értek el. Csak miután megtörtént, azután ébredtek rá arra, hogy mit is fedeztek fel.

Van úgy, hogy valakit az Úr rögtön keresztyén élete elején a helyére állít. Ilyen például annak az édesapának a helyzete, aki három kisgyermek mellett tért meg. A feladat onnantól kezdve adott: példát kell mutatni. Persze az élet sokrétű, így lehet, hogy az apa otthon könnyedén megéli a hitét, de a munkahelyére ez már nem megy egyről a kettőre.

Egyetlen feltaláló sem a semmiből dolgozik. Mindig vannak alapanyagok, csak éppen azok felhasználása nem egyértelmű. Isten adott személyiségjegyeket, eszközöket, de a használatát nem írta elő.

Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvben több helyen olvasunk olyan történetet, amikor Pálék az utazásaik során a Szentlélek nem engedte elmenni valahová.

„Azután átmentek Frígia és Galácia földjén, mivel a Szentlélek nem engedte nekik, hogy hirdessék az igét Ázsiában. Amikor Mízia felé mentek, Bitiniába próbáltak eljutni, de Jézus Lelke nem engedte őket.” ApCsel 16,6-7

Egyszerű, érthető nem. A leírás az okokat sem részletezi, nincs ugyanis rá szükség. Nem mehettek, a Lélek nem engedte, nem tehették meg. Lett volna rá idejük, erejük, módjuk, de a folyamatokat a Lélek akadályozta. Pál és utitársai nem is erősködtek, bár talán csalódottak voltak. Erre akkor nem adatott a számukra lehetőség, mert Isten akarata másfelé terelte őket.

Ha Isten parancsot adott valamire, akkor meg is fogja hozzá adni, amire szüksége van az embernek, sőt annál még többet is. Van úgy persze, hogy még várni sem kell túl sokat, hogy csak úgy az ember öléebe hullik a megoldás. De van úgy is, hogy valaki évekig kísérletezik, mire ezer hiba után megtalálja a helyes irányt.

Istentől kaptunk egy világot, benne milliónyi különböző vegyületet. A kutató öröme pedig, ha ezekből valamit hasznosít. Istentől kaptunk egy kimeríthetetlen erőforrást: a Bibliát. A hívő ember öröme, ha felfedezi azt és hasznosítja. „Isten dicsősége az, hogy a dolgokat elrejti. A királyok dicsősége az, hogy a dolgokat kikutatják.” Péld 25,2

A lényeg ugyanis a felelősségvállalás döntése. A szenvedély, melyet a Szentlélek gerjeszt, de olykor kordában tart. Az elhatározás, hogy a hiányt pótolni akarom. A hit gyakorlatában ugyanis lehet sikerről vagy sikertelenségről beszélni. Isten parancsait meg lehet valósítani kreativitással, vagy kitartással, de el is lehet hanyagolni felelőtlenül.

„Márpedig a sáfároktól elsősorban azt követelik, hogy mindegyikük hűségesnek bizonyuljon.” 1Kor 4,2

“Elsősorban”: az első és legfontosabb követelmény a hűség. A hit leggyakrabban használt görög kifejezése egyébként ezt a hűséget is magában foglalja. Aki jó gyümölcsöket terem élete végéig, az hűséges szolgának bizonyul. Aki felismerte az életében Isten ajándékait, annak leginkább az a felelőssége, hogy hűséggel szolgáljon velük.

Isten ezeket az erőforrásokat azért adta, hogy úgy leljük örömünket bennük, hogy közben másoknak is szolgáljunk. Aki többet kapott, nagyobb öröme lehet bennük, de nagyobb hatással is lehet környezetére, és a felelőssége is nagyobb. Aki ellenben kevesebbet kapott, a kevesebben kell hűnek maradnia. „Akinak sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bíztak, attól többet kérnek számon.” Lk 12,48

A hűség azonban nem mennyiségi kérdés. Az egy talentummal is el kellett menni a pénzváltókhoz. Aztán már minden mást ők végeztek el. De ha az egy talentum zsákba kerül és elássák, abból sosem lesz növekedés.

Ez a boldog és felelősségteljes keresztyén élet nyitja: örömet lelni az Istentől kapott ajándékokban és kamatoztatni azokat az ő dicsőségére.

Tanítványozás

Isten az ő gyülekezetét egészében akarja használni. Ha egy-egy tanítvány nem teljesíti feladatát, az azokra is hatással van, akik a maguk helyén állják a sarat. Ennek súlyos tüneteit látjuk ma a közösségeken. Sikeres alkalmak, jó közösségi élet, minőségi kiadványok és az aktívan szolgálók munkájának dacára az igazi növekedés elmarad.

A magvetéshez ugyanis szükségesek olyanok, akik a már kialakult hit-kezdeményeket vezetik és segítik tovább a hit útján. A megtérés üzenete személyre szól. A megváltás szintén mindenkinek mást jelent. Elengedhetetlen a személyes jelenlét, a közösség gyakorlása.

Heti többszöri találkozás, beszélgetés, közös aktív időtöltés, a nehézségekben támasz: ha ez nem valósul meg, a személyes vezetés helyett inkább csak kríziskezelésről beszélhetünk. Olyan szolgálatról, mint a lelkigondozóké, pszichológusoké, családsegítőké. A hitbeli fejlődés azonban sokkal több a krízishelyzeteknél. A mindennapokban kell megvalósulnia.

Minőségi, élő kapcsolatra egy ember legfeljebb 10 másik életében képes. Így is hetente csupán 4 óra is már 40 órát jelent. Mai életmódunk keretei között, ha az ember a családján kívül még egyvalakivel képes ilyen hitkapcsolatot kialakítani, már az is jelentős feladással jár mindkét fél számára. Sokan még a családjukkal sem tudják megvalósítani ezt a minőségi kapcsolatot. Még ha volna is valaki, aki szeretne hitében másokkal minőségi kapcsolatot fenntartani, az életmódja közbeszól.

Ezért tartom inkább valószínűnek azt a célt, hogy az ember azokkal gyakorolja a hitéletét, akár a hitre nevelés szolgálatát, akikkel eleve kapcsolatot ápol: családdal, kollegával, baráttal, szomszédal. Egyébként Pál ugyanerre hívta a Krétán szolgálókat. Sok más tanítás között az idős asszonyoknak ezt írta: „neveljék józanságra a fiatal asszonyokat, hogy ezek is szeressék a férjüket és gyermekeiket, és józanok, tiszta életűek, házasak, jók, férjük iránt engedelmeseek legyenek, nehogy miattuk érje gyalázat Isten igéjét.” Tit 2,4-5

Gyakran hallok missziókról, ahol idegeneket szólítanak meg az utcán. Prospektusokat osztogatva, rövid mondatokkal megszólítva a járókelőket. Rendkívül problémásnak tartom az ilyesfajta próbálkozásokat. Elvégre ha az ember valakinek odaszól az utcán, hogy “Isten szeret

téged!”, valószínűleg nem arat vele sok sikert. Elvégre a társadalom túlnyomó többségének fogalma sincs a hit dolgairól, ezért legfeljebb azt mondja erre, hogy „Örülök neki!”. Sőt, a kimondott három szó közül kettőt egyáltalán nem is érthet. Talán azt értette, hogy „téged”, elvégre önmagát valamelyest ismeri. De arról szinte biztosan nincs valóságos fogalma, hogy Isten kicsoda. A legtöbb ember számára ez a szó teljesen értelmetlen, a transzcendens valóság pedig megfoghatatlan. Aki nem olvassa a Bibliát, akinek nincsenek keresztyén szülei vagy ismerősei, márpedig a legtöbb embernél ez a valóság, azoknak fogalmuk sincs arról, hogy mit is jelent az, hogy „Isten”. Sokan még a megkeresztelt, magukat keresztyénnek vallók közül sem ismerik még a Apostoli Hitvallást sem.

A szeretet fogalmát pedig szinte minden ma élő ember félreérti. Túl sokan vannak, akik egész életükben nem találkoztak igazi szeretettel. Az, hogy Isten őszintén szeret, ezt a ma élő ember képtelen megérteni. A legtöbbeknek még hasonló tapasztalata sincs erre nézve. Így, kapcsolat nélkül, ismeretlenül lehetetlen a segítségnyújtás.

Figyeljük meg az evangéliumi leírásokat. Jézus sosem vaktában tűzelt. Ismerte az embereket, értette őket. Ahogy János evangéliumában olvassuk róla: „nem volt szüksége arra, hogy bárki tanúskodjék az emberről, mert ő maga is tudta, hogy mi lakik az emberben.” (Jn 2,25) Jézusnak ez a különleges látásmódja nekünk azonban nem adatott meg.

A közeli szeretteink felé talán könnyebb az út. Ismerjük már őket, ők minket. Bár előfordulhat az is, hogy túl jól ismernek. Túl sok vitánk volt már velük. Túl sokszor próbálkoztunk. Nem sikerült egyszer, így hát már másodjára meg sem próbáljuk. Bár a hozzánk közel állók számítanak arra, hogy próbálkozzunk. Igaz, ez inkább dühíti őket, a keresztyénség missziója, térítő munkája közismert. Érzelmileg érintettek, ami azt is jelentheti, hogy kíváncsiak rá; még ha általában az ellenkezőjét is mutatják. Kialakulhat ebből akár egy-egy őszinte beszélgetés, közös munka veheti kezdetét.

Ahhoz viszont, hogy életünk példája valakit megtérésre vezessen, sok idő kell. Azokban az időszakokban, amikor csak telnek a napok, hónapok eseménytelenül, a hitvalló élet ereje kevésbé feltűnő. Vannak ellenben olyan élethelyzetek, amikor egyértelműen meglátszik valakinek a lelki ereje.

Nem véletlen, hogy a legtöbb megtérés nehéz élethelyzet, súlyos veszteség (baleset, haláleset stb.) idején történik, amikor az ember vigasztalásra, megerősítésre vágyik. Ilyenkor a legtöbben nyitottabbá válnak mások felé. A mécses az éjszaka sötétjében látszik igazán.

Exkurzus: az örök akna téma

Sajnos az emberek sokat olvasnak, hallanak az egyházzal negatív színezetben. Sokaknak ezért a visszaélések jutnak eszébe, a klérus bűnei. Van jó néhány magát keresztyénnek tartó ember, akik adnak rá bőven okot, akik az egyházat szégyenbe hozzák. „miattatok gyalázzák Isten nevét a népek között” (Rm 2,24).

Időnként biztosan felvetődnek ilyen témák. Félinformációk, melyeket az ember zsigerből ki akarna javítani, vagy legalábbis helyesbíteni. Ez azonban zsákutca. Az sem jó, ha túlzottan egyetértünk, sajnálkozunk, mentegetőzünk, mert ezzel hiteltelenné válunk. Senki sem szeretne egy olyan egyházhoz tartozni, amiben még a hívei is csalódtak. De az sem jó, ha támadásnak vesszük és hevesen érvelünk az egyház mellett. Ez utóbbi olyan lenne, mintha szemet akarnánk hunyni a valóban elkövetett bűnök felett. Ami tény, az tény: a bűn az bűn, és sok eltévedt keresztyén ad okot a világ mocskolódására.

Fel kell kutatnunk ezeket az aknákat és hatástalanítanunk kell. Ha lehet, akkor előre. Elengedhetetlen, hogy ismerjük az egyházzal sz  lo h  sztel  seket, cikkeket. Tudnunk kell erről őszintén beszélni: egyszerűen nem tehetünk mást. Nincs értelme menteget  zésnek. Csak az igazság szolgálja az érdekeinket. El kell ismern  nk, ha az egyház egy-egy tagja valóban hibázott. "Engem is felháborít."

Ilyenkor jöhet el a pillanat, amikor a „de” szócska k  vetkezh  t. Van ugyanis egy alapvető hiba, amit még mi magunk is el szoktunk követni: intézményeket szem  lyes  t  nk meg, mintha emberek volnának. A kormány, az állam, az iszlám, amerika, stb. Az egyházzal ez különösen   gy van: Istennel    minden keresztyénnel azonosítják magát az intézményt.

Ha a beszélgetésben erről esik szó, eljön egy pont, ahol a „de” k  vetkezh  t. „De   n is tagja vagyok az egyháznak      n nem tettem ilyet.” Fel kell hívnunk beszélgetőtársunk figyelmét, hogy az egyházban sokféle ember munkálkodik. Ha valaki általánosít, azzal minket is megs  rt. M  g ha tettem is rossz dolgokat életemben, mindent megbántam Istennek,    pedig feloldozott. Nincs miért sz  gyenkeznem. Vannak hitt  rsaim, akiknek a bűneire nem vagyok büszke, de ennyi. Az    dolguk, majd elszámolnak vele az   t  letkor.

Isten ettől még Isten marad. A hitem ettől még szilárd. Istentől kaptam a gy  lekezetetemet    az egyházat is, hogy mindent el  vessek azért, hogy jobb   tegyem.

Ha a kapcsolat létrejött, hogyan tovább?

A téma részletes kidolgozása „A gátszakadás” című fejezetben olvasható.

Ha a beszélgetés alatt nyitott maradtam, ha választ tudtam adni egy-két kérdésre, ha elgondolkoztattam, már léptem egyet előre az úton. J  n majd a következő beszélgetés. Ha tényleg azt tapasztalták, hogy partnerek voltunk a beszélgetésben, annak meg lesz az eredménye. Fel fogják hozni újra, el fognak rajta gondolkozni. Megjegyeznek majd egy-két mondatot a szavainkból    legközelebb is jönni fognak.

A legjobb, ha megpróbálják magukban cáfolni, és újra jönnek: "ok  , mondtad, hogy ez   gy van, de hát akkor mi van azzal a másik dologgal..." Ilyenkor tudhatjuk, hogy a bizalom és a kapcsolat létrejött.

Jézus sosem mondta, hogy ha nem t  r  tek meg ennyi vagy annyi embert, akkor nem lehetek a gyermeke. Nincs t  h  t semmi okom meggyőzni bárkit is. A feladatom csupán annyi, hogy tanúságot tegyek. Lehetőséget biztosítsak, nyitva tartsam az ajtót, hogy rajtam keresztül idővel Krisztust is megláthassák. Isten   gy t  h  t leveszi a vállunkról a meggyőzés terhét, hogy sokkal nehezebbet adjon helyette: a t  relem, az elengedés és a folytonos próbálkozás terhét.

Attól még, hogy valaki tudja Jézus nevét, s  t még ha azt is mondja róla, hogy Megváltónak tekint  i, ez nem feltétlen jelent igaz hitet. Nem attól lesz valaki h  v   ember, hogy elmondja a hiszekegyet. Jézus, amikor Nikodémussal nem kezdett eszmecser  be hitk  rd  sekr  l, nem támadta a nézeteit, elvégre ezt már korábban s  mtalan alkalommal megtette. Nem keltett frusztrációt, nem oktatta ki   t nézeteiről. Nem is a hibáira vil  g  t rá; de nem is próbálta elnyerni rokonszenvét. Jézus Nikodémus figyelmét t   lesen a lényegre   r  ny  tja: az Isten országára és az ahhoz kell   újjászületésre. Jézus Nikodémusnak a megtérés gyakorlati oldalát mutatja meg egy nagyon szemléletes képen, a születés példáján keresztül. Ahogy a gyermek születik,   gy kell az embernek hitében is megs  z  letnie. Ezt a „kell”-t, a meg  j  l  s s  r  ks  gess  g  t emeli ki Jézus.

Úgy gondolom, hogy ez a ma posztkeresztyén, népegyházból érkező közegében a legjobb módja szolgálatunknak. Nem a bűnöket hangsúlyozni, nem lelkiismeretfurdalást kelteni, hanem kitapintani a másik ember vágyakozását, amin keresztül Isten kapcsolatba léphet vele. Nikodémus eleve is érezte, hogy valami nincs rendben, hogy Jézus valamit tud, amit ők nem. Ezért ment el hozzá, hogy a segítségét kérje. Jézus ekkor a lényegre tapintott: újjá kell születnie. „De hogyan?...” Nikodémus válasza megmutatja, mennyire betalált Jézus. Rögtön erre kérdez rá. Megnyílt előtte, belátta, hogy szüksége van rá, és meg akarta tudni, hogyan lehetséges pótolni ezt az hiányt. Hasonlóan működik, ha az ember egy hozzá hasonló megtért keresztyén bűnvallását hallja. Ráébredhet a hiányra és erre a szükségre, a megtérés igényére érkezik az újabb kérdés: „de mit tegyek?”

Péter pünkösdi igehirdetése után is: „Amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket, és ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: Mit tegyünk, testvéreim, férfiak?” (ApCsel 2,37) Pál damaszkuszi csodájakor is: „Remegve és ámulva monda: Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” (ApCsel 9,6)

Jézusnak ráadásul nem ez az egyetlen beszélgetése, amiben a szükségre világít rá. Minden gyógyításánál, minden találkozásánál a másik ember szükségére válaszol. Ez ugyanis az a pillanat, amikor az ember lelke megnyílhat Isten Lelke előtt.

Apostoli közösség

„Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonba vett népe, hogy hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket; akik egykor nem az ő népe voltatok, most pedig Isten népe vagytok, akik számára nem volt irgalom, most pedig irgalomra találtatok.” 1Pt 2,9-10

Isten az ajándékait úgy adja, hogy együtt használjuk azokat. Senkinek sem ad egyszerre mindenből. A sok különböző adottsággal rendelkező hívő ember csak együtt végezhet teljes értékű szolgálatot. Különböző tehetségű keresztyének, mint egy puzzle különböző darabjai, adják össze a teljes képet. Jézus sem egyedül kezdte meg a küldetését, hanem az első napokban rögtön tanítványokat gyűjtött maga köré. Istennek szolgálni igazán ugyanis közösségben lehet.

Szükség van persze arra, hogy mindenki egyenként felnőjön a nagykorúságra, hogy a saját életükre képesek és készek legyenek elkérni az üzenetet. Jézus így a közösségen belül aztán mindenkinek személyre szabott parancsokat adhat. Egyébként sem lehet Istent önállótlanul, felelősségvállalás nélkül szolgálni, nem lehet megbújni a sorok között következmények nélkül. Ha valaki nem kéri el a saját feladatát, nem figyel oda az ígére, annak mindig hatása van. Az ő szolgálata hiányozni fog a nagy egészből.

Ha pedig a közösség és a szolgálat látszólag működik ugyan, de a benne lévők egyen- egyenként mégsem kapcsolódnak Jézushoz, akkor abból káosz lesz és öntörvényűség. Vagy még rosszabb: magamutogatás. Különösképpen ha még a pásztornak sincs üzenete, ha még neki sincs mély istenkapcsolata, akkor nincs parancs, nincs útmutatás, vak vezet világtaalant. A közösség sorsa akkor fordulhat zűrzavarból áldássá, ha a tagok közül minél többen önálló, felnőtt hitre jutnak. A siker, az áldás egyenes arányban van azoknak a számával, akik már közvetlenül Jézustól kapják parancsaikat. Elvégre, ha egy a pásztora az egész nyájnak, akinek mindenki engedelmeskedik, akkor következésképpen a céljuk is egy lesz, amit maga Krisztus jelöl ki.

Kezdődhet ez akár egyetlen emberrel is, de ez még nagyon magányos szolgálat. Ha ellenben már van egy kis közösség, akik valóban Istentől várják az útmutatást, ott rövidesen látható jelei lesznek a Lélek erejének. Minél több önálló, felnőtt keresztyén lesz egy közösségben, az áldás az ő számukhoz mérten hatványozódik:

„Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek! Olyan ez, mint mikor a drága olaj a fejről lecsordul a szakállra, Áron szakállára, amely leér köntöse gallérjára. Olyan, mint a Hermón harmatja, amely leszáll a Sion hegyére. Csak oda küld az Úr áldást és életet mindenkor.” Zsolt 133

Mi különbözteti meg az önmagáért való életet az Istennek szentelt élettől? Egyetlen dolog: Isten akarata. Ez a kritérium, az egyetlen szempont. Száz és száz különböző igét olvasunk a Szentírásban arról, hogy Isten mire hívta el az övéit. Olvasunk királyokról, anyákról, pásztorokról, katonákról, papokról, kőművesekről, prófétákról, apákról, kézművesekről és zenészekről, de minden egyes bibliai személynél igazán egyetlen egy dolog számított: Isten akaratát követték-e, vagy sem. Ahány ember él a földön, annyiféleképpen élhet Isten akarata szerint. Nincs semmiféle cselekvési terv, sem örök érvényű megoldás.

Olyan ez, mint a nyelvtudás, vagy mint egy jó kapcsolat: mindig naprakészen kell tartani. Mindig van egy új szempont, egy ige, amire eddig háttérben maradt. Mindig van egy újfajta értelmezés, amire eddig senki sem gondolt. Folyamatos újragondolásra van szükség, mindig reformálni kell látásmódot, a gyakorlatot. Ehhez persze határozott döntésre van szükség, hogy az ember mindig készen álljon változtatásra. A Szentlélekjelenléte ezért a növekedés kulcsa, elvégre ő pótolja ki hiányosságokat, foltozza a réseket, a jó irányba terel, a rosszat akadályozza. Keresztelő János is úgy tett bizonyosságot Jézusról, hogy ő Szentlélekkel kereszteni meg a benne hívőket, így a tanítványai, miközben felkészültek az önálló szolgálatra, egyre inkább elmélyültek Istennel való kapcsolatukban is.

A Szentlélek Istentről gyakran úgy beszélünk, mint valamiféle titokzatos erőről, ami teljesen kiszámíthatatlan, már-már hektikus. Igaz, a Szentlelket nem lehet sem irányítani, sem lebecsülni. A Lelket nem lehet kierőszakolni és nem is parancsolhatunk neki. A Szentlélek jelenléte ugyanis ajándék. De Isten mindig elküldi azoknak, akik vele kapcsolatban vannak. A Szentlélek jelenlétét így akár tekinthetjük visszajelzésnek is arra nézve, hogy Isten mellettünk áll. Maga Jézus is így fogalmazott, amikor János megkérdezte tőle, hogy ő-e a Messiás. Jézus válaszában csak annyit mondott, hogy a csodák bizonyítják isteni erejét. Amikor áldását tapasztaljuk, az öröm; de amikor hiányát éljük meg, az számadásra hív.

Maguknak a tanítványoknak is látható formában jelent meg Pünkösdkor nagy széllel és lánggal, majd nyelveken szólással. A Szentlélek jelenléte csodákat vitt végbe. A Lélek tehát amolyan pecsét, visszajelzés a számunkra, hogy Isten jelen van az életünkben. Hiánya ellenben figyelmeztetés: valami nincs rendben.

A gyülekezet ereje ebben mutatkozik meg. Ha néhányakban meg is fogyatkozna a Lélek jelenléte, a többiek segítenek rajta, a maguk kapcsolatába bevonják azt, aki eltévedt menet közben. Ennek persze feltétele, hogy legalább többségben legyenek egy közösségben azok, akik Lélektől vezéreltek. Ellenkező esetben az eltévedtek kerekedhetnének felül. A közösségben az Istennel kapcsolatban élők együtt sokkal erősebb köteléket jelentenek, mint bármi más közösségformáló erő. Isten egyébként sem egyvalakit küld mindenhová. Senkinek sem mondja, hogy egyszerre legyél jó mindenben. Sőt, éppen ellenkezőleg, közösséget adott, hogy egyen-egyenként ne kelljen egyszerre mindenhez értenünk. Lehetetlen, hogy az ember

egymaga képes legyen betölteni Isten akaratát. A társak pótolják ugyanis az egyéni hiányosságokat.

Különösképpen hangsúlyos ez az újak esetében. Amikor Isten megtapasztalása és az addigi élet emlékei szembekerülnek egymással, sokszor nehéz összeegyeztetni az őt és újat. Ráadásul ha a megtérő újra visszatér az addigi életébe, korábbi szokásai is visszaköszönhetnek. Találkozások régi ismerősökkel, a számítógépen ki nem törölt előzmények, családi viták és a barátok rosszallása súlyos terhet jelenthetnek. Szükség van a kíséretre, hogy ne maradjon magára, szükség van a megerősítő közösségre, új kapcsolatokra, új szokásokra ahhoz, hogy Istenben kapott élete hosszútávon is működőképes lehessen. Társak nélkül az őember idővel visszaveszi az irányítást és „ennek az embernek az állapota rosszabb lesz, mint azelőtt volt.” (Lk11,26)

A ma élő apostolok feladata, hogy lelkeket mentsenek. Ha ezt valaki Isten iránti hűséggel teszi, idővel biztosan lesz eredménye. Aztán az általuk új életre segített emberekből tanítványok lesznek, akikre szintén vonatkozik Jézus kiküldési parancsa, hogy növekedjenek fel a gyümölcstermesre. Van abban valami különleges, amikor lelkészeket szentelnek. Az idősebb kollegák előtt térdelve kapják elődeik áldását. Ez az apostoli folytonosság nagyon hasonló, mint a Biblia első könyvében az ősatyák egymásutánja. Ahogy Jákób nagyapja, Ábrahám Istenére és „Izsák Félelmére” esküszik. Nagyon ősi hagyomány ez. A hit legmélyebb titkába, a tapasztalat generációkon átívelő útjába enged betekintést. Jákób apja történeteire utal itt, melyeket tőle hallott. Nagyapjáról Istenhitét, de apjáról istenfélelmét említi. Ez utóbbi nem csak történet volt a számára, hanem inkább élmény is. Ábrahámról inkább csak hallott, de Jákób félelmének tanúja volt.

Pál nem véletlenül inti Tituszt a Krétai misszióban, hogy olyanokat válasszon presbiternek, akiknek a gyermekei is követték apjuk hitét. Mert annak az embernek a gyerekei, aki valóban Istennel jár, akin látható jegyei vannak a kapcsolatnak, azt az apát a gyermekei is követni fogják a hit útján. Ellenben aki miután hazament, kivetkőzik kifelé-keresztyén önmagából, azt miért is követné a családja? Ez a biztosíték, hogy aki presbiter lesz, az valóban odaadta az életét Istennek, mert a gyermekein is ez látszik meg.

Ez a generációkon átívelő történet íródik tovább ma is, amikor a ma apostolai a holnap apostolait nevelik. Isten üdvakaratainak megvalósulásának kézzelfogható lenyomatait vagyunk, akik szüleinktől vettük át a stafétát; és gyermekeink is, akiknek futtában továbbadjuk.

Mindez Jézus óta már nem feltétlen vérségi úton zajlik, hanem „lélekben és igazságban”. Úgy, amint a futók a stafétabotot átadják egymásnak még futtában. Ha a futó idő előtt megáll, akkor a következő futó el sem indulhat. Ha nem ér el a következőig, az egész csapat veszít. A ma egyházának jövője ezért azokon áll, akik most is futnak, kezükben a stafétabotot. Isten ugyanis így alkotta meg ezt az évezredek futóversenyt, a felelősséget, a növekedés parancsát. Ő úgy alkotta meg az egyházát, hogy abban futtában kelljen továbbadni a stafétát.

A küldetésünk ezért következőképpen kettős feladattal jár. A lélekmentés szolgálata közben apostollá is kell nevelni a megmentett tanítványokat. Egy jól működő közösségben megvan a rendje annak, ahogy a közösségbe bekerült újak idővel önálló, felnőtt keresztyénkévé növekednek. Itt persze nem kell hatalmas intézményrendszerre gondolni, csupán egy jól begyakorolt folyamat ez a megtéréstől az önálló munkára való küldetésig.

Az intézményesült folyamatra azért van szükség, hogy a tagság egyrészt tisztában legyen az elvárással, hogy mindnyájan fejlődésre, növekedésre kapjuk a Szentlelket, másrészt viszont a

mentorációs folyamat, ha kellően átlátható, tájékoztató segítséget nyújt a benne lévők számára. Így egyúttal önismeretet is ad a folyamatban haladóknak, hogy megértsék, ők hol állnak a fejlődésükben.

Feltétlenül szükséges először valamiféle integrációs időszak. Aki bekerül egy számára új közösségbe, annak mindig szüksége van időre, ismeretekre és egy lelkiismeretes mentorra, aki segít és bizalmat ébreszt a megérkezőnek. Azonban a folyamat nem akadhat meg, ha az ember már otthonosan mozog az istentiszteleteken, kiismeri magát a Bibliaolvasásban és nem téved el a templomban, néhány hónapon belül feltétlenül tovább kell lépnie.

Az elmélyülés időszakában sajátítja el az új életre jutott ember a legtöbb ismeretet. A Bibliában már eligazodik, kezdi felfedezni az összefüggéseit, kezdi átlátni a hitvallások rendszerét. A liturgiában már nem éri váratlanul, ha fel kell állnia, vagy le kell ülnie, sőt már kezdi érteni is, mi miért történik az istentiszteleten. A gyülekezet hibáit, a társak hiányosságait már érzékeli, idővel ki is fejezi.

Ebben az elmélyülési időszakban az embernek függetlenségre és szabadságra van szüksége. Elvégre már jól tud tájékozódni, otthon érzi magát, nem fenyegeti már a kezdők pánikja. Azonban a fejlődésben szüksége van valakire, aki nála jártasabb a Bibliában, válaszolni tud a felmerülő kérdéseire, vagy még jobb, ha van valaki, akivel együtt keresheti a válaszokat. Egy-egy nagyobb közösségben az elmélyülő számára hasznos külön kiscsoportot, Bibliakört létrehozni, mert így majd együtt, egymást támogatva és motiválva léphetnek tovább. Alkat kérdése, de vannak, akik már ekkor is vágnak a feladatra, tehetségük kamatoztatására. Ha a folyamatban segítséget jelent, ha az elköteleződést munkálja, már elképzelhető akár kegyelmi ajándékok feltérképezése, önismereti kiskörben való részvétel.

Hosszabb távon a leginkább működőképes modell, ha az emberek a saját lakhelyük, esetleg munkahelyük közegében találhatnak Istentől kapott társakra. Ebben a közösség szerepe az, hogy ezeket az embereket számon tartsa és összekösse egymással. Persze, nagyobb közösség esetében kor, nem, foglalkozás, vagy akár hobbi szerint is lehet kiscsoportokat alkotni, leginkább az érdeklődési körre tekintettel.

A közösség akkor működik jól, ha a benne lévők ismerik egymást, és heti szinten találkoznak, rendszeres, minőségi kapcsolatot tartanak fenn egymással. Ez viszont csak úgy lehetséges, ha az egy helyen lakókat, akár egy helyen dolgozókat kisebb közösségekké formáljuk.

A gyülekezet integritása ebből a szempontból is kulcsfontosságú. Krisztus követőinek valóban tanítványoknak kell lennie. Ha ez nem következik be, minden kiscsoport, közösségi rendezvény értelmét veszti. Ehhez azonban a gyülekezetekben folytonos megtisztulásnak kell történnie, ha kell egyházfegyelmet is gyakorolva. Elengedhetetlen, hogy a közösségek ne tűrjenek meg kívülállókat maguk között, akik ellenségei a közösségnek. „Ha egy ország meg hasonlik önmagával, nem maradhat fenn az az ország” Mk 3,24

A gyülekezet integritásának növeléséhez elengedhetetlen egy életcél, mellyel a legtöbben azonosulhatnak. Olyan közösségteremtő, megfogható, fizikális munkát igénylő feladatra is szükség van, melyben a legtöbben kivehetik a részüket. A közös munka egységet kovácsol, de egyúttal nevelési eszköz is a vezetők kezében arra, hogy a keresztyének ne érezzék hasztalannak saját jelenlétüket a közösségben. Sőt, gyakran ezeknek a látható tevékenységeknek köszönhetően derül ki igazán, ki mennyire elkötelezett tagja a gyülekezetnek.

Záró gondolat

„A prófétákban lévő lélek pedig alárendeli magát a prófétáknak. Mert Isten nem a zűrzavarnak, hanem a békességnek Istene.”

1Kor 14,32-33

Az élő gyülekezet egyetlen ismérve az, hogy minden egyes tag Krisztusban él és önállóan végzi szolgálatát a közösség javára. Ha ez megvalósul, onnantól kezdve minden más csak részletkérdés.

Gyakran imádkozom az igehirdetések előtt úgy, hogy csupán ennyit mondok: „Uram, küldd Szentlelkedet. Ez nekünk elég!” És valóban így is gondolom, hogy a gyülekezetnek, Krisztus egész egyházának igazából csak erre van igazán szüksége. Minden további már a vele való kapcsolaton múlik. A tőle kapott közvetlen parancsok, minél többen kapják, idővel a közösségen is meglátszik.

Minden konfliktusra, felmerülő nehézségre a hűséges Isten-kapcsolat az egyetlen releváns válasz.

Tartalom

Alapvetés: Mi az Isten országa?.....	2
A gátszakadás	4
Az elveszett ember	5
Isten mégis Úr marad	9
A világ elfelejtené, Isten kirakatba tenné	9
A látásmódon múlik	10
Az ébredés kulcsa	15
Az élet kezdete	20
Kaptatok-e Szentlelket?	21
Távol voltak, közel kerültek	23
Törekedjete a szent életre	24
Hatalom a kezünkben	26
Hatalomanatómia (Csak erős idegzetűeknek!)	27
A hatalom megismerése	29
Isten országának polgára	31
Oltsátok el a látszat-tűzet, ha nincs bennetek igazi tűz!	33
Tanítványból apostol.....	36
Hit hallásból, olvasásból, személyes tanításból.....	37
Isten terve.....	43
Kapcsolat és megismerés.....	46
Képviselő	48
Személyre szabott eszközrendszer	49
Tanítványozás	53
Exkurzus: az örök akna téma	54
Ha a kapcsolat létrejött, hogyan tovább?.....	55
Apostoli közösség	56
Záró gondolat	60